

Gemeente Rotterdam

Startfoto Rotterdam

Zorggebruik en zorgkosten
van de jeugd in 2010 en 2011

Startfoto Rotterdam

*Zorggebruik en zorgkosten van de jeugd
in 2010 en 2011*

maart 2013

GGD Rotterdam Rijnmond

Voorwoord

Voor u ligt de *'Startfoto Rotterdam. Zorggebruik en zorgkosten van de jeugd in 2010 en 2011'*. Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van het programma Ieder Kind Wint/Decentralisatie Jeugdzorg als voorbereiding op de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten. Deze Startfoto is het resultaat van een onderzoek uitgevoerd in de periode mei 2012 tot en met januari 2013 door onderzoekers van de GGD Rotterdam-Rijnmond.

Deze Startfoto is het resultaat van een unieke samenwerking met meer dan 30 zorginstellingen in de Stadsregio Rotterdam, die hun (geanonimiseerde) cliëntenbestanden ter beschikking hebben gesteld. De samenwerking is vooral zo uniek omdat zorginstellingen van alle domeinen van de jeugdsector (preventieve ondersteuning, geïndiceerde jeugdzorg, jeugd GGZ en jeugd LVB) hebben meegedaan. Voor deze Startfoto werden gegevens verzameld over jeugdigen uit de gemeente Rotterdam die in 2010 en 2011 gebruik maakten van het lokale preventieve aanbod en/of het geïndiceerde aanbod van jeugdzorg. De gegevens over het zorggebruik van de Rotterdamse jeugd zijn grotendeels gebaseerd op cliëntbestanden van instellingen en zorgaanbieders.

Deze Startfoto had niet tot stand kunnen komen zonder de bereidheid tot medewerking van deze instellingen en zorgaanbieders om gegevens uit hun registratiesystemen aan te leveren, vragen te beantwoorden en hun feedback te geven op de uitkomsten. Wij willen bij deze dan ook onze dank uitspreken naar de bestuurders en de medewerkers van deze instellingen voor hun medewerking.

Wij hopen dat deze Startfoto een goed startpunt is voor de verdere voorbereiding van de decentralisatie, de inrichting van het nieuwe stelsel van zorg voor jeugd en beslissingen over zorginkoop. Uiteindelijk leidt dit tot een betere zorg voor de Rotterdamse jeugd.

Dr. O. de Zwart, MPH

Directeur Jeugd

Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling

Samenvatting

Inleiding: In het Regeerakkoord (2012) is het voornemen opgenomen om de jeugdzorg te decentraliseren naar gemeenten, inclusief jeugd-GGZ en zorg voor jeugd met een licht verstandelijke beperking¹. Dit betreft zowel de provinciale jeugdzorg als de jeugdzorg die op landelijk niveau gefinancierd wordt. De gemeente krijgt hiermee vanaf 2015 verantwoordelijkheid voor de gehele zorg voor jeugdigen. Nu gemeenten voor deze opgave staan, hebben zij behoefte aan inzicht in de omvang van het zorggebruik en de financiering van de zorg voor de jeugd, zodat zij gericht beleid kunnen voeren en de verantwoordelijkheid over de jeugdzorg kunnen dragen. In dit rapport wordt het brede jeugdzorgdomein voor de gemeente Rotterdam in kaart gebracht. Het doel van het onderzoek is inzicht verkrijgen in het jeugdzorgveld in de gemeente Rotterdam en het huidige zorggebruik van jeugdigen die in de gemeente Rotterdam wonen. De drie hoofdvragen hierbij zijn:

- Hoeveel jeugdigen woonachtig in de gemeente Rotterdam zijn in zorg bij de jeugdzorginstellingen?
- Van welk type zorgaanbod maken de jeugdigen gebruik en welke budgetten zijn hieraan gekoppeld?,
- Welke financieringsstromen zijn gekoppeld aan de jeugdzorginstellingen en wat is het financieringsbudget?

Het gaat hierbij zowel om preventieve (niet-geïndiceerde) zorg als om geïndiceerde zorg. De gegevens worden gepresenteerd in aantallen trajecten en/of aantallen jeugdigen. Onder jeugd wordt verstaan de leeftijdsgroep van 0 tot en met 22 jaar.

Gegevensverzameling: Het onderzoek is gebaseerd op gegevens uit registratiesystemen ruim 30 deelnemende zorgaanbieders. De zorgaanbieders hebben gegevens verstrekt van cliënten tot 23 jaar, die in 2010 en 2011 een beroep hebben gedaan op het zorgaanbod. Het gaat hierbij om lopende trajecten. Er is gevraagd naar aantallen cliënten, verschillende achtergrondkenmerken, type zorg, zwaarte van de zorg en de kosten. De gegevens zijn op individueel niveau verzameld en gepseudonimiseerd aan de GGD Rotterdam-Rijnmond geleverd. De gegevens zijn op geaggregeerd niveau gepresenteerd van cliënten die woonachtig zijn in de stad Rotterdam.

Resultaten en bespreking: In Rotterdam woonden begin 2011 164.296 jeugdigen van 0 t/m 22 jaar. De verdeling naar geslacht is ongeveer gelijk (51% jongens en 49% meisjes). Wanneer we kijken naar de verdeling van geslacht van de jeugdigen in zowel de preventieve als de geïndiceerde zorg valt op dat voor jongens meer trajecten worden uitgezet dan voor meisjes. Van het totaal aantal jeugdigen woonachtig in Rotterdam is 59% van allochtone herkomst. Vooral bij de gesloten jeugdzorg en

---

¹ In de Startfoto wordt gebruik gemaakt van de term 'zorg'. In de concept Jeugdwet van 18 juli 2012 wordt gesproken over 'jeugdhulp' (ondersteuning, hulp en zorg). U kunt de term zorg in de Startfoto ook vervangen door jeugdhulp.

jeugdreclassering is een oververtegenwoordiging te zien van jeugdigen van allochtone herkomst. Bij de toegang tot de vrijwillige zorgtrajecten van Bureau Jeugdzorg en bij de instellingen voor Jeugd- en Opvoedhulp is juist een oververtegenwoordiging van jeugdigen van autochtone herkomst te zien.

In 2010 liepen binnen de preventieve zorg ongeveer 8.000 trajecten. In 2011 waren dit ruim 9.000 trajecten (excl. schoolmaatschappelijk werk (SMW) op het speciaal onderwijs, het voortgezet onderwijs en de regionale opleidingscentra). De meeste trajecten binnen de preventieve zorg hebben betrekking op het SMW. De kosten van het preventieve individuele zorg aanbod (dus exclusief de kosten voor collectieve voorzieningen en de jeugdgezondheidszorg) voor jeugdigen woonachtig in Rotterdam was ruim 17 miljoen euro in 2010 en ongeveer 14 miljoen euro in 2011. De totale gerealiseerde subsidies en kosten voor Rotterdam van preventieve zorg voor jeugd waren ruim 51 miljoen in 2010 en 47 miljoen in 2011, inclusief collectieve voorzieningen zoals voorlichtingsactiviteiten en jeugdgezondheidszorg.

Bij Bureau Jeugdzorg (BJZ) zijn in 2010 bijna 5.000 trajecten uitgezet, waarvan circa 2.000 geaccepteerde aanmeldingen voor vrijwillige jeugdzorg (Toegang). Bij de overige 3.000 trajecten van BJZ gaat het om “gedwongen” trajecten zoals Onder Toezichtstelling, Voogdij en Jeugdreclassering. In 2011 waren dit ruim 5.000 trajecten, waarvan ruim 2.000 geaccepteerde aanmeldingen. In 2010 en 2011 kregen ongeveer ruim 2.100 jeugdigen een jeugdbeschermingsmaatregel en ongeveer 850 jeugdigen kregen een maatregel van de jeugdreclassering. De totale kosten van BJZ voor jeugdigen woonachtig in Rotterdam was ruim 25 miljoen in 2010 en ruim 26 miljoen in 2011. De grootste kostenpost was in beide jaren de jeugdbescherming.

Bij de instellingen voor Jeugd- en Opvoedhulp zijn in 2010 ruim 3.000 jeugdigen in zorg, woonachtig in Rotterdam. In 2011 waren dit er ruim 3.200. De totale kosten waren in 2010 ruim 41 miljoen euro en in 2011 ruim 40 miljoen euro. Bij de landelijke zorginstellingen liepen er in 2011 ruim 750 trajecten met een totale kostenpost van ruim 5,5 miljoen euro. Daarnaast liepen nog 110 trajecten bij de gesloten jeugdzorg met een totale kostenpost van bijna 4 miljoen euro.

Voor de jeugd GGZ is gekeken naar het aantal 0 t/m 17-jarigen woonachtig in Rotterdam waarvoor in 2010 consulten (van de eerstelijnspsycholoog) of afgesloten DBC's (van de tweedelijns GGZ) zijn gedeclareerd bij de zorgverzekeraar. Dit waren in totaal 7.034 jeugdigen, waarvan 920 in de eerstelijnspsychologie en 6.334 jeugdigen in de tweedelijns GGZ. Dit is ruim 4% van het totaal aantal jeugdigen. De totale kosten voor de jeugd GGZ uit de Zorgverzekeringswet komt op ruim 21 miljoen euro voor 2010.

De zorg voor jeugd-LVB wordt betaald uit de AWBZ en kan gesplitst worden in geïndiceerde zorg en het preventieve ondersteuningsaanbod. De zorg voor jeugd-LVB hieronder is gebaseerd op de gegevens van MEE en van één grote zorgaanbieder. Onder jeugdigen woonachtig in Rotterdam zijn in 2010 ruim 1.700 en in 2011 ruim 2.200 preventieve jeugd-LVB trajecten uitgezet. Voor de

geïndiceerde jeugd-LVB waren dit 482 trajecten in 2010 en 707 in 2011. De kosten voor de preventieve jeugd-LVB in Rotterdam waren ca. 2,5 miljoen in 2010 en in 2011. De kosten van de geïndiceerde zorg voor LVB jeugdigen bij één grote zorgaanbieder bedroegen 7 miljoen in 2011. Op basis van het aantal indicaties en het aandeel van deze zorgaanbieder worden de totale kosten van jeugd-LVB geschat op 20 miljoen in 2011.

Conclusies: Uit dit onderzoek komt een aantal belangrijke conclusies naar voren.

Hoogste zorggebruik

Er kan geconcludeerd worden dat de belangrijkste vorm van zorg wat betreft aantallen cliënten de jeugd-GGZ is, met ruim 7.000 jeugdigen. Tegelijkertijd lijkt dit een relatief goedkope vorm van zorg, met gemiddelde kosten van een ambulant GGZ traject van € 2350.

Hoogste kosten

De totale kosten voor zorg aan jongeren woonachtig in Rotterdam waren 190 miljoen euro (exclusief AWBZ gefinancierde GGZ zorg in natura) in 2011. Hierin is bij JOS, SoZaWe en Directie Veiligheid slechts een deel van de preventieve activiteiten meegenomen, met name het deel dat rechtstreeks betrekking heeft op zorg. Daarnaast wordt naar schatting nog ca. 37-40 miljoen anderszins besteed aan preventief jeugdbeleid. Ook vanuit de deelgemeenten is er nog een aanvullende inzet op preventief jeugdbeleid die hier niet is meegenomen.

Het grootste deel van de totale kosten ging naar de Jeugd- en Opvoedhulp, de tweede in kosten zijn kosten van Bureau Jeugdzorg. Binnen de individuele preventieve zorg ging het grootste deel naar trajecten zorg en re-integratie van het Jongerenloket en gezinscoachingstrajecten.

Achtergrondkenmerken

Er zijn duidelijke verschillen te zien tussen achtergrondvariabelen van de totale populatie jeugdigen in Rotterdam en de populatie jeugdigen dat zorg ontvangt. Vooral het verschil in geslacht is opvallend. Jongens zijn oververtegenwoordigd in alle typen zorg. Daarnaast zijn er verschillen te zien in etnische herkomst. Dit is echter afhankelijk van het type zorg. Opvallend is dat de vrijwillige jeugdzorg niet-westers allochtone jeugdigen minder goed lijkt te bereiken en dat er een oververtegenwoordiging van niet-westers allochtonen is in het gedwongen kader (OTS, Voogdij, jeugdreclassering).

Verschillen tussen wijken

Een voorlopige conclusie is dat relatief hoog zorggebruik bij zowel de preventieve als de geïndiceerde voorzieningen vooral lijkt voor te komen in de lagere inkomenswijken. Alleen voor de jeugd GGZ en jeugd LVB (geïndiceerd) lijkt dit minder op te gaan. In vervolgonderzoek zal dit nader onderzocht en getoetst worden.

Vergelijking met landelijke cijfers

In vergelijking met landelijke cijfers van het NJi maken Rotterdamse jeugdigen relatief meer gebruik van de Jeugd- en Opvoedhulp en de jeugdbescherming. Bij de jeugd GGZ is juist het omgekeerde te zien. Van de jeugd-GGZ wordt door jeugdigen woonachtig in Rotterdam juist minder gebruik gemaakt dan landelijk.

Medewerking van het zorgkantoor

Medewerking van het zorgkantoor is onontbeerlijk om een goed beeld van de AWBZ gefinancierde zorg (jeugd GGZ en jeugd met een beperking) te krijgen en inzicht in PGB's. Deze gegevens zijn zeer moeilijk op een andere manier te achterhalen. Via het zorgkantoor zou ook het overzicht van GGZ aanbieders gecompleteerd kunnen worden (AWBZ en Zorgverzekeringswet).

Verbreiding LVB naar alle jeugd met een beperking

Het ministerie van VWS heeft tijdens informatiebijeenkomsten over de concept jeugdwet aangekondigd om de zorg voor jeugdigen van 0 t/m 17 jaar die recht op AWBZ zorg hebben de functies begeleiding, persoonlijke verzorging, vervoer en kortdurend verblijf **voor alle grondslagen** (dus bijv. ook lichamelijke beperking) over te hevelen naar de nieuwe jeugdwet. Daarnaast heeft VWS aangegeven dat ook de gehele zorg voor verstandelijk beperkten overgeheveld wordt van de AWBZ naar de Jeugdwet (met uitzondering van levenslange verblijfszorg) en niet alleen voor licht verstandelijk beperkten. Cijfers voor jeugdigen met andere dan verstandelijke beperkingen en psychiatrische aandoeningen zijn echter niet in deze Startfoto opgenomen. Voor meer inzicht in het aantal indicaties voor deze (uitgebreidere) groep is nader onderzoek bij het CIZ nodig en voor zorggebruik en zorgkosten medewerking van het zorgkantoor.

Totaalbeeld

Tot slot, ondanks alle medewerking van de instellingen blijkt het lastig om de totale zorg in kaart te brengen. Dit heeft o.a. te maken met de registratiesystemen van instellingen en de versnippering van het aanbod.

Om een nog beter beeld te krijgen van het zorggebruik wordt er een verdiepend onderzoek uitgevoerd naar risicofactoren van zorggebruik binnen Rotterdam, het in kaart brengen van de stapeling van zorg bij bepaalde cliëntengroepen en de relatie tussen zorgvraag en zorgaanbod.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Samenvatting.....	6
Inleiding	12
1 Gegevensverzameling.....	14
2 Resultaten.....	17
2.1 Kenmerken Rotterdamse jeugd.....	17
2.2 Lokale preventieve voorzieningen	21
2.2.1 Inleiding	21
2.2.2 Gezinscoaching	21
2.2.3 Jongerentrajecten.....	24
2.2.4 Jongerentrajecten Jongerenloket	26
2.2.5 Schoolmaatschappelijk werk	28
2.2.6 Plusopvang en Sociaal Medische Indicatie Kinderopvang.....	32
2.2.7 DOSA.....	33
2.2.8 Financiering preventief zorgaanbod	36
2.3 Jeugdzorg.....	41
2.3.1 Inleiding	41
2.3.2 Cliënttrajecten bij Bureau Jeugdzorg	41
2.3.3 Instellingen voor Jeugd en Opvoedhulp	46
2.3.4 Landelijk werkende instellingen.....	50
2.3.5 Gesloten jeugdzorg	51
2.3.6 Financiering	53
2.4 Jeugd-GGZ.....	58
2.4.1 Inleiding	58
2.4.2 Zorggebruik jeugd-GGZ.....	58
2.4.3 Financiering	64
2.5 Jeugd-LVB.....	66
2.5.1 Inleiding	66
2.5.2 CIZ Indicatie	66
2.5.3 Zorggebruik preventieve jeugd LVB	67
2.5.4 Zorggebruik geïndiceerde jeugd LVB.....	71
2.5.5 Financiering	74
3 Bespreking.....	77
3.1 Overzicht zorggebruik.....	77
3.2 Overzicht zorgkosten.....	80

4 Conclusies	83
4.1 Vormen van zorg met hoogste zorggebruik	83
4.2 Vormen van zorg met de hoogste kosten.....	84
4.3 Verschillen tussen deelgemeenten	87
4.4 Achtergrondkenmerken jeugdigen in zorg.....	88
4.5 Zorggebruik landelijk vergeleken.....	91
4.6 Nader onderzoek	93
4.7 Kanttekeningen bij de uitkomsten	94
4.8 Beperkingen van de gegevens	95
4.9 Verdiepend vraagontwikkelingsonderzoek.....	96
Literatuur.....	97
Bijlagen	98
Bijlage 1 Overzichtstabel met aantal lopende trajecten per type zorg	98
Bijlage 2 Lijst met deelnemende zorgaanbieders.....	103
Bijlage 3 Lijst met afkortingen.....	105
Bijlage 4 Het stelsel van de jeugdzorg in Nederland.....	106
Bijlage 5 Jeugdzorg in Nederland: Sectoren, financiering en aanbieders.....	107
Bijlage 6 Afbakening en beperkingen van het onderzoek	108
Bijlage 7 Stroomschema bekostigingssystematiek geïndiceerde jeugdzorg	110

Inleiding

In het Regeerakkoord (2012) is het voornemen opgenomen om de jeugdzorg, inclusief de jeugd-GGZ en jeugd-LVB te decentraliseren naar gemeenten². Dit betreft zowel de provinciale jeugdzorg als de jeugdzorg die op landelijk niveau gefinancierd wordt (zie Bijlage 4). De gemeente krijgt hiermee vanaf 2015 verantwoordelijkheid voor de gehele zorg voor jeugdigen³. Nu gemeenten voor deze opgave staan, hebben zij behoefte aan inzicht in de omvang van het zorggebruik en de financiering van de zorg voor de jeugd. Met behulp van deze gegevens willen gemeenten gericht beleid voeren, zodat zij in staat zijn de verantwoordelijkheid over de jeugdzorg te dragen. Naast de landelijke gegevens die het SCP/Cebeon verzamelen in het kader van het Verdeelmodel jeugdzorg hadden de gemeente Rotterdam en de Stadsregio Rotterdam behoefte aan een eigen Startfoto om het preventieve en het geïndiceerde veld van de zorg voor jeugd in beeld te brengen en via een verdiepend onderzoek de vraagontwikkeling, achtergrondkenmerken van cliënten en zorgcarrières in beeld te brengen. Deze gegevens zijn van belang voor de toekomstige inrichting van het stelsel en de zorginkoop.

In dit rapport wordt het jeugdzorgdomein voor de gemeente Rotterdam in kaart gebracht. Het doel van het onderzoek is inzicht verkrijgen in het jeugdzorgveld in de gemeente Rotterdam en het huidige zorggebruik van jeugdigen die in de gemeente Rotterdam wonen. In de rapportage wordt zorggebruik, zorgaanbod, zwaarte van zorg, kosten en financieringsstromen voor de gemeente Rotterdam in kaart gebracht. Het gaat hierbij zowel om preventieve zorg, zoals schoolmaatschappelijk werk en jongerentrajecten, als om geïndiceerde zorg, waaronder de jeugdzorg, de jeugd-GGZ, de jeugd-LVB, de jeugdbescherming en jeugdreclassering. De volgende vraagstellingen staan centraal binnen het onderzoek:

1. Hoeveel jeugdigen woonachtig in de gemeente Rotterdam zijn in zorg bij de jeugdzorginstellingen en maken gebruik van het preventieve en geïndiceerde zorgaanbod?
2. Van welk type zorgaanbod maken de jeugdigen gebruik en welke budgetten zijn hieraan gekoppeld? (bijv. ambulante zorg, dagbehandeling, pleegzorg, residentiële zorg, crisisopvang).
3. Welke financieringsstromen zijn gekoppeld aan de jeugdzorginstellingen en wat is het financieringsbudget?

---

² <http://www.rijksoverheid.nl/regering/regeerakkoord/zorg-dichtbij>

³ In de Startfoto wordt gebruik gemaakt van de term 'zorg'. In de concept Jeugdwet van 18 juli 2012 wordt gesproken over 'jeugdhulp' (ondersteuning, hulp en zorg). U kunt de term zorg in de Startfoto ook vervangen door jeugdhulp.

Subvragen:

- Hoe groot was het zorggebruik in alle domeinen in de gemeente Rotterdam in 2010 en 2011?
- Wat zijn de achtergrondfactoren van de cliënten die gebruik maken van zorg? (geslacht, leeftijd, herkomst, leefsituatie)
- Van welk type zorg hebben deze cliënten gebruik gemaakt?
- Hoe is het zorggebruik verdeeld over de deelgemeenten?
- Welke financieringsstromen zijn gekoppeld aan de zorg en wat zijn de kosten van zorg?

Uitgangspunt voor de uitwerking van bovenstaande vraagstellingen is het landelijk overzicht van sectoren, financieringsstromen en aanbieders van jeugdzorg, weergegeven in Bijlage 5.

Aanvullende cijfers over risicogroepen in Rotterdam zijn al eerder uitgebracht in de '*Monitor Zorg voor Jeugd, Rotterdam 2012. Een nulmeting.*' In deze monitor zijn indicatoren opgenomen die aangeven hoe het met de jeugd gesteld is op het gebied van onderwijs, zorggebruik, opvoeding- en opvoedproblemen en risicogedrag. De nadruk lag daarbij op risicogroepen, terwijl in de Startfoto gebruikers van individuele zorg centraal staan. I.t.t. de Monitor besteedt de Startfoto ook aandacht aan zorgkosten en financieringsstromen.

Begrippenkader:

Onder jeugd wordt verstaan de leeftijdsgroep van 0 tot en met 22 jaar. Bij de groep 18 tot en met 22 jaar gaat het bij geïndiceerde zorg om jeugdigen die in zorg waren voor hun 18^e jaar. De verschillende vormen van preventieve zorg voor jeugd bedienen verschillende leeftijdsgroepen. In het betreffende hoofdstuk geven we aan om welke leeftijdsgroepen het gaat.

1 Gegevensverzameling

Het onderzoek is gebaseerd op gegevens uit registratiesystemen van de verschillende deelnemende zorgaanbieders. De zorgaanbieders hebben in de tweede helft van 2012 gegevens verstrekt van cliënten tot 23 jaar, die in 2010 en 2011 een beroep hebben gedaan op het zorgaanbod. Het gaat hierbij om trajecten die liepen in het jaar 2010 en/of 2011. Er is gevraagd naar het aantal lopende trajecten per jaar, omdat we het volume van zorggebruik per jaar in kaart wilden brengen. De gegevens zijn op individueel niveau verzameld en gepseudonimiseerd⁴ aan de GGD Rotterdam-Rijnmond geleverd. Dit betekent dat de gegevens binnen de betreffende instelling gecodeerd zijn en dat de persoonsgegevens door een onafhankelijke derde partij zijn voorzien van een unieke sleutel en omgezet naar niet herleidbare gegevens. Een en ander is protocollair vastgelegd en conform geldende gedragsregels die door wetenschapsverenigingen in het kader van toepasselijke privacy-wetgeving zijn ontwikkeld voor medisch-wetenschappelijk onderzoek. In dit rapport zijn de gegevens op geaggregeerd niveau gebruikt van cliënten die woonachtig zijn in de stad Rotterdam. Voor het verdiepend vraagontwikkelingsonderzoek zullen de gegevens van de verschillende instellingen op individueel niveau gekoppeld worden.

Naast de gegevens van instellingen zijn gegevens verzameld bij instanties die indicaties afgeven zoals Bureau Jeugdzorg (voor jeugdzorg en jeugd GGZ), het CIZ (voor AWBZ zorg) en bij landelijke koepelorganisaties zoals het College voor Zorgverzekeringen (CVZ) en Vektis. Deze cijfers zijn aangevuld met schattingen op basis van beschikbare kennis. De gegevens in deze Startfoto zijn de 'best educated guess' van het zorggebruik en de zorgkosten die we nu hebben.

In dit onderzoek wordt een brede definitie van zorg gehanteerd. Naast de lokale preventieve zorg wordt ook de geïndiceerde zorg (jeugdzorg, GGZ, jeugd-LVB), de jeugdbescherming en de jeugdreclassering meegenomen in dit onderzoek. In totaal hebben zo'n 30 instellingen meegewerkt aan het onderzoek. Een lijst met deelnemende zorgaanbieders is opgenomen in Bijlage 2.

Bij zorgaanbieders zijn gegevens opgevraagd over:

- het zorggebruik (aantal cliënten in zorg)
- cliëntkenmerken (leeftijd, geslacht, herkomst, leefsituatie)
- type zorg (bijv. ambulant, dagbehandeling of residentieel)
- de zwaarte van de zorg (duur van de zorg in uren, dagdelen of dagen)
- de kosten van de zorg (uitgedrukt in volume x prijs)

---

⁴ Het omzetten van persoonsgegevens in een niet herleidbare code (onomkeerbaar pseudoniem).

De gegevens over de financieringsstromen en kosten zijn gebaseerd op de gegevens van instellingen, subsidiebeschikkingen en jaarverslagen, alsmede kostprijzen en productiecijfers uit de registratiesystemen. Omdat de financiering bij de verschillende typen instellingen anders loopt en anders wordt geregistreerd staat een gedetailleerde beschrijving van de financieringsstromen, de berekening van de kosten en de bron in het betreffende hoofdstuk per type instelling.

De gegevens worden weergegeven in trajecten. Het aantal trajecten komt niet overeen met het aantal unieke cliënten, omdat cliënten meerdere trajecten kunnen volgen. Bij de verschillende vormen van geïndiceerde zorg (bijvoorbeeld geïndiceerde jeugdzorg) worden wel het totaal aantal jeugdigen in zorg genoemd. Tenzij anders aangegeven gaat het in de tabellen over trajecten altijd over *lopende* trajecten, dus trajecten van cliënten in zorg (stroomgegevens).

Om de privacy van jeugdigen te beschermen, presenteren we in de tabellen geen aantallen kleiner dan 5.

De etnische herkomst van de jeugdige is bepaald op basis van de definitie van het CBS, waarin het geboorteland van de ouders de bepalende factor is of een jeugdige als autochtoon of (niet) westers allochtoon wordt beschouwd.

Wat betreft woonplaats is uitgegaan van het adres van de ouders. Bij jeugdigen die in een instelling verbleven (bijv. LVB, jeugdzorg) was dit in veel gevallen echter niet voorhanden, waardoor voor sommige jeugdigen de residentiële voorziening het woonadres is. Instellingen voor residentiële zorg registreren het oorspronkelijke adres van hun cliënten op verschillende manieren. De ene instelling gaat uit van de gezagsdragende ouder, de andere registreert het laatste adres voordat het kind in residentiële zorg gaat. Dit kan ook een pleeggezin of een instelling zijn. Weer een andere instelling registreert het adres van de woonvorm waar het kind nu verblijft. Kortom, het is bij residentiële zorg niet altijd mogelijk om het adres van de ouders te bepalen. Dit betekent dat er bij residentiële voorzieningen mogelijk ook kinderen zijn opgenomen, waarvan de ouders niet in Rotterdam woonachtig zijn.

Over het algemeen waren de gegevens van goede kwaliteit. Helaas waren bij sommige instellingen niet alle gevraagde gegevens beschikbaar. Indien er geen individuele trajecten konden worden herleid zijn de gegevens van de betreffende instelling niet gebruikt. Ook ontbraken er in enkele gevallen gegevens over de woongemeente of de leeftijd. Trajecten waarbij deze gegevens niet achterhaald konden worden zijn niet meegenomen in dit rapport. Om een inschatting te kunnen maken van het gemiste aantal trajecten door ontbrekende gegevens, is het percentage missende waarden vermeld in het betreffende hoofdstuk bij de soort instelling. Daarnaast waren gegevens over achtergrondkenmerken van cliënten vaak niet beschikbaar, vooral voor wat betreft leefsituatie (éénouder/meeroudergezin). Enkele landelijk werkende jeugdzorginstellingen hebben alleen geaggregeerde gegevens verstrekt.

Een verdere afbakening van het onderzoek en de beperkingen van de verzamelde gegevens worden in Bijlage 6 weergegeven.

Indexfiguren

Om het aantal trajecten van de deelgemeenten onderling en met Rotterdam als totaal op uniforme wijze te kunnen vergelijken, is gebruik gemaakt van figuren met staafdiagrammen. In deze figuren geven staven de indexcijfers weer per deelgemeente en de rode indexlijn geeft de referentiewaarde van de gemeente Rotterdam weer.

Een indexcijfer is een getal dat de verhouding uitdrukt van een grootte tot een referentiewaarde; in dit geval de verhouding tussen het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in een deelgemeente en het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in Rotterdam. Voor de referentiewaarde, het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in Rotterdam, is de index op 100 gesteld. Als een deelgemeente een indexcijfer boven 100 heeft, betekent dit dat er een hoger aantal trajecten per 1000 jeugdigen was in die deelgemeente dan in Rotterdam; als dit cijfer lager is, was er een lager aantal trajecten per 1000 jeugdigen in deze deelgemeente. Op deze manier kunnen de deelgemeenten ook onderling worden vergeleken op hun verschil met de gemeente Rotterdam.

De referentiewaarde (dus index=100) is in een voetnoot onderaan de grafiek opgenomen.

Als een deelgemeente een indexcijfer heeft van bijvoorbeeld 160 en de referentiewaarde (aantal trajecten per 1000 jeugdigen in Rotterdam) is bijvoorbeeld 50, betekent dit dat de betreffende deelgemeente dus $(50 \times 160) / 100 = 80$ trajecten per 1000 jeugdigen heeft; 30 trajecten meer per 1000 jeugdigen dan Rotterdam, wat neer komt op 60% meer.

Opmerking

De gegevens die gepresenteerd worden betreffen de jaren 2010 en 2011. In dit rapport is er voor gekozen om de gemeentelijke onderdelen te benoemen zoals zij toen bekend waren (GGD, dienst SoZaWe etc). Inmiddels heeft een gemeentelijke reorganisatie plaatsgevonden waardoor de meeste taken op dit terrein deel uit maken van het Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, directie Jeugd & Onderwijs.

2 Resultaten

2.1 Kenmerken Rotterdamse jeugd

In deze paragraaf wordt per deelgemeente weergegeven hoe de samenstelling van de populatie jeugdigen is naar leeftijd, herkomst en leefsituatie.

Tabel 1 Kenmerken Rotterdamse jeugd 0 t/m 22 jaar, peildatum 1-1-2011

Deelgemeente	Totaal	0 t/m 22 jaar	
		N	%
Charlois	64.020	17.750	27,7
Delfshaven	73.447	22.825	31,1
Feijenoord	71.532	21.471	30,0
Hillegersberg-Schiebroek	42.554	11.489	27,0
Hoek van Holland	9.664	2.339	24,2
Hoogvliet ⁵	34.268	8.985	26,2
IJsselmonde	58.430	15.851	27,1
Kralingen-Crooswijk	49.880	13.256	26,6
Noord	50.495	12.493	24,7
Overschie	15.946	3.952	24,8
Pernis	4.789	1.235	25,8
Prins Alexander	92.640	23.649	25,5
Rotterdam Centrum	30.243	5.824	19,3
Rozenburg	12.504	3.177	25,4
Rotterdam Totaal	610.412	164.296	26,9

Bron: COS, bewerkt door GGD

Uit *Tabel 1* blijkt dat in de deelgemeenten Delfshaven, Feijenoord en Prins Alexander in absolute termen de meeste jeugdigen wonen. In verhouding tot het gemiddelde van Rotterdam wonen er veel jeugdigen in Charlois, Delfshaven, Feijenoord, Hillegersberg-Schiebroek, en IJsselmonde.

⁵ De gegevens voor Haven- en industriegebieden zijn gevoegd bij de deelgemeente Hoogvliet.

Tabel 2 Leeftijdscategorieën Rotterdamse jeugd naar deelgemeente, peildatum 1-1-2011

Deelgemeente	Totaal jeugd	0 t/m 3 jr		4 t/m 11 jr		12 t/m 17 jr		18 t/m 22 jr	
	(0 t/m 22 jr) N	%		%		%		%	
Charlois	17.750	20,4		31,9		21,8		25,9	
Delfshaven	22.825	17,5		29,5		22,6		30,3	
Feijenoord	21.471	17,6		32,2		24,0		26,2	
Hillegersberg-Schiebroek	11.489	20,6		38,4		24,1		16,9	
Hoek van Holland	2.339	13,8		35,1		28,3		22,8	
Hoogvliet	8.985	14,9		32,3		27,5		25,3	
IJsselmonde	15.851	17,8		33,5		25,3		23,4	
Kralingen-Crooswijk	13.256	15,8		26,5		19,2		38,6	
Noord	12.493	19,9		28,7		19,7		31,7	
Overschie	3.952	19,3		33,5		23,8		23,4	
Pernis	1.235	18,4		34,8		25,0		21,8	
Prins Alexander	23.649	17,8		34,5		25,6		22,1	
Rotterdam Centrum	5.824	17,8		22,2		16,5		43,4	
Rozenburg	3.177	15,4		35,7		26,7		22,3	
Rotterdam Totaal	164.296	18,0		31,8		23,3		27,0	

Bron: COS, bewerkt door GGD

De grootste groep jeugdigen is in de meeste wijken de groep van 4 tot en met 11 jaar. In Delfshaven, Kralingen-Crooswijk, Noord, en Rotterdam Centrum is de groep 18 tot en met 22 jarigen de grootste. Vermoedelijk zijn dit veel studenten (*Tabel 2*).

Tabel 3 Herkomst Rotterdamse Jeugd van 0 t/m 22 jaar naar deelgemeente, peildatum 1-1-2011

Deelgemeente	Totaal jeugd N	Autochtoon %	Westers allochtoon %	Surinamers %	Antillianen/ Arubanen %	Kaapver- dianen %	Turken %	Marokkanen %	Overig niet- westers allochtoon %
Charlois	17.750	26,4	10,7	12,1	10,6	2,5	12,8	11,2	13,7
Delfshaven	22.825	20,7	9,5	10,3	4,3	8,0	17,8	20,2	9,2
Feijenoord	21.471	21,7	7,2	10,5	6,1	2,4	25,2	15,6	11,4
Hillegersberg-Schiebroek	11.489	66,5	10,3	2,8	2,8	-	-	-	8,3
Hoek van Holland	2.339	86,6	6,2	1,3	0,9	0,2	0,9	0,9	2,9
Hoogvliet	8.985	55,6	6,4	12,1	10,2	1,5	4,2	2,5	7,6
IJsselmonde	15.851	39,1	7,2	13,7	10,7	2,1	8,6	6,8	11,8
Kralingen-Crooswijk	13.256	39,6	11,4	7,2	3,0	2,5	8,7	17,0	10,6
Noord	12.493	35,0	10,1	7,7	3,3	3,1	13,8	18,5	8,4
Overschie	3.952	56,6	6,6	7,2	3,2	3,2	6,5	10,9	5,7
Pernis	1.235	77,1	5,2	5,6	4,9	0,6	1,1	1,2	4,4
Prins Alexander	23.649	61,6	8,8	10,3	2,9	1,7	3,2	3,3	8,3
Rotterdam Centrum	5.824	34,5	12,8	9,3	4,2	3,7	8,7	13,4	13,4
Rozenburg	3.177	79,5	8,3	1,6	1,5	0,2	2,9	0,3	5,7
Rotterdam Totaal	164.296	40,7	9,0	9,6	5,5	2,9	11,1	11,3	9,8

Bron: COS, bewerkt door GGD

Tabel 3 laat zien dat de helft van de jeugdigen in Rotterdam van niet-westers allochtone afkomst is, 41% is van autochtone herkomst en 9% is westers allochtoon. Deelgemeenten met een groot aandeel autochtonen in de bevolking (meer dan 60%) zijn: Hillegersberg-Schiebroek, Hoek van Holland, Pernis, Prins Alexander en Rozenburg. Deelgemeenten met een groot aandeel niet-westers allochtonen in de bevolking (meer dan 60%) zijn: Charlois, Delfshaven en Feijenoord.

In de leeftijdsgroep 12-17 jarigen is het percentage jeugdigen van niet-westers allochtone afkomst hoger dan in de totale groep Rotterdamse jeugdigen. *Tabel 4* laat zien dat van de Rotterdamse jeugdigen van 12-17 jaar meer dan de helft (55,1%) van niet-westers allochtone afkomst is.

Tabel 4 Rotterdamse jeugd 12-17 jaar, peildatum 1-1-2011

Herkomst	%
Autochtoon	37,1
Westers allochtoon	7,8
Surinaams	11,3
Antilliaans	3,6
Kaapverdiaans	3,6
Turks	13,7
Marokkaans	12,1
Overig niet-westers allochtoon	8,9

Bron: COS, bewerkt door GGD

Tabel 5 Leefsituatie Rotterdamse jeugd naar deelgemeente, peildatum 1-1-2012

Deelgemeente	Gezinnen	Tweeouder-gezinnen		Eénouder-gezinnen	
	N	N	%	N	%
Charlois	9.585	5.611	58,5	3.974	41,5
Delfshaven	11.134	6.580	59,1	4.554	40,9
Feijenoord	11.515	6.930	60,2	4.585	39,8
Hillegersberg-Schiebroek	6.587	4.924	74,8	1.663	25,2
Hoek van Holland	1.525	1.191	78,1	334	21,9
Hoogvliet	5.596	3.860	69,0	1.736	31,0
IJsselmonde	9.379	5.601	59,7	3.778	40,3
Kralingen-Crooswijk	6.167	3.558	57,7	2.609	42,3
Noord	6.462	3.991	61,8	2.471	38,2
Overschie	2.461	1.762	71,6	699	28,4
Pernis	787	589	74,8	198	25,2
Prins Alexander	14.763	10.595	71,8	4.168	28,2
Rotterdam Centrum	2.798	1.617	57,8	1.181	42,2
Rozenburg	1.985	1.561	78,6	424	21,4
Totaal Rotterdam	90.744	58.370	64,3	32.374	35,7

Bron: COS, bewerkt door GGD

Uit *Tabel 5* blijkt dat in Rotterdam 64% van de gezinnen een tweeouder gezin is en 36% een éénoudergezin. Relatief veel éénoudergezinnen komen voor in de deelgemeenten Charlois, Delfshaven, IJsselmonde, Kralingen-Crooswijk en Rotterdam Centrum.

2.2 Lokale preventieve voorzieningen

2.2.1 Inleiding

Lokale preventieve voorzieningen bieden preventieve zorg die gericht is op het signaleren en voorkomen van gezondheids- en psychosociale problemen van jeugdigen. Deze zorg wordt grotendeels door de gemeente gefinancierd. De zorg kan gericht zijn op het kind zelf, zoals bij jongerentrajecten of op het gezin of de ouders, zoals bij gezinscoaching. Het preventieve aanbod dat is meegenomen in deze rapportage bestaat uit:

- gezinscoaching
- jongerentrajecten
- schoolmaatschappelijk werk
- sociaal-medische indicatie kinderopvang en plusopvang
- Deelgemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak (DOSA)

In dit rapport ligt de nadruk op individuele zorg voor jeugd in het kader van opvoeden en opgroeien door professionals, waarvoor ook individueel cliëntregistraties worden bijgehouden. Om die reden is de reguliere jeugdgezondheidszorg buiten beschouwing gelaten.

2.2.2 Gezinscoaching

Voor gezinnen die kampen met problemen op persoonlijk en sociaal-economisch vlak, waarbij meerdere problemen gelijktijdig spelen en de problematiek weerbarstig is, zet de gemeente preventieve gezinscoaching in. Het gaat om intensieve begeleiding gedurende gemiddeld zes maanden. In *Tabel 6* staan de verschillende vormen en aanbieders van preventieve gezinscoaching. De trajecten verschillen in doelgroep en aanpak. De sociale teams opereren in specifieke geografische gebieden, te weten de deelgemeenten Noord, Delfshaven, Centrum, Charlois, Feijenoord en IJsselmonde.

Tabel 6 Overzicht aanbod Gezinscoaching

Organisatie	Gezinscoaching
CJG	Gezinskracht
FlexusJeugdplein	Gezinscoaching Nieuwe Stijl Gezinscoaching Huiselijk Geweld
Humanitas	Jouw Project
Gemeente Rotterdam, SoZaWe ⁶	Sociale Teams
Bureau Frontlijn (Directie Veiligheid)	Gezinscoaching

⁶ Vanaf 2013: Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, Jeugd en Onderwijs

Bij de sociale teams gaat het om basiscoaches, die zich vooral richten op het op orde brengen van de basis en versterking van de zelfredzaamheid van het gezin. Preventieve gezinscoaching is een niet-geïndiceerde vorm van zorg. Geïndiceerde gezinscoaching valt onder de ambulante trajecten jeugdhulpverlening die worden uitgevoerd door de instellingen voor Jeugd en Opvoedhulp (zie paragraaf 2.3.3).

De GGD is de regisserende en subsidiërende dienst van de meeste preventieve gezinscoaching. Een uitzondering hierop vormen de sociale teams die aangestuurd worden door de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Sommige deelgemeenten hebben ook gezinscoachingstrajecten gesubsidieerd. Gelet op de beschikbare tijd voor het onderzoek is deze informatie niet verzameld.

In *Tabel 7* is het aantal lopende gezinscoachingstrajecten weergegeven voor 2010 en 2011 naar deelgemeente. Voor het jaar 2010 is gebruik gemaakt van gegevens van FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn, Humanitas en SoZaWe⁷. Voor 2011 van FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn, Humanitas, SoZaWe en het CJG (Gezinskracht). Voor CJG (Gezinskracht) waren alleen gegevens beschikbaar voor 2011. De sociale teams van Sociale Zaken zijn pas halverwege 2010 begonnen. Daardoor waren er alleen gegevens voor het derde en vierde kwartaal beschikbaar.

Tabel 7 Aantal lopende gezinscoachingstrajecten voor gezinnen woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011 naar deelgemeente

Gemeente/deelgemeente	2010*		2011**	
	N	%	N	%
Charlois	328	24,3	302	17,0
Delfshaven	252	18,7	296	16,7
Feijenoord	150	11,1	278	15,7
Hillegersberg-Schiebroek	34	2,5	59	3,3
Hoek van Holland	12	0,9	15	0,8
Hoogvliet	46	3,4	109	6,1
IJsselmonde	189	14,0	186	10,5
Kralingen-Crooswijk	58	4,3	78	4,4
Noord	125	9,3	159	9,0
Overschie	13	1,0	33	1,9
Pernis	-	-	-	-
Prins Alexander	55	4,1	119	6,7
Rotterdam centrum	29	2,1	67	3,8
Rozenburg	9	0,7	<5	~
Deelgemeente onbekend	50	3,7	70	3,9
Rotterdam Totaal	1.350	100	1.774	100

*2010: FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn, Humanitas, 3^e en 4^e kwartaal SoZaWe

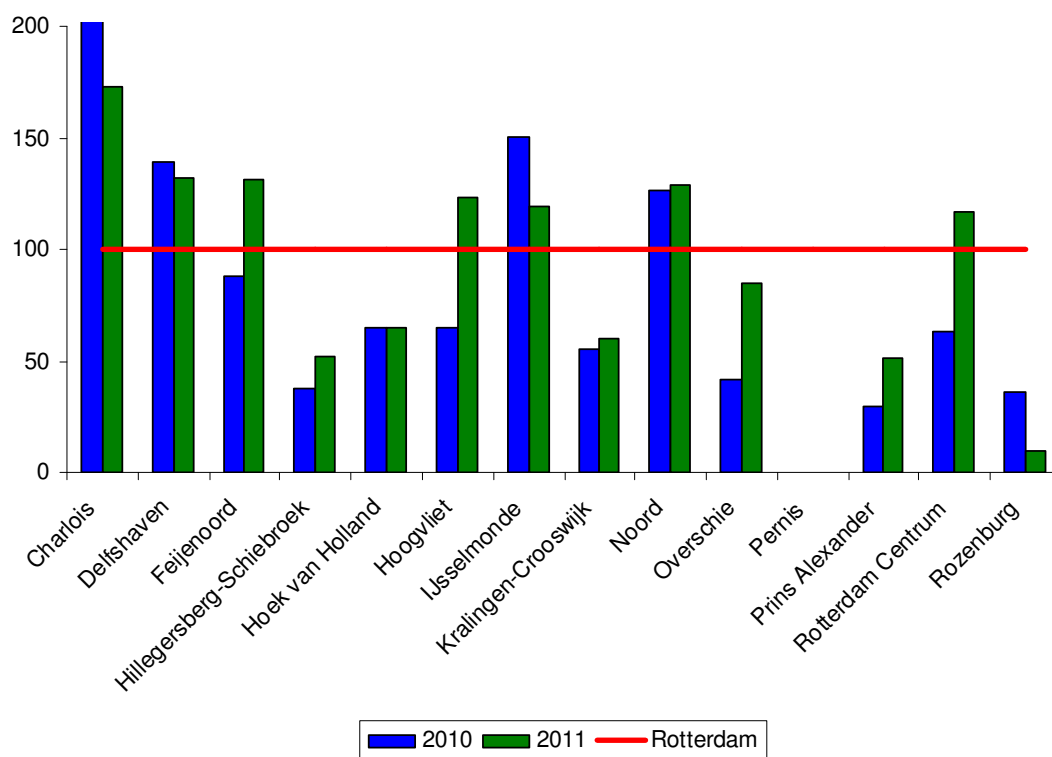
**2011: FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn, Humanitas, SoZaWe, CJG

~ percentage niet berekend, want aantal <5.

⁷ Vanaf 2013: Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, Jeugd en Onderwijs

Over de gegevens van 2010 ontbrak bij 6% van de trajecten informatie over de postcode (n=59), over de gegevens van 2011 was dit 2% (n=35). Omdat de woonplaats hierdoor niet kon worden achterhaald zijn deze trajecten niet meegenomen in de startfoto. Verder is een toename te zien van het aantal trajecten tussen 2010 en 2011. Deze toename wordt veroorzaakt door het ontbreken van gegevens van het CJG (Gezinskracht) in 2010 (ca. 300 trajecten) en een toename van het aantal trajecten bij FlexusJeugdplein (ca. 250 trajecten meer in 2011).

Figuur 1 Index van het aantal lopende gezinscoachingstrajecten per deelgemeente t.o.v. Rotterdam*

*Index Rotterdam 2010: 7,9 trajecten per 1000 jeugdigen; Index Rotterdam 2011: 9,9 trajecten per 1000 jeugdigen

In *Figuur 1* is te zien dat er in de deelgemeenten Charlois, Delfshaven, IJsselmonde en Noord in 2010 en 2011 meer gezinscoachingstrajecten per 1000 jeugdigen zijn uitgezet ten opzichte van het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in geheel Rotterdam. Dit betekent dat jeugdigen in Charlois, Delfshaven, IJsselmonde en Noord relatief vaker gebruik maken van gezinscoaching dan in de andere deelgemeenten. Dit is deels verklaarbaar uit het feit dat de sociale teams zich op deze deelgemeenten richten.

2.2.3 Jongerentrajecten

Bepaalde jeugdzorg- en welzijnsinstellingen bieden ondersteuning en coaching aan jongeren d.m.v. zogenaamde jongerentrajecten. Het type aanbod en de aanbieders van jongerentrajecten staan vermeld in

Tabel 8. De trajecten verschillen in doelgroep en aanpak. Nieuwe Perspectieven richt zich op de deelgemeenten Noord, Delfshaven en Feijenoord.

Tabel 8 Overzicht aanbod Jongerentrajecten

Organisatie	Jongerentrajecten
FlexusJeugdplein	Pak je Kans Kernpunt
Humanitas	Pak je Kans Nieuwe Perspectieven Nieuwe Perspectieven bij terugkeer
Stichting Welzijn Feijenoord	Nieuwe Perspectieven

De GGD is de regisserende en subsidiërende dienst van de meeste jongerentrajecten. Een uitzondering hierop vormen de jongerentrajecten die een product zijn van het Jongerenloket (zie paragraaf 2.2.6). Deze vallen onder de dienst Jeugd Onderwijs Samenleving (JOS)⁸.

In *Tabel 9* staat het aantal jongerentrajecten weergegeven in 2010 en 2011 naar deelgemeente. Voor de cijfers van 2010 is gebruik gemaakt van gegevens van FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn en Humanitas. Hier gaat het om 734 trajecten, waarvan 472 jongeren gebruik hebben gemaakt. Voor de gegevens van 2011 is gebruik gemaakt van gegevens van FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn, Humanitas en Stichting Welzijn Feijenoord (SWF). Hier gaat het om 813 trajecten die gebruikt zijn door 696 jongeren. De gegevens voor Stichting Welzijn Feijenoord voor 2010 waren in verband met organisatorische ontwikkelingen niet meer te achterhalen. Over de gegevens van 2010 ontbrak bij 10% van de trajecten gegevens over de postcode (n=125). In 2011 was dit bij 2% het geval (n=17). Omdat de gegevens van SWF over 2010 ontbreken, ligt het werkelijk aantal trajecten in 2010 waarschijnlijk 73 trajecten hoger.

---

⁸Vanaf 2013: Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, Jeugd en Onderwijs

Tabel 9 Aantal lopende jongerentrajecten voor 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011 naar deelgemeente

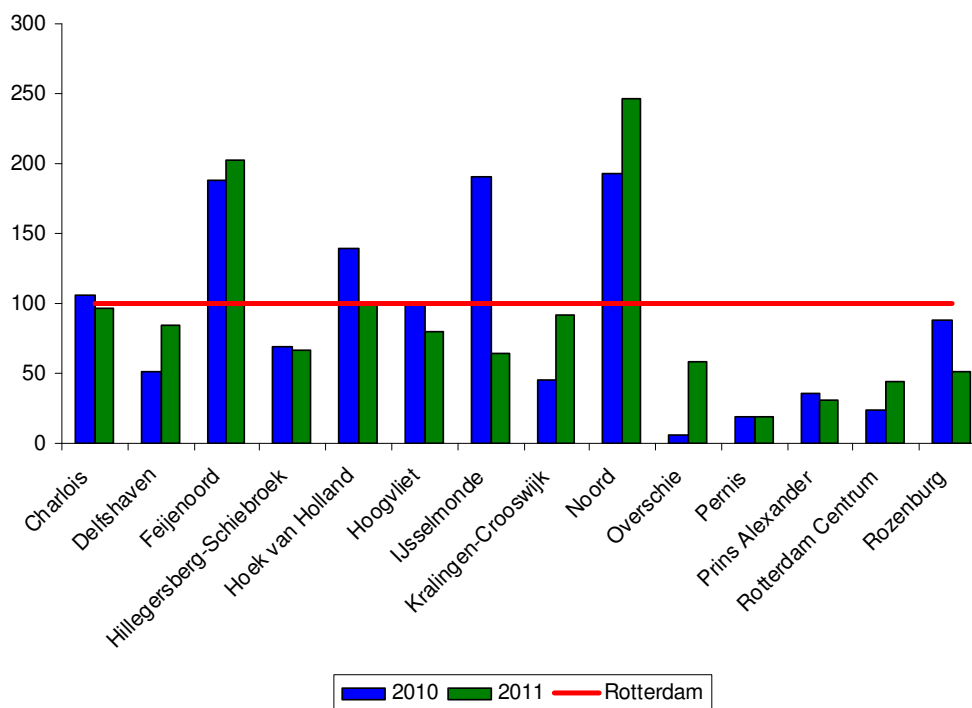
Gemeente/deelgemeente	2010*		2011**	
	N	%	N	%
Charlois	81	11,0	74	9,1
Delfshaven	50	6,8	83	10,2
Feijenoord	173	23,6	187	23,0
Hillegersberg-Schiebroek	34	4,6	33	4,1
Hoek van Holland	14	1,9	10	1,2
Hoogvliet	38	5,2	31	3,8
IJsselmonde	129	17,6	44	5,4
Kralingen-Crooswijk	26	3,5	52	6,4
Noord	103	14,0	132	16,2
Overschie	<5	~	10	1,2
Pernis	<5	~	<5	~
Prins Alexander	36	4,9	31	3,8
Rotterdam centrum	6	0,8	11	1,4
Rozenburg	12	1,6	7	0,9
Deelgemeente onbekend	30	4,1	107	13,2
Rotterdam Totaal	734	100	813	100

*2010: FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn en Humanitas

**2011: FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn, Humanitas, SWF

~ percentage niet getoond, want aantal <5.

Figuur 2 Index aantal lopende jongerentrajecten per deelgemeente t.o.v Rotterdam*

*Index Rotterdam 2010: 4,3 trajecten per 1000 jeugdigen; Index Rotterdam 2011: 4,3 trajecten per 1000 jeugdigen

In *Figuur 2* is te zien dat er in de deelgemeenten Feijenoord en Noord in 2010 en 2011 meer jongerentrajecten per 1000 jeugdigen zijn uitgezet ten opzichte van het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in geheel Rotterdam. Dit betekent dat jeugdigen in Feijenoord en Noord relatief vaker gebruik maken van jongerentrajecten dan in de andere deelgemeenten. Dit wordt deels verklaard door de focus van Nieuwe Perspectieven op Feijenoord en Noord.

In 2011 werd 76% van de jongerentrajecten uitgezet bij jongens en 24% bij meisjes. Daarnaast werden de meeste trajecten gebruikt door jongeren van 12 tot en met 17 jaar (61%), gevolgd door 4 t/m 11 jaar (24%) en 18 t/m 22 jaar (15%). Over herkomst en gezinssituatie kunnen geen uitspraken gedaan worden door het ontbreken van gegevens.

2.2.4 Jongerentrajecten Jongerenloket

Het Jongerenloket is een onderdeel van de dienst JOS⁹ van de gemeente Rotterdam en begeleidt jongeren van 16 tot 27 jaar bij het vinden van de juiste opleiding. Ook het zoeken naar werk of een andere vorm van dagbesteding hoort bij de begeleiding. Vaak gaat het om jongeren die géén startkwalificatie en weinig tot geen werkervaring hebben. Dit rapport concentreert zich op de jongeren die een vorm van zorg of re-integratie ontvangen bij een aanbieder via het Jongerenloket.

Tabel 10 geeft een overzicht van het aantal trajecten per aanbieder van de daadwerkelijke zorg of re-integratie. Deze cijfers hebben betrekking op jongeren tot en met 22 jaar.

Tabel 10 Aantal lopende trajecten per aanbieder voor 16 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011

Aanbieder	2010		2011	
	N	%	N	%
Albeda College (De Nieuwe Kans)	25	4,3	42	6,7
Alexander Calder arbeidsintegratie BV	116	19,8	120	19,2
Challenge Sports Holding BV	111	19,0	88	14,1
Liever een origineel advies (Buzinezzclub)	6	1,0	8	1,3
Radar Groep (Radar - Back on Track, Rotterdamse Individuele Overeenkomst)	113	19,3	177	28,4
Sagènn Reintegratie BV	214	36,6	189	30,3
Totaal	585	100	624	100

In *Tabel 11* staat een overzicht van het aantal trajecten bij het Jongerenloket van bovenstaande aanbieders per deelgemeente. In 2010 zijn 585 trajecten uitgezet die gebruikt werden door 430 jongeren. In 2011 zijn 624 trajecten uitgezet die gebruikt werden door 433 jongeren.

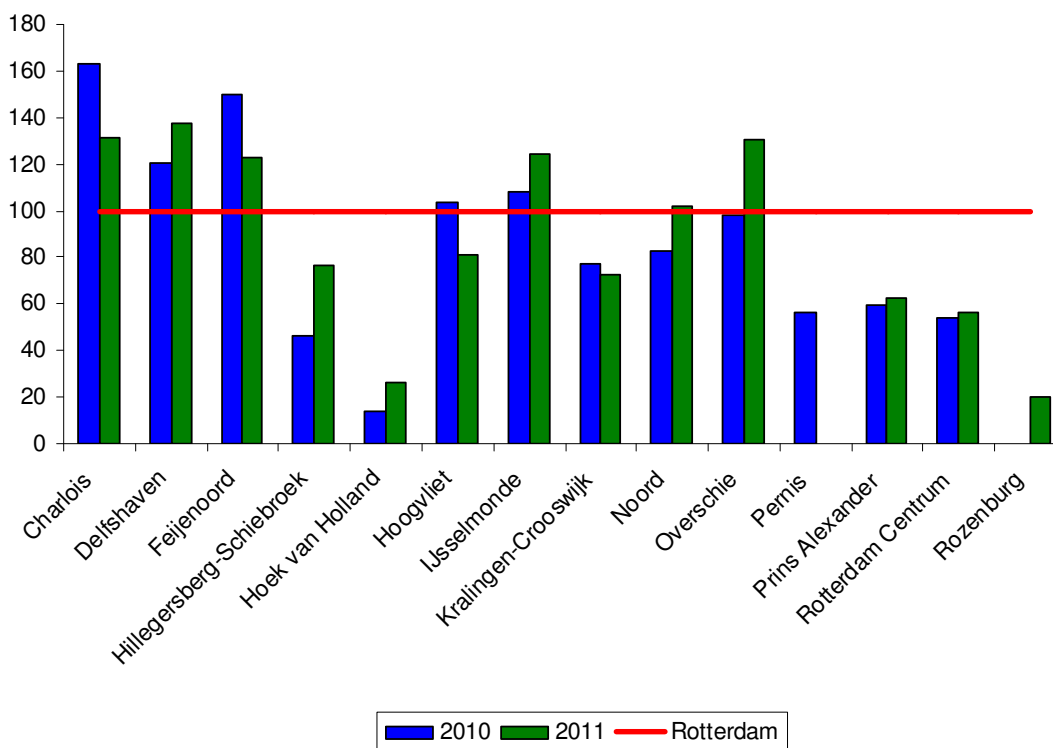
⁹ Vanaf 2013: Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, Directie Jeugd en Onderwijs

Tabel 11 Aantal lopende trajecten Jongerenloket voor 16 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011 naar deelgemeente

Gemeente/deelgemeente	2010		2011	
	N	%	N	%
Charlois	99	16,9	85	13,6
Delfshaven	110	18,8	134	21,5
Feijenoord	111	19,0	97	15,5
Hillegersberg-Schiebroek	12	2,1	21	3,4
Hoek van Holland	<5	~	<5	~
Hoogvliet	31	5,3	26	4,2
IJsselmonde	53	9,1	65	10,4
Kralingen-Crooswijk	52	8,9	52	8,3
Noord	43	7,4	57	9,1
Overschie	12	2,1	17	2,7
Pernis	<5	~	<5	~
Prins Alexander	41	7,0	46	7,4
Rotterdam Centrum	18	3,1	20	3,2
Rozenburg	<5	~	<5	~
Rotterdam Totaal	585	100	624	100

~ percentage niet getoond, want aantal <5.

Figuur 3 Index van het aantal lopende trajecten bij het Jongerenloket per deelgemeente t.o.v. Rotterdam*

*Index Rotterdam 2010: 13,2 trajecten per 1000 jeugdigen; Index Rotterdam 2011: 14,1 trajecten per 1000 jeugdigen

In *Figuur 3* is te zien dat er in de deelgemeenten Charlois, Feijenoord, Delfshaven en IJsselmonde in 2010 en 2011 meer trajecten bij Jongerenloket per 1000 jeugdigen zijn uitgezet ten opzichte van het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in geheel Rotterdam. Dit betekent dat jeugdigen in Charlois, Feijenoord, Delfshaven en IJsselmonde relatief vaker gebruik maken van het Jongerenloket dan in de andere deelgemeenten. In Delfshaven is geen verband met het aantal studenten, want het merendeel van de jongeren die zich melden bij het Jongerenloket zijn jongeren zonder een startkwalificatie.

Bijna alle trajecten (99% in 2011) betreffen jongeren in de leeftijdscategorie 18 tot en met 22 jaar; circa 1% betreft jongeren van 16 en 17 jaar. Er zijn geen gegevens beschikbaar over geslacht, herkomst en leefsituatie van de jongeren.

2.2.5 Schoolmaatschappelijk werk

Schoolmaatschappelijk werk (SMW) is kortdurende hulpverlening en schoolondersteuning voor jeugdigen met ontwikkelings- en opvoedproblemen in het onderwijs. Het SMW vormt een schakel tussen onderwijs en jeugdhulpverlening. De taken van de schoolmaatschappelijk werker bestaan uit het ondersteunen van de school in het bieden van zorg, het verlenen van directe hulpverlening aan ouders en jeugdigen en het verwijzen en toeleiden naar speciale en geïndiceerde zorg (Servicepunt SMW, 2011). Jeugdigen in Rotterdam worden met SMW begeleid in scholen voor (speciaal) basisonderwijs, (speciaal) voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (ROC's). Scholen voor voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs hebben een regionale functie.

Voor het regulier basisonderwijs zijn er naast FlexusJeugdplein verschillende kleine aanbieders op de markt: Thermiek, Maatschappelijk Dienstverlening Alexander (MDA), SWF/Motief, Stichting Maatschappelijke ondersteuning Onderwijs Rijnmond (SMOOR), Centrum voor Dienstverlening (CVD), Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Centrum (SMDC), Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Delfshaven (SMDD), Stichting Dock, Protestants Christelijk Basisonderwijs (PCBO). MEE Rotterdam Rijnmond is de aanbieder voor het SMW op scholen voor speciaal basisonderwijs en speciaal voortgezet onderwijs (praktijkscholen). FlexusJeugdplein is de aanbieder voor het voortgezet onderwijs en op de ROC's (Bams e.a., 2011).

Het SMW wordt gefinancierd door de gemeente, de deelgemeenten en schoolbesturen samen. Sommige samenwerkingsverbanden van scholen financieren het SMW (gedeeltelijk) vanuit de Impulsgelden van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (Servicepunt SMW, 2011).

Voor de gegevens van SMW waren de gegevens van acht aanbieders voor het basisonderwijs in Rotterdam beschikbaar. De gegevens van PCBO ontbreken. De gegevens van FlexusJeugdplein zijn niet herleidbaar tot individuele kinderen. Ook ontbreken de gegevens over het aantal trajecten en cliënten voor het voortgezet onderwijs (FlexusJeugdplein) en het speciaal onderwijs (MEE).

Daarom zijn deze gegevens niet meegenomen. Dit betekent dat alleen schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs wordt gepresenteerd.

In 2010 liepen 2785 trajecten van SMW in Rotterdam waar door 2635 kinderen gebruik van werd gemaakt. In 2011 liepen 2673 trajecten waar door 2576 kinderen gebruik van werd gemaakt (zie *Tabel 12*). De gegevens in *Tabel 12* kunnen mogelijk afwijken van verslaglegging van instellingen¹⁰.

In 2010 ontbrak bij 4% (n=126) van de trajecten gegevens over de postcode en bij 6% (n=188) van de trajecten in Rotterdam gegevens over de leeftijd. In 2011 was dit respectievelijk 5% (n=140) en 6% (n=171). Deze gegevens zijn niet meegenomen in de startfoto.

Tabel 12 Aantal lopende SMW trajecten voor basisschoolleerlingen woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011 naar deelgemeente

Gemeente/deelgemeente	2010		2011	
	N	%	N	%
Charlois	471	16,9	480	18,0
Delfshaven	319	11,5	240	9,0
Feijenoord	410	14,7	381	14,3
Hillegersberg-Schiebroek	230	8,3	256	9,6
Hoek van Holland**	-	-	-	-
Hoogvliet	<5	~	<5	~
IJsselmonde	276	9,9	261	9,8
Kralingen-Crooswijk	206	7,4	216	8,1
Noord	198	7,1	194	7,2
Overschie	41	1,5	53	2,0
Pernis	62	2,2	56	2,1
Prins Alexander	353	12,7	360	13,5
Rotterdam centrum	159	5,7	130	4,9
Rozenburg**	-	-	-	-
Onbekend	57	2,0	45	1,7
Rotterdam Totaal	2.785	100	2.673	100

*alle cijfers zijn exclusief gegevens van FlexusJeugdplein, MEE en PCBO

**Hoek van Holland en Rozenburg hebben een andere aanbieder waarvan de data niet zijn opgenomen.

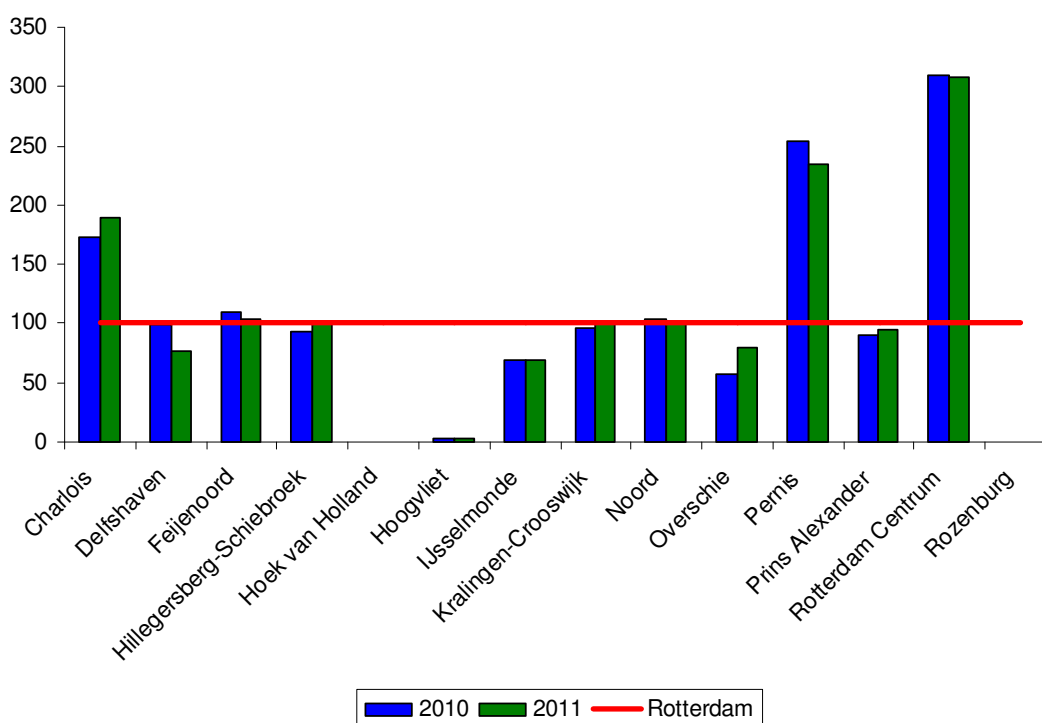
~ percentage niet getoond, want aantal <5.

¹⁰ De redenen hiervoor zijn:

1. Er is halverwege het jaar overgestapt op een ander registratiesysteem waardoor er mogelijk gegevens verloren zijn gegaan.
2. Afwijkende werkwijze, waarin men geen contacten registreert, maar alleen cliëntgegevens en verslagen.
3. Er is geen contact geregistreerd in het verslagjaar, maar het traject stond toch open, omdat het kind werd besproken in een MDO/ZAT of in een ander overleg zonder dat hiervan een contact werd geregistreerd.
4. Er is contact geweest in het begin van het schooljaar, maar men heeft het traject open laten staan in het nieuwe kalenderjaar (waarin het schooljaar doorloopt), terwijl er toen geen contacten meer geregistreerd zijn.

FlexusJeugdplein en PCBO bieden samen SMW op 26% van de scholen in 2010 en 27% van de scholen in 2011 (resp. 27% en 28% van het aantal FTE). Dus geschat kan worden dat er nog zo'n 1.030 trajecten ontbreken, als we aannemen dat FlexusJeugdplein en PCBO gemiddeld per FTE even veel trajecten bieden als de andere aanbieders. In totaal zou het dus gaan om zo'n 3.800 trajecten in 2010 en 3.700 in 2011 op het basisonderwijs. Als we daarbij aannemen dat het relatief even veel kinderen gebruik maken van schoolmaatschappelijk werk, dan zou het totaal aantal jeugdigen 3610 zijn in 2010 en 3570 in 2011 (inclusief de jeugdigen die FlexusJeugdplein en PCBO bedienen). De schoolmaatschappelijk werkers van PCBO en FlexusJeugdplein zijn met name actief in de wijken: Charlois, Delfshaven, Feijenoord of Hoogvliet en in mindere mate in de wijken Hoek van Holland, IJsselmonde, Kralingen-Crooswijk, Noord of Rotterdam Centrum.

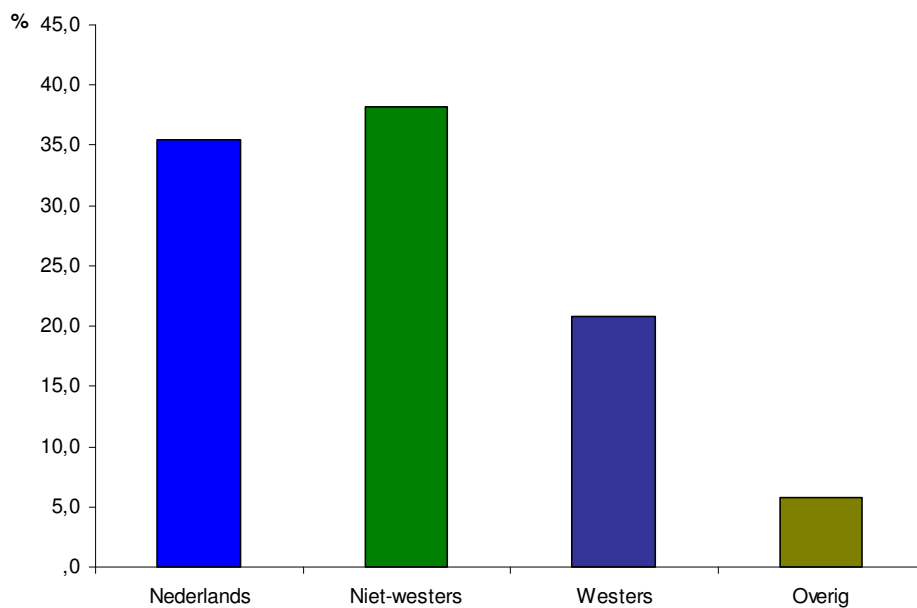
Figuur 4 Index van het aantal lopende SMW trajecten per deelgemeenten t.o.v 4-11 jarigen in Rotterdam*

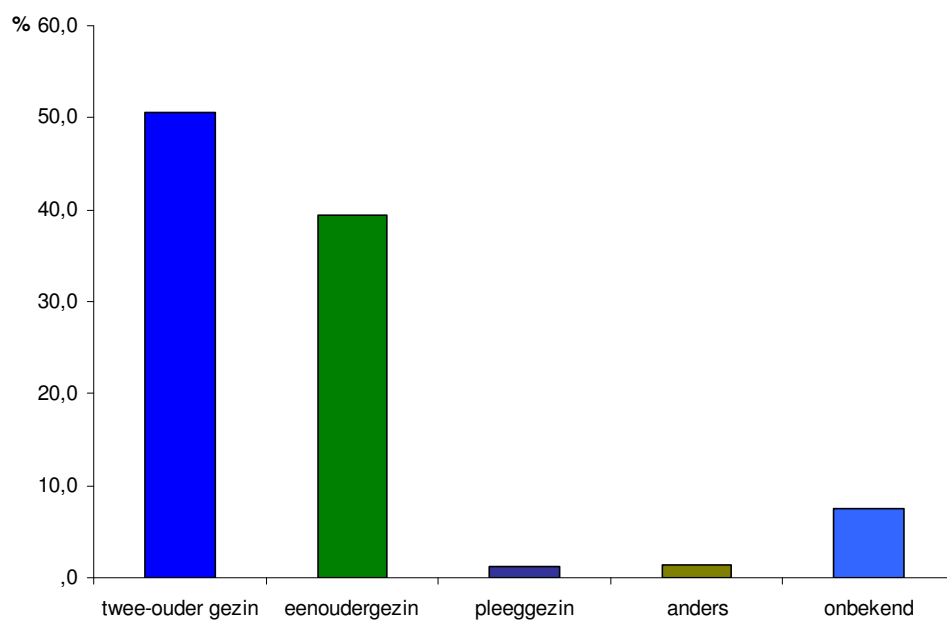
*Index Rotterdam 2010: 52,3 trajecten per 1000 jeugdigen; Index Rotterdam 2011: 50,4 trajecten per 1000 jeugdigen

In *Figuur 4* is te zien dat er in de deelgemeenten Charlois, Pernis en Rotterdam Centrum in 2010 en 2011 meer SMW trajecten per 1000 jeugdigen zijn uitgezet ten opzichte van het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in geheel Rotterdam. Dit betekent dat jeugdigen in Charlois, Pernis en Rotterdam Centrum relatief vaker gebruik maken van SMW dan in de andere deelgemeenten. Hierbij is echter enige voorzichtigheid geboden, omdat de gegevens van FlexusJeugdplein en PCBO ontbreken.

Figuur 5 Verdeling herkomstland ouders bij SMW trajecten

Figuur 6 Verdeling leefsituatie bij SMW trajecten

Van de SMW trajecten wordt 54% gebruikt door jongens en 46% door meisjes. Aangezien alleen trajecten in het basisonderwijs worden gepresenteerd valt de grootste groep in de leeftijd van 4 tot en met 11 jaar (89%).

In *Figuur 5* en *Figuur 6* is de verdeling naar herkomst en gezinssituatie weergegeven. Hier is te zien dat 35% van de SMW trajecten autochtone leerlingen betreft en dat 50% uit een twee-ouder gezin komt. De gegevens naar etnische herkomst zijn voor 70% van de trajecten gebaseerd op het geboorteland van beide ouders, voor 30% van de trajecten op alleen het geboorteland van het kind. Hierdoor is waarschijnlijk een overschatting ontstaan van het aantal trajecten bij autochtone kinderen.

2.2.6 Plusopvang en Sociaal Medische Indicatie Kinderopvang

De gemeente maakt het mogelijk dat bepaalde kinderen met gedragsproblemen toch van reguliere kinderopvang gebruik kunnen maken (Plusopvang). Ook biedt de gemeente aan kinderen uit problematische gezinnen op sociaal medische indicatie tijdelijke kinderopvang.

Plusopvang:

Plusopvang is bedoeld voor kinderen van 0 tot 13 jaar met problemen die te zwaar zijn voor de reguliere groep in een kinderdagverblijf. De plus vertaalt zich naar kleinere groepen, hoger opgeleide leid(st)ers en samenwerking met hulpverlenende instanties zoals het maatschappelijk werk. Plusopvang is duurder dan gewone opvang. De gemeente Rotterdam heeft uit eigen middelen een budget beschikbaar gesteld voor de kosten van deze opvang. Die extra kosten komen bovenop de kosten van een reguliere kindplaats die in het algemeen vergoed wordt vanuit de Wet Kinderopvang. De Plusopvang vindt plaats op basis van indicatie, afgegeven door de GGD.

Sociaal Medische Indicatie Kinderopvang (SMIK):

Gezinnen met problemen, zoals gezondheidsproblemen, sociale problemen, psychische problemen, of meerdere problemen tegelijk kunnen baat hebben bij tijdelijke kinderopvang. De problemen moeten zodanig groot zijn dat deze een serieuze bedreiging vormen voor de ontwikkeling van een kind.

Door de regeling SMIK kunnen ouders/verzorgers op grond van een sociaal medische indicatie aanspraak maken op een vergoeding van de kinderopvangkosten. Het gaat om ouders die niet onder de Wet Kinderopvang vallen en in Rotterdam wonen. De indicatie voor een SMIK wordt afgegeven door de GGD. Een groot deel van de kosten wordt vergoed door de gemeente. Ouders betalen een beperkte eigen bijdrage. SMIK is een tijdelijke, éénmalige, ondersteunende maatregel.

Instellingen die Plusopvang en SMIK in de gemeente Rotterdam leveren zijn: KindeRdam, de Van Veldhuizen stichting, Bij de Hand, Mundo, Rolykids en Prinses Amalia. Voor deze Startfoto hebben we de indicatiegegevens van de GGD gebruikt. Deze gegevens zijn alleen op gemeenteniveau beschikbaar (*Tabel 13*). Een SMIK Plus indicatie is een SMIK indicatie voor gespecialiseerde opvang, terwijl een SMIK indicatie (zonder Plus) een indicatie is voor reguliere opvang.

Tabel 13 Aantal indicaties voor SMIK en Plusopvang door de GGD Rotterdam-Rijnmond in 2010 en 2011

Rotterdam	2010	2011
SMIK	426	364
Plusopvang	170	160

Er was geen registratiesysteem beschikbaar met individuele achtergrondgegevens van de kinderen in SMIK en Plusopvang.

2.2.7 DOSA

DOSA (Deelgemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak) richt zich op een sluitende aanpak van risico- en probleemjongeren in alle (deel)gemeenten van de Stadsregio Rotterdam. Binnen elke (deel)gemeente is er afstemming tussen de preventieve (DOSA regisseur), curatieve (BJZ), en repressieve keten (politie). De kern van DOSA is dat tussen alle voorzieningen en instanties op deelgemeentelijk, stedelijk en regionaal niveau, korte lijnen bestaan. Een belangrijk onderdeel bij de werkwijze van een DOSA is dan ook de melding op één centraal punt van alle signalen over risicojongeren. Dit centrale punt stemt deze signalen vervolgens af met de voorzieningen en instanties die hierover gaan, waardoor snel de juiste interventie aan de jongeren aangeboden kan worden. Zo zorgt DOSA, samen met de partners, er bijvoorbeeld voor dat risico- en probleemjongeren (weer) naar school of aan het werk gaan of indien nodig in een hulpverleningstraject geplaatst worden. DOSA levert geen zorg, maar is verantwoordelijk voor regie op zorg. De meeste kinderen die worden aangemeld in DOSA zijn tussen 12 en 19 jaar.

Veel van de jongerentrajecten uit paragraaf 2.2.3 worden ingezet op instigatie van DOSA regisseurs. Aanbieders waar DOSA mee werkt zijn: FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn (jeugdinterventieteam), Humanitas, Radar Uitvoering, Futuro Uitvoering, Stichting Welzijn E25 en Stichting Dock.

Tabel 14 geeft een overzicht van het aantal jeugdigen van 0 tot en met 22 jaar binnen lopende DOSA zaken in 2010 en 2011; een klein aantal jeugdigen komt in meerdere zaken voor. In 2010 liepen er op enig moment voor 1.257 jeugdigen DOSA zaken; dit betrof 1.246 unieke jeugdigen. In 2011 liepen er op enig moment voor 1.681 jeugdigen DOSA zaken, dit betrof 1.669 unieke jeugdigen.

Tabel 14 Aantal jeugdigen 0 t/m 22 jaar woonachtig in Rotterdam binnen DOSA zaken in 2010 en 2011 naar deelgemeente

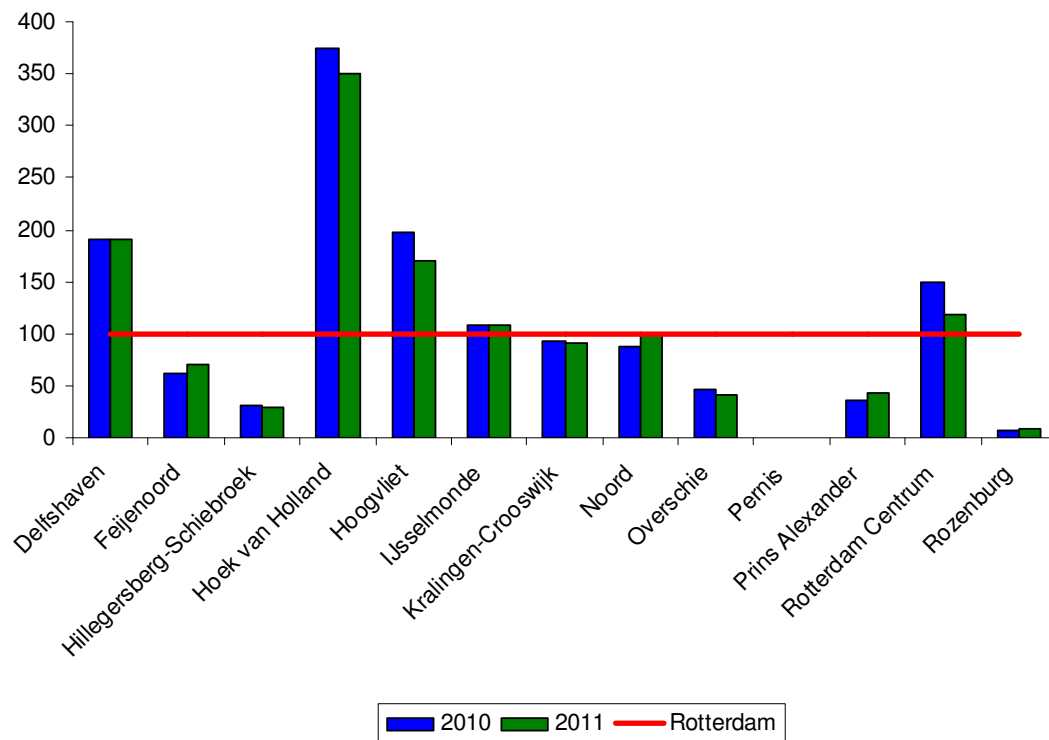
Gemeente/deelgemeente	2010		2011	
	N	%	N	%
Charlois*	-	-	-	-
Delfshaven	374	29,8	500	29,7
Feijenoord	113	9,0	175	10,4
Hillegersberg-Schiebroek	30	2,4	39	2,3
Hoek van Holland	75	6,0	94	5,6
Hoogvliet	152	12,1	175	10,4
IJsselmonde	146	11,6	198	11,8
Kralingen-Crooswijk	106	8,4	139	8,3
Noord	94	7,5	142	8,4
Overschie	16	1,3	19	1,1
Pernis	-	-	-	-
Prins Alexander	74	5,9	118	7,0
Rotterdam Centrum	75	6,0	79	4,7
Rozenburg	<5	~	<5	~
Rotterdam totaal	1.257	100	1.681	100

*Voor Charlois zijn geen gegevens beschikbaar vanwege registratie in een ander systeem.
~ percentage niet getoond, want aantal <5.

De jeugdigen/zaken zijn ingedeeld bij de deelgemeente waar het deze zijn geregistreerd in DOSA. Hiervoor is gekozen omdat een jeugdige alleen in aanmerking komt voor registratie in een deelgemeente DOSA wanneer deze in de GBA in de desbetreffende deelgemeente staat ingeschreven. In de beschikbare data staan de laatst bekende postcodes van het woonadres van de jeugdige. Wanneer een jeugdige bijvoorbeeld in 2012 is verhuisd kan het lijken alsof deze in het jaar van zorg niet in de deelgemeente van registratie woonde.

In *Figuur 7* is te zien dat er in de deelgemeenten Delfshaven, Hoek van Holland, Hoogvliet en Rotterdam Centrum in 2010 en 2011 meer DOSA trajecten per 1000 jeugdigen zijn uitgezet ten opzichte van het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in geheel Rotterdam. Dit betekent dat jeugdigen in Delfshaven, Hoek van Holland, Hoogvliet en Rotterdam Centrum relatief vaker gebruik maken van DOSA dan in de andere deelgemeenten.

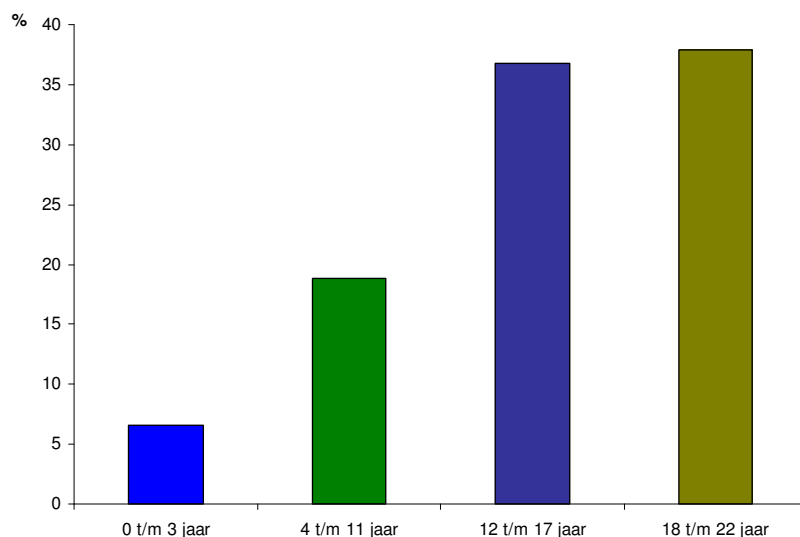
Figuur 7 Index van het aantal jeugdigen binnen DOSA zaken per deelgemeente t.o.v. Rotterdam*

*Index Rotterdam 2010: 9 jeugdigen per 1000 jeugdigen; Index Rotterdam 2011: 11 jeugdigen per 1000 jeugdigen.

Wat betreft achtergrondkenmerken kwamen jongens in 2011 relatief vaker voor dan meisjes (67%). In de leeftijd van 18 t/m 22 jaar wordt vaker gebruik gemaakt van DOSA (38%); zie *Figuur 8*. Er zijn geen gegevens over herkomst en leefsituatie beschikbaar.

Figuur 8 Verdeling van leeftijd van jeugdigen in DOSA zaken in 2011

2.2.8 Financiering preventief zorgaanbod

Preventief zorgaanbod wordt op verschillende manieren gefinancierd, het merendeel op basis van gemeentelijke subsidies. Het Jongerenloket en DOSA kopen zorg in voor een deel van hun cliënten. Het preventieve individuele aanbod kent veel verschillende bronnen van financiering: GGD, JOS, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Directie Veiligheid, deelgemeenten, schoolbesturen¹¹.

Tabel 15 geeft een overzicht van de financiering en kosten van het preventieve individuele zorgaanbod van de gemeente Rotterdam, toegespitst op jeugdigen van 0 t/m 22 jaar woonachtig in Rotterdam.

Tabel 15 Financiering en kosten preventieve individuele zorg voor 0 t/m 22 jaar woonachtig in Rotterdam, in euro's¹²

Zorgaanbod	Financier	Kosten gemeente	
		2010	2011
Gezinscoaching ^{1,2}	GGD, Sociale Zaken en Werkgelegenheid	4.266.391	4.753.177
Jongerentrajecten ²	GGD, deelgemeenten	925.961	560.227
Jongerentrajecten Jongerenloket ³	JOS	4.327.323	1.937.217
SMI kinderopvang	GGD	3.611.719	2.596.451
Plusopvang	GGD	1.374.094	1.337.182
Schoolmaatschappelijk werk PO ⁴	JOS/deelgemeente/schoolbesturen	1.326.800	1.368.374
DOSA ⁵	Directie Veiligheid	1.374.315	1.479.340
Rotterdam Totaal		17.206.603	14.031.968

¹ 2010 exclusief kosten gezinscoaching CJG

² exclusief Bureau Frontlijn

³ voor 2010 exclusief Buzinessclub, 2010 en 2011 excl. De Nieuwe Kans

⁴ alleen kosten van JOS zijn hier opgenomen, alleen primair onderwijs (PO)

⁵ alleen kosten van inzet DOSA regisseurs, exclusief de kosten van trajecten. Exclusief Charlois; voor Charlois zijn geen gegevens beschikbaar vanwege registratie in een ander systeem

Tabel 15 toont alleen de kosten van preventieve individuele of gezinszorgtrajecten voor jeugdigen van 0 t/m 22 jaar. Hierin zijn geen kosten van collectief aanbod zoals voorlichting of jeugdgezondheidszorg opgenomen.

¹¹ Vanaf 2013 zijn de afdelingen Toezicht Kinderopvang en Jeugdbeleid van de GGD en de afdelingen Jeugd, Onderwijs en Jongerenloket van JOS overgegaan in het Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, Jeugd en Onderwijs.

¹² Bronnen: Subsidie bureau gemeente Rotterdam; Jaarverslag sociale teams, 2011; Resultatenrekening Nieuwe Perspectieven; Subsidieverantwoording St. Welzijn Feijenoord, Humanitas; JOS; Cluster Werk en Inkomen; Directie Veiligheid

Van het onderzochte preventieve aanbod zijn de kosten in 2010 het hoogst voor het Jongerenloket en in 2011 het hoogst voor Gezinscoaching. De kosten zijn in beide jaren het laagst voor Jongerentrajecten.

Tabel 15 laat grote verschillen in kosten zien. De kosten lopen niet altijd evenredig met het aantal trajecten. Dit is met name zichtbaar bij Jongerentrajecten (lichte afname in trajecten, bijna halvering van de kosten) en bij de Jongerentrajecten van het Jongerenloket (toename trajecten, halvering van de kosten). Een verklaring voor de daling in kosten bij Jongerentrajecten is bezuinigingen in 2011 op Kernpunt (FlexusJeugdplein) en Pak je Kans. Voor wat betreft het Jongerenloket, hierbij waren niet alle kosten van aanbieders van zorg beschikbaar. Ook heeft het Jongerenloket bij sommige aanbieders in 2011 veel minder trajecten ingekocht dan in 2010.

Tabel 16 Gerealiseerde subsidies en kosten van preventieve zorg voor jeugd, gemeente Rotterdam, in euro's

Financier	Totaal gerealiseerde subsidies en kosten	
	2010	2011
GGD (jeugdgezondheidszorg, gezinscoaching, jongerentrajecten en ander preventief aanbod)	38.086.846	35.625.859
JOS – SMW PO/VO/speciaal onderwijs ^a	2.363.956	2.477.293
JOS – Jongerenloket ^a	7.308.851	3.828.785
SoZaWe – sociale teams ^{a*}	1.440.000	2.880.000
Directie Veiligheid – DOSA ^{a**}	2.274.315	2.379.340
Totaal	51.473.968	47.191.277

^a Bij JOS, SoZaWe en Directie Veiligheid is slechts een deel van de preventieve activiteiten meegenomen, met name het deel dat rechtstreeks betrekking heeft op zorg. Daarnaast wordt naar schatting nog ca. 37-40 miljoen anderszins besteed aan preventief jeugdbeleid. Ook vanuit de deelgemeenten is er nog een aanvullende inzet op preventief jeugdbeleid die hier niet is meegenomen. Bron: Gemeente Rotterdam (2012) Herziening interventies jeugd, OGOR notitie, mei 2012.

*schatting op basis van cijfers 2011

** personele kosten plus schatting van kosten trajecten (€ 900.000, intensief case management, nazorg na detentie).

In *Tabel 16* zijn alle gemeentelijke subsidies voor en kosten van het preventieve aanbod van zorg voor jeugd weergegeven. Hierin is bij JOS, SoZaWe en Directie Veiligheid slechts een deel van de preventieve activiteiten meegenomen, met name het deel dat rechtstreeks betrekking heeft op zorg. Daarnaast wordt naar schatting nog ca. 37-40 miljoen anderszins besteed aan preventief jeugdbeleid. Ook vanuit de deelgemeenten is er nog een aanvullende inzet op preventief jeugdbeleid die hier niet is meegenomen.

De GGD geeft het meeste uit aan zorg voor jeugd met 38 miljoen euro in 2010 en ruim 35 miljoen in 2011. Binnen de subsidies van de GGD is de jeugdgezondheidszorg de grootste post (29 miljoen euro in 2010, 25 miljoen euro in 2011¹³). De kosten in *Tabel 16* zijn hoger dan die in *Tabel 15*,

¹³ In 2010 werd een deel van de subsidie voor jeugdgezondheidszorg ingezet in de Rijnmond regio, omdat de financiering vanuit de regiogemeenten verliep via de begroting van de GGD.

omdat *Tabel 16* de totale subsidies toont waarin ook de jeugdgezondheidszorg en het collectieve aanbod uit gefinancierd wordt. Bovendien is voor *Tabel 15* geselecteerd op de leeftijdsgroep 0 t/m 22 jarigen en jeugdigen woonachtig in Rotterdam.

De meeste preventieve voorzieningen worden via lumpsum bedragen, een totaalbedrag, gefinancierd en hebben geen kostprijs per traject. De kosten per deelgemeente zijn daarom berekend door het aantal trajecten dat loopt in de betreffende deelgemeente te vermenigvuldigen met de gemiddelde prijs van het traject. De trajecten die in zowel 2010 als 2011 liepen zijn voor de helft in beide jaren meegerekend. Voor het Jongerenloket is eerst de gemiddelde kostprijs voor elke aanbieder apart berekend, omdat de contractbedragen per aanbieder nogal uiteen liepen. Voor schoolmaatschappelijk werk zijn de kosten gebaseerd op aantal FTE's per school. De kosten per deelgemeente worden gepresenteerd in *Tabel 17* en *Tabel 18*.

Tabel 17 Kosten preventief individueel zorggebruik in 2010, naar deelgemeente, in euro's

Deelgemeente	Gezinscoaching*	Jongeren- trajecten	Jongerenloket**	SMW***	DOSA
Charlois	842.543	103.046	645.715	159.200	****
Delfshaven	1.001.514	72.567	891.071	218.400	408.905
Feijenoord	552.422	227.862	885.345	205.067	123.546
Hillegersberg-Schiebroek	135.125	49.346	157.240	80.400	32.800
Hoek van Holland	47.691	20.319	12.121	36.000	82.000
Hoogvliet	182.816	55.151	207.850	75.800	166.186
IJsselmonde	453.066	129.170	303.030	153.800	159.626
Kralingen-Crooswijk	131.151	37.735	399.906	105.800	115.893
Noord	496.783	149.489	295.782	80.667	102.773
Overschie	51.665	1.451	84.817	27.400	17.493
Pernis	-	1.451	17.656	10.400	-
Prins Alexander	218.584	52.249	285.794	127.000	80.906
Rotterdam Centrum	115.254	8.708	140.995	46.867	82.000
Rozenburg	35.768	17.416	-	-	2.187
Rotterdam Totaal	4.266.391	925.961	4.327.323	1.326.800	1.374.315

* exclusief kosten gezinscoaching CJG

** De kosten van de trajecten 'De Nieuwe Kans' voor 2010 en 2011 en 'Buzinessclub' in 2010 zijn buiten beschouwing gelaten, omdat deze onbekend waren.

***Alleen bijdrage JOS, exclusief bijdrage deelgemeenten en schoolbesturen primair onderwijs

****Voor Charlois zijn geen gegevens beschikbaar vanwege registratie in een ander systeem

Tabel 18 Kosten preventief individueel zorggebruik in 2011, naar deelgemeente, in euro's

Deelgemeente	Gezinscoaching	Jongeren- trajecten	Jongerenloket*	SMW**	DOSA
Charlois	766.263	57.990	249.877	155.674	****
Delfshaven	869.018	85.950	423.973	209.772	440.018
Feijenoord	686.994	86.985	290.117	232.123	154.006
Hillegersberg-Schiebroek	173.216	34.173	62.895	75.952	34.321
Hoek van Holland	44.038	10.355	9.278	18.473	82.723
Hoogvliet	320.010	28.995	80.747	86.462	154.006
IJsselmonde	546.072	44.528	164.411	140.646	174.247
Kralingen-Crooswijk	228.998	33.137	167.300	118.072	122.325
Noord	466.804	115.981	207.753	95.260	124.965
Overschie	96.884	10.355	55.479	29.762	16.721
Pernis	-	1.036	-	10.182	-
Prins Alexander	349.369	32.102	154.699	145.120	103.844
Rotterdam Centrum	196.703	11.391	62.836	50.877	69.523
Rozenburg	8.808	7.249	7.851	-	2.640
Rotterdam Totaal	4.753.177	560.227	1.937.217	1.368.374	1.479.340

* De kosten van de trajecten 'De Nieuwe Kans' voor 2011 zijn buiten beschouwing gelaten, omdat deze onbekend waren.

**Alleen bijdrage JOS, exclusief bijdrage deelgemeenten en schoolbesturen primair onderwijs

***Voor Charlois zijn geen gegevens beschikbaar vanwege registratie in een ander systeem

De kosten van schoolmaatschappelijk werk worden door de gemeente, deelgemeenten en schoolbesturen gedragen, waarbij de deelgemeenten alleen aan schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs bijdragen. *Tabel 19* en *Tabel 20* tonen de verdeling van de bijdragen voor 2010 en 2011.

Tabel 19 Kosten schoolmaatschappelijk werk gemeente Rotterdam, in euro's, 2010

	JOS	Deelgemeenten	Schoolbesturen	Totaal
Primair onderwijs	1.326.800	1.453.600	926.800	3.707.200
Voortgezet onderwijs	813.296	-	1.926.928	2.740.224
Speciaal basis- en voortgezet onderwijs	223.860	-	322.260	546.120
Totaal	2.363.956	1.453.600	3.175.988	6.993.544

Tabel 20 Kosten schoolmaatschappelijk werk gemeente Rotterdam, in euro's, 2011

	JOS	Deelgemeenten	Schoolbesturen	Totaal
Primair onderwijs	1.368.374	1.432.982	973.608	3.774.964
Voortgezet onderwijs	838.319	-	1.652.740	2.491.059
Speciaal basis- en voortgezet onderwijs	270.600	-	319.020	589.620
Totaal	2.477.293	1.432.982	2.945.368	6.855.643

Uit *Tabel 19* en *Tabel 20* blijkt dat de kosten voor schoolmaatschappelijk werk het hoogst zijn in het basisonderwijs. De totale kosten voor schoolmaatschappelijk werk zijn licht gedaald in 2011 ten opzichte van 2010, vanwege een daling in kosten bij het voortgezet onderwijs.

2.3 Jeugdzorg

2.3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk richten we ons op de geïndiceerde jeugdzorg, die vanuit de Stadsregio Rotterdam wordt gefinancierd. Voor dit onderzoek hebben we gegevens opgevraagd van Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam, instellingen voor jeugd en opvoedhulp en landelijke werkende jeugdzorginstellingen.

2.3.2 Cliënttrajecten bij Bureau Jeugdzorg

Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam geeft indicaties af voor provinciaal geïndiceerde jeugdzorg en de jeugd geestelijke gezondheidszorg (jeugd GGZ), biedt case management, crisisinterventies en begeleiding bij tijdelijke huisverboden. Bureau Jeugdzorg voert daarnaast jeugdbescherming en jeugdreclassering uit en omvat het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en de Kindertelefoon. Bureau Jeugdzorg richt zich op kinderen, jongeren en opvoeders bij vragen en problemen rond opgroeien en opvoeden. Bureau Jeugdzorg valt onder de verantwoordelijkheid van de Stadsregio Rotterdam.

In *Tabel 21* en *Tabel 22* wordt voor de maatregelen jeugdbescherming (OTS en voogdij)¹⁴ en jeugdreclassering het aantal jeugdigen weergegeven met lopende trajecten in 2010 en 2011 en het aantal jeugdigen met toegang tot jeugdzorg. Toegang betekent dat de aanmelding van de jeugdige door Bureau Jeugdzorg is geaccepteerd en de jeugdige een vrijwillig zorgtraject heeft. Het gaat hierbij zowel om indicaties voor zorg geleverd door Jeugd- en Opvoedinstellingen, als indicaties voor de jeugd GGZ. Voor de gegevens over 2010 en 2011 ontbrak bij 4% (respectievelijk; n=429 en n=473) trajecten informatie over de postcode. Deze trajecten zijn niet meegenomen in de Startfoto. In 2010 werden de trajecten gebruikt door 4.671 kinderen en jongeren woonachtig in Rotterdam. In 2011 waren dit 4.677 kinderen. Er waren geen missende waarden op leeftijd.

---

¹⁴ Dit is inclusief voorlopige OTS en voorlopige voogdij.

Tabel 21 Aantal lopende trajecten van 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam bij Bureau Jeugdzorg in 2010 per deelgemeente

2010 Deelgemeente	Toegang jeugdzorg/ Vrijwillige jeugdzorg		OTS		Voogdij		Jeugd- reclassering	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Charlois	252	12,7	251	14,1	72	18,2	106	12,9
Delfshaven	271	13,6	266	14,9	62	15,7	161	19,6
Feijenoord	271	13,6	278	15,6	52	13,1	138	16,8
Hillegersberg-Schiebr	98	4,9	74	4,1	17	4,3	16	2,0
Hoek van Holland	32	1,6	14	0,8	<5	~	<5	~
Hoogvliet	152	7,6	118	6,6	21	5,3	43	5,2
IJsselmonde	252	12,7	216	12,1	40	10,1	85	10,4
Kralingen-Crooswijk	112	5,6	106	5,9	24	6,1	64	7,8
Noord	111	5,6	135	7,6	33	8,3	73	8,9
Overschie	51	2,6	36	2,1	10	2,5	11	1,3
Pernis	8	0,4	9	0,5	<5	~	<5	~
Prins Alexander	294	14,8	180	10,1	39	9,8	86	10,5
Rotterdam centrum	52	2,6	72	4,0	19	4,8	28	3,4
Rozenburg	35	1,8	30	1,7	<5	~	6	0,7
Rotterdam Totaal	1.991	100,0	1.785	100	396	100	820	100

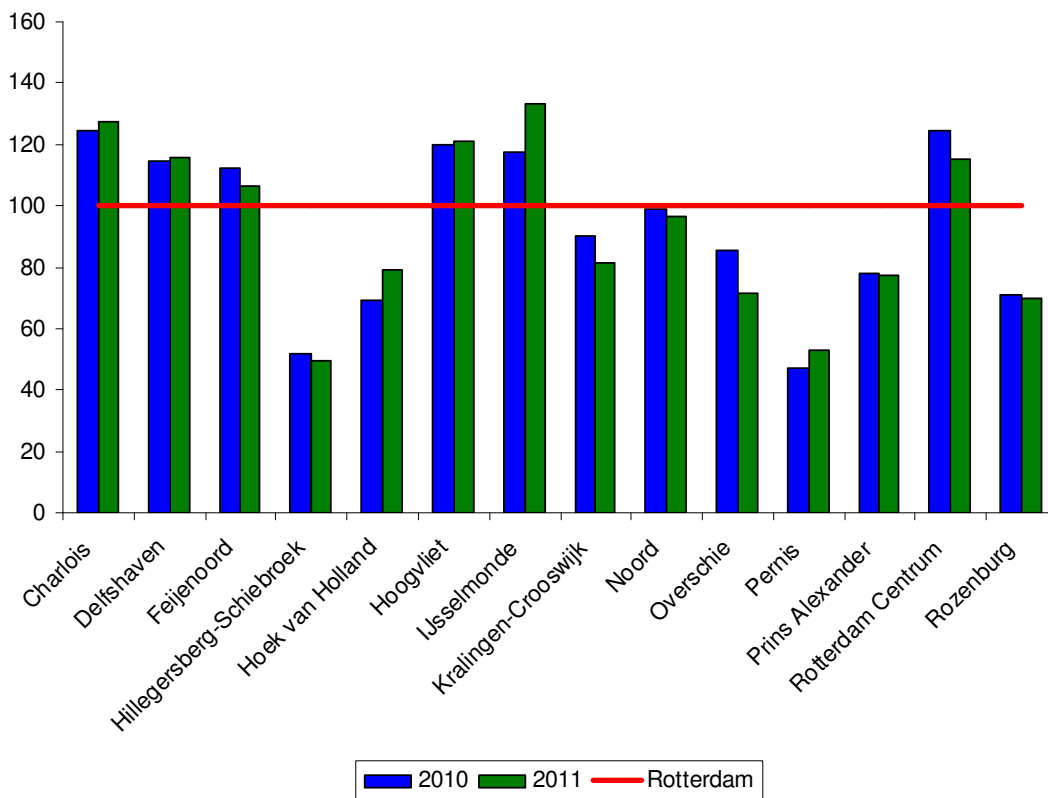
~ percentage niet getoond, want aantal <5.

Tabel 22 Aantal lopende trajecten van 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam bij Bureau Jeugdzorg in 2011 per deelgemeente

2011 Deelgemeente	Toegang jeugdzorg/ Vrijwillige jeugdzorg		OTS		Voogdij		Jeugd- reclassering	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Charlois	265	13	264	14,7	77	17,9	112	12,7
Delfshaven	267	13	288	16,0	67	15,6	168	19,0
Feijenoord	271	13	251	14,0	56	13,0	144	16,3
Hillegersberg-Schiebr	100	5	70	3,9	16	3,7	17	1,9
Hoek van Holland	41	2	15	0,8	<5	~	<5	~
Hoogvliet	166	8	125	7,0	19	4,4	38	4,3
IJsselmonde	293	14	229	12,8	53	12,3	120	13,6
Kralingen-Crooswijk	91	4	108	6,0	26	6,0	60	6,8
Noord	120	6	119	6,6	45	10,5	70	7,9
Overschie	40	2	29	1,7	9	2,1	15	1,7
Pernis	12	1	5	0,3	<5	~	<5	~
Prins Alexander	282	14	196	10,9	38	8,8	97	11,0
Rotterdam centrum	51	3	68	3,8	18	4,2	26	2,9
Rozenburg	33	2	28	1,6	<5	~	11	1,2
Rotterdam Totaal	2.032	100	1.795	100	430	100	884	100

~ percentage niet getoond, want aantal <5.

Figuur 9 Index van het aantal lopende trajecten Bureau Jeugdzorg per deelgemeente t.o.v. 0 t/m 17 jarigen in Rotterdam*

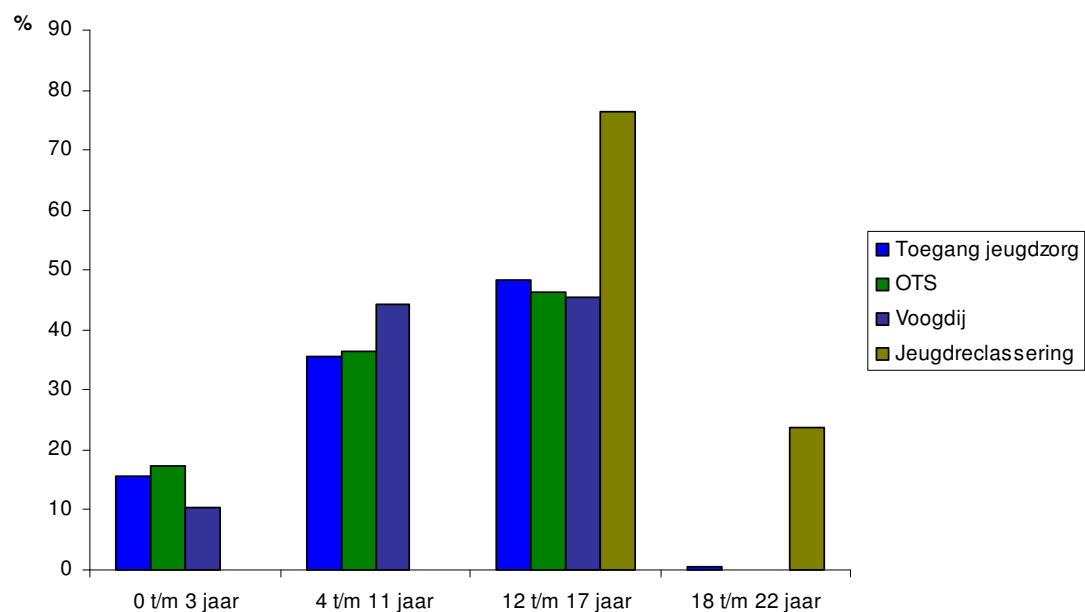
*Index Rotterdam 2010: 41,6 trajecten per 1000 jeugdigen; Index Rotterdam 2011: 42,9 trajecten per 1000 jeugdigen

In *Figuur 9* is te zien dat in de deelgemeenten Charlois, Delfshaven, Feijenoord, Hoogvliet, IJsselmonde en Rotterdam Centrum in 2010 en 2011 meer BJZ trajecten per 1000 jeugdigen zijn uitgezet ten opzichte van het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in geheel Rotterdam. Dit betekent dat jeugdigen in Charlois, Delfshaven, Feijenoord, Hoogvliet, IJsselmonde en Rotterdam Centrum relatief vaker gebruik maken van BJZ dan jeugdigen in de andere deelgemeenten.

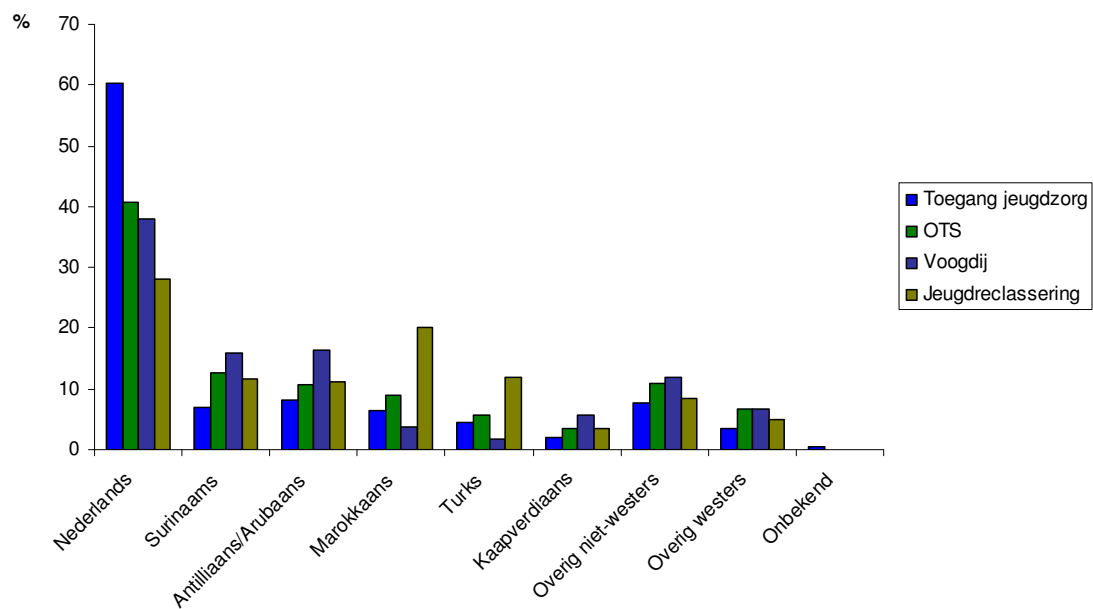
Het aantal AMK onderzoeken gerelateerd aan jeugdigen uit Rotterdam was in 2010 1.820 en in 2011 1.760 (Monitor Zorg voor Jeugd, 2012). Voor AMK advies en consult zijn geen gegevens op gemeenteniveau beschikbaar.

In *Figuur 10*, *Figuur 11* en *Figuur 12* worden de achtergrondkenmerken van de jeugdigen met een BJZ traject gepresenteerd.

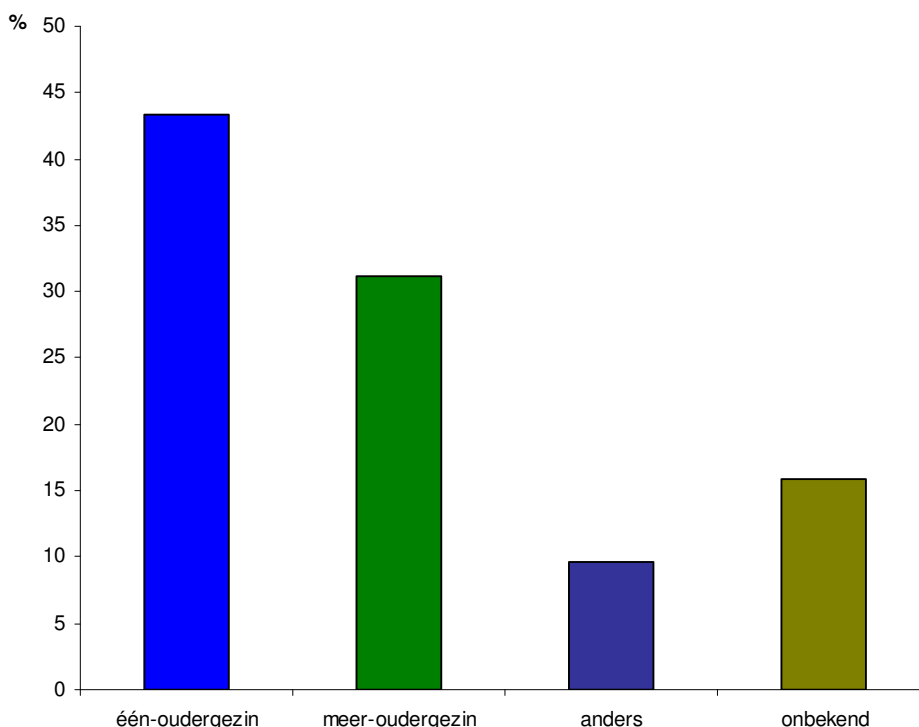
Figuur 10 Verdeling leeftijd voor jeugdigen met een traject bij BJZ traject in 2011

Figuur 11 Verdeling herkomst voor jeugdigen met een traject bij BJZ in 2011

Figuur 12 Verdeling leefsituatie voor jeugdigen met een gedwongen traject (OTS en jeugdreclassering) bij BJZ in 2011

Wat betreft achtergrondkenmerken zijn er in 2011 meer jongens dan meisjes met een traject bij Bureau Jeugdzorg. Het percentage jongens is respectievelijk 59% voor de vrijwillige jeugdzorg, 52% voor OTS, 56% voor de voogdij en 79% voor de jeugdreclassering. Uit *Figuur 10* blijkt dat de meeste jeugdigen met een traject de leeftijd hebben van 12 tot en met 17 jaar. Hierbij moet worden opgemerkt dat de OTS en de voogdij worden beëindigd bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd. De jeugdreclassering begeleidt jeugdigen vanaf 12 jaar.

In *Figuur 11* is te zien dat de meeste jeugdige cliënten van Bureau Jeugdzorg autochtoon zijn. Dit percentage is het hoogst bij de vrijwillige jeugdzorg (60%) en het laagst bij de jeugdreclassering (28%). De etniciteit is voor 80% van de jeugdigen gebaseerd op het geboorteland van de ouders. Voor 20% is het gebaseerd op het geboorteland van het kind, hierdoor is waarschijnlijk een overschatting ontstaan van het aantal autochtone jeugdigen. Uit de percentages voor Toegang blijkt dat de vrijwillige jeugdzorg niet-westers allochtone jeugdigen minder goed lijkt te bereiken. In het gedwongen kader (OTS, Voogdij, jeugdreclassering) zijn jeugdigen met een niet-westers allochtone achtergrond oververtegenwoordigd, Surinaamse en Antilliaans-Arubaanse jeugdigen in de jeugdbescherming en jeugdreclassering, Marokkaanse jeugdigen vooral in de jeugdreclassering.

Uit *Figuur 12* blijkt dat ruim 40% van de trajecten OTS en jeugdreclassering jeugdigen betreft die afkomstig zijn uit een éénoudergezin. Over de leefsituatie bij jeugdigen met een traject voogdij of met een traject dat recht geeft op vrijwillige jeugdzorg kunnen geen uitspraken worden gedaan door een te grote hoeveelheid ontbrekende informatie.

2.3.3 Instellingen voor Jeugd en Opvoedhulp

Een instelling voor Jeugd & Opvoedhulp biedt hulp en behandeling op basis van een indicatiestelling van Bureau Jeugdzorg. Meestal werken de instellingen regionaal. Het aanbod is divers; van behandeling en hulp thuis tot behandeling tijdens verblijf in een instelling. Een deel van de cliënten heeft een OTS of voogdij maatregel.

In *Tabel 23* en *Tabel 24* is het aantal jeugdigen van 0 t/m 22 jaar woonachtig in Rotterdam met Jeugd- en Opvoedhulp per deelgemeente uitgezet voor 2010 en 2011. Voor *Tabel 23* en *Tabel 24* is gebruik gemaakt van landelijk geldende codes voor type zorg (bekostigingseenheden of BKEs). In dat kader zijn de codes JH2 en JH3 opgeteld voor de ambulante zorg. Code VF1 is dagbehandeling. Codes VF2 t/m VF7 zijn samen residentiële zorg. PL1 en PL2 zijn pleegzorg. JH4 en VF8 is crisisopvang en VF9 is gesloten jeugdzorg. In Bijlage 7 is een overzicht van de BKE's weergegeven.

De gegevens over de Jeugd- en Opvoedhulp in dit hoofdstuk komen van de volgende jeugdzorgaanbieders: De Hoenderloo Groep, FlexusJeugdplein, Avenier (tegenwoordig onderdeel van Horizon), Horizon Jeugdzorg en Onderwijs, Stek Jeugdhulp, Stichting Prokino, Timon en Trivium Lindenhof. Dit betekent dat alle jeugdzorgaanbieders die de Stadsregio Rotterdam financiert zijn meegenomen, plus de voor Rotterdam belangrijkste jeugdzorginstellingen die landelijk worden gefinancierd (De Hoenderloo groep, Horizon).

Tabel 23 Aantal 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam met Jeugd- en Opvoedhulp in 2010

2010 Deelgemeente	Totaal jeugdzorg *		Ambulant		Dag- behandeling		Residentieel		Pleegzorg		Crisis-opvang		BKE onbekend**	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Charlois	470	15,3	378	15,6	39	12,7	54	14,8	127	20,9	47	16,3	84	11,3
Delfshaven	382	12,5	298	12,3	27	8,8	48	13,2	65	10,7	38	13,1	107	14,4
Feijenoord	445	14,5	341	14,1	35	11,4	42	11,5	80	13,2	39	13,5	96	12,9
Hillegersberg-Schiebroek	159	5,2	121	5,0	22	7,2	41	11,2	31	5,1	18	6,2	36	4,8
Hoek van Holland	50	1,6	38	1,6	<5	~	10	2,7	12	2,0	<5	~	12	1,6
Hoogvliet	186	6,1	142	5,9	22	7,2	13	3,6	28	4,6	10	3,5	70	9,4
IJsselmonde	424	13,8	342	14,1	36	11,8	37	10,1	78	12,9	47	16,3	92	12,3
Kralingen-Crooswijk	172	5,6	140	5,8	24	7,8	35	9,6	23	3,8	20	6,9	37	5,0
Noord	176	5,7	143	5,9	12	3,9	19	5,2	39	6,4	13	4,5	44	5,9
Overschie	68	2,2	46	1,9	<5	~	<5	~	17	2,8	6	2,1	27	3,6
Pernis	12	0,4	9	0,4	<5	~	<5	~	<5	~	<5	~	<5	~
Prins Alexander	354	11,5	283	11,7	69	22,5	40	11,0	59	9,7	29	10,0	96	12,9
Rotterdam Centrum	116	3,8	91	3,8	5	1,6	18	4,9	37	6,1	12	4,2	24	3,2
Rozenburg	54	1,8	45	1,9	8	2,6	<5	~	10	1,6	<5	~	17	2,3
Rotterdam totaal	3.068	100	2.417	100	306	100	365	100	607	100	289	100	745	100

* het totaal is geen optelling van de losse vormen van jeugdzorg, omdat jeugdigen meerdere vormen van jeugdzorg kunnen ontvangen; ** waarvan Observatie en Diagnostiek (n=22)
~ percentage niet getoond, want aantal <5.

Tabel 24 Aantal 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam met Jeugd- en Opvoedhulp in 2011

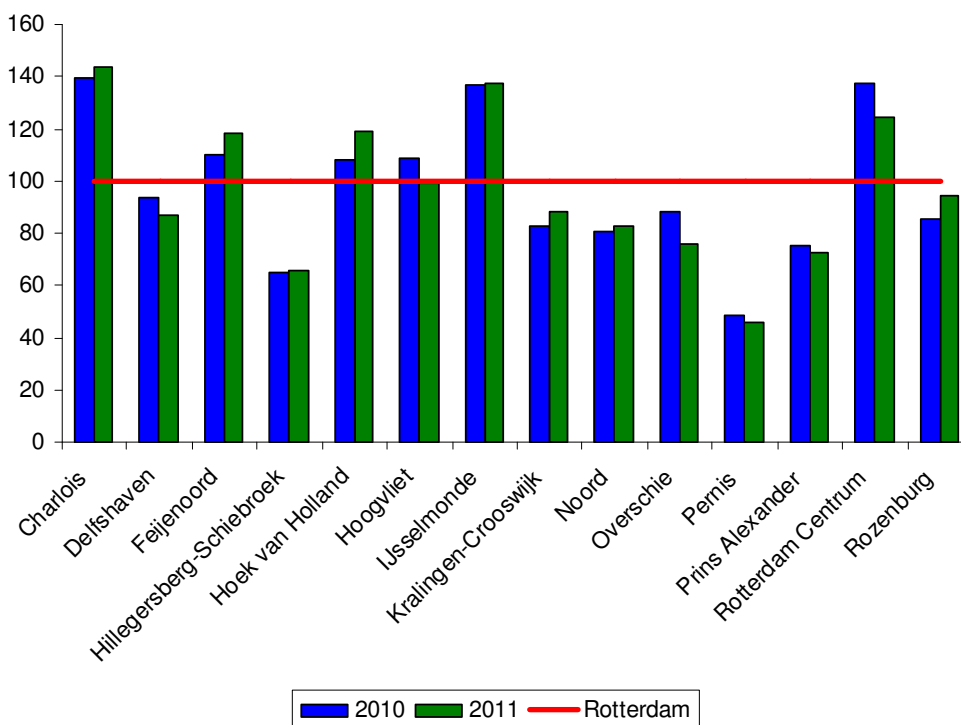
2011 Deelgemeente	Totaal jeugdzorg*		Ambulant		Dag- behandeling		Residentieel		Pleegzorg		Crisis-opvang		BKE onbekend**	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Charlois	511	15,7	450	15,9	49	13,7	56	15,8	147	21,8	52	12,9	52	11,6
Delfshaven	373	11,5	313	11,0	35	9,8	38	10,7	76	11,3	49	12,2	63	14,1
Feijenoord	507	15,6	435	15,3	53	14,8	58	16,3	94	14,0	82	20,4	46	10,3
Hillegersberg-Schiebroek	170	5,2	150	5,3	23	6,4	32	9,0	36	5,3	16	4,0	20	4,5
Hoek van Holland	58	1,8	50	1,8	<5	~	10	2,8	16	2,4	9	2,2	7	1,6
Hoogvliet	180	5,5	158	5,6	20	5,6	13	3,7	29	4,3	19	4,7	43	9,6
IJsselmonde	451	13,9	400	14,1	38	10,6	33	9,3	84	12,5	58	14,4	62	13,8
Kralingen-Crooswijk	195	6,0	165	5,8	27	7,5	37	10,4	22	3,3	34	8,5	26	5,8
Noord	191	5,9	167	5,9	16	4,5	11	3,1	38	5,6	20	5,0	35	7,8
Overschie	62	1,9	54	1,9	5	1,4	<5	~	17	2,5	9	2,2	6	1,3
Pernis	12	0,4	12	0,4	<5	~	-	-	<5	~	<5	~	<5	~
Prins Alexander	361	11,1	332	11,7	71	19,8	49	13,8	69	10,3	37	9,2	59	13,2
Rotterdam Centrum	111	3,4	91	3,2	8	2,2	12	3,4	35	5,2	14	3,5	16	3,6
Rozenburg	63	1,9	59	2,1	7	2,0	<5	~	9	1,3	<5	~	10	2,2
Rotterdam totaal	3.245	100	2.836	100	358	100	355	100	673	100	402	100	448	100

het totaal is geen optelling van de losse vormen van jeugdzorg, omdat jeugdigen meerdere vormen van jeugdzorg kunnen ontvangen; ** waarvan Observatie en Diagnostiek (n=36)
~ percentage niet getoond, want aantal <5.

Bij de geïndiceerde jeugdzorg ontvangen in 2010 3068 jeugdigen een vorm van zorg en in 2011 3245 jeugdigen.

Figuur 13 Index van 0 t/m 17 jarigen woonachtig in Rotterdam met Jeugd- en Opvoedhulp per deelgemeente t.o.v. Rotterdam*

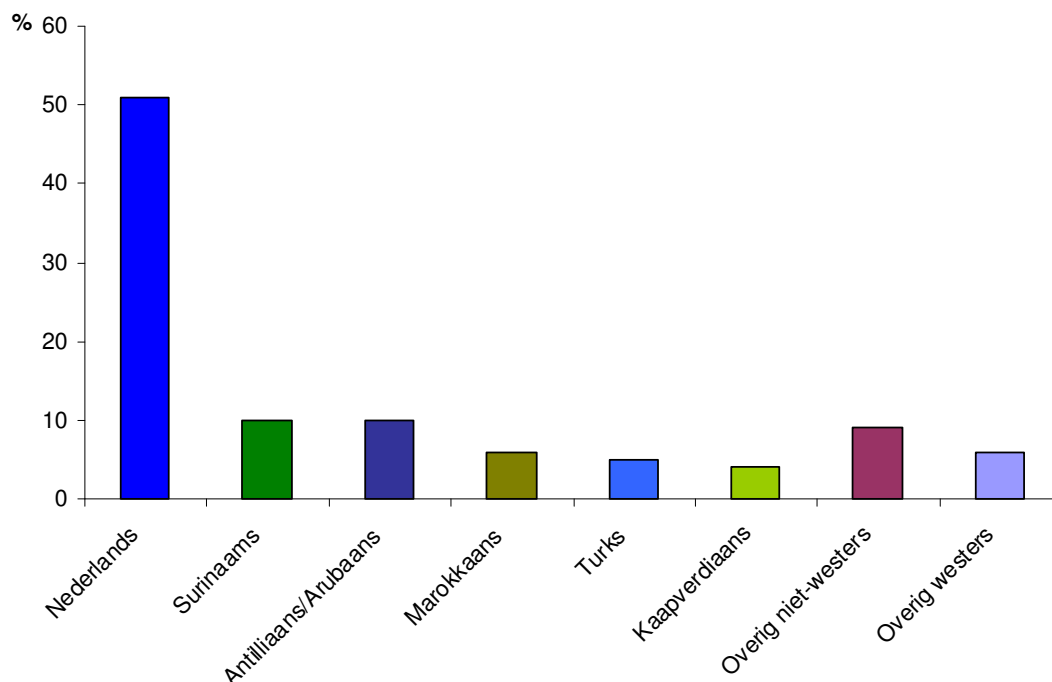
* Index Rotterdam 2010: 25,6 jeugdigen per 1000 jeugdigen; Index Rotterdam 2011: 27,1 jeugdigen per 1000 jeugdigen.

In *Figuur 13* is te zien dat in de deelgemeenten Charlois, Feijenoord, Hoek van Holland, IJsselmonde en Rotterdam Centrum in 2010 en 2011 meer trajecten bij Jeugd en Opvoedhulp per 1000 jeugdigen zijn uitgezet ten opzichte van het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in geheel Rotterdam. Dit betekent dat jeugdigen in Charlois, Feijenoord, Hoek van Holland, IJsselmonde en Rotterdam Centrum relatief vaker gebruik maken van Jeugd en Opvoedhulp dan jeugdigen in de andere deelgemeenten.

Wat betreft achtergrondkenmerken zijn er meer jongens die gebruik maken van de jeugd- en opvoedhulp (55%). In de leeftijd van 12 t/m 17 jaar wordt er het meeste gebruik gemaakt van jeugd- en opvoedhulp (49%), gevolgd door 4 t/m 11 jaar (35%), 0 t/m 3 jaar (12%) en 18 t/m 22 jaar (4%). Meer dan de helft is autochtoon (51%), 10% is Antilliaans/Arubaans en 10% is Surinaams, zie *Figuur 14*. Autochtone en Antilliaans/Arubaanse jeugdigen zijn oververtegenwoordigd in de jeugd- en opvoedhulp, zowel in de leeftijdsgroep van 0 t/m 22 jaar (41% autochtoon, 6%

Antilliaans/Arubaans) als in de leeftijdsgroep van 12 t/m 17 jaar (37% autochtoon, 4% Antilliaans/Arubaans). Marokkaanse en Turkse jeugdigen zijn ondervertegenwoordigd in de jeugd- en opvoedhulp. Met name bij Turkse jeugdigen is het aandeel laag. Over gezinssituatie was te weinig informatie beschikbaar.

Figuur 14 Verdeling van herkomst van de jeugdigen woonachtig in Rotterdam (0 t/m 22 jaar) met Jeugd- en Opvoedhulp in 2011

2.3.4 Landelijk werkende instellingen

Naast de hierboven genoemde instellingen die via Bureau Jeugdzorg Rotterdam zorg bieden, bieden ook de landelijk werkende instellingen jeugdzorg aan jeugdigen uit Rotterdam, waaronder SGJ en de William Schrikker Groep. De William Schrikker groep begeleidt jeugdigen uit Rotterdam met een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel (JB of JR maatregel) en geeft jeugdigen pleegzorg. De Stadsregio Amsterdam is de financier van de William Schrikker Groep. Het gaat daarbij in totaal om 532 jeugdigen in 2010 en 640 jeugdigen in 2011, met een JB of JR maatregel. Dit zijn voornamelijk jeugdigen met een (verstandelijke) beperking of een chronische ziekte of kinderen van ouders met een (verstandelijke) beperking. Het aantal jeugdigen en het aantal maatregelen zijn weergegeven in *Tabel 25*.

Tabel 25 Jeugdbescherming en jeugdreclassering door de William Schrikker Groep in 2010 en 2011

	2010	2011
Aantal OTS maatregelen*	435	522
Aantal Voogdij maatregelen**	84	85
Aantal jeugdreclasseringsmaatregelen	160	189
Aantal jeugdigen met een JB/JR maatregel	532	640

* Inclusief voorlopige OTS

** Inclusief voorlopige voogdij

Naast de William Schrikker Groep biedt ook Bouman reclassering. Zij bieden zorg aan jongvolwassenen (18 t/m 22 jaar). Hierover zijn nog geen gegevens beschikbaar.

In *Tabel 26* wordt de door de William Schrikker Groep geleverde pleegzorg weergegeven.

Tabel 26 Aantal trajecten pleegzorg in Rotterdam van William Schrikker Groep op peildatum

	1-1-2010	1-1-2011
Pleegzorg	80	89

SGJ biedt aan een beperkt aantal jeugdigen uit Rotterdam jeugdzorg, gefinancierd door de Stadsregio Rotterdam.

Tabel 27 Aantal cliënten jeugdzorg in Rotterdam van SGJ in 2011

	2011
Ambulant	5
Pleeggezin	27
Residentieel	<5
Totaal	34

In deze Startfoto ontbreken de gegevens van het aantal jeugdigen uit Rotterdam dat jeugdzorg ontvangt van de andere landelijk werkende instellingen Leger Des Heils en Nidos.

2.3.5 Gesloten jeugdzorg

Een instelling voor gesloten jeugdzorg ook wel Jeugdzorg Plus genoemd, is bedoeld voor jongeren waarbij opgroei- of opvoedingsproblemen een opname en verblijf in een gesloten setting noodzakelijk maken. De instelling biedt daarbij behandeling en begeleiding om de ontwikkeling van de jongere te bevorderen. Bureau Jeugdzorg geeft de indicatie af voor deze vorm van zorg. De zaak is onderhevig aan het oordeel van de kinderrechter. Wanneer de kinderrechter een machtiging

voor gesloten jeugdzorg afgeeft kan een jeugdige gedwongen worden opgenomen. Jeugdzorg Plus kan ook op vrijwillige basis plaatsvinden.

In *Tabel 28* staat het aantal machtigingen voor uithuisplaatsing en plaatsingen van jeugdigen met een machtiging voor uithuisplaatsing. In de kolommen staan unieke jeugdigen voor Rotterdam in 2010 en 2011. Bij machtigingen wordt alleen de eerste machtiging geteld, geen verlengende machtigingen. Bij plaatsingen gaat het om jongeren met een geldige rechterlijke beschikking voor een gesloten plaatsing. In de praktijk kunnen deze jongeren echter ook in een open residentiële voorziening worden geplaatst.

Tabel 28 Aantal machtigingen voor uithuisplaatsing en opnames Jeugdzorg Plus voor jeugdigen (oorspronkelijk) woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011

Rotterdam		
	2010	2011
Lopende machtiging	100	91
Nieuwe machtiging	83	92
Reeds geplaatst	71	72
Nieuw geplaatst	100	108

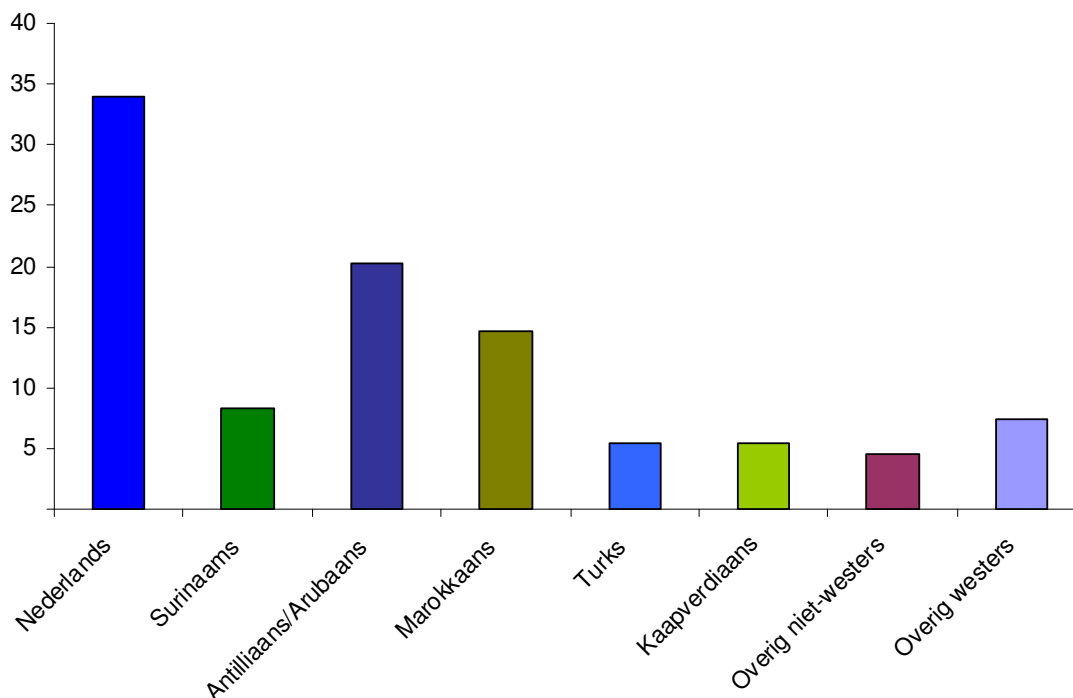
Bron: Bureau jeugdzorg SRR

De onderstaande gegevens zijn afkomstig van de volgende instellingen die Jeugdzorg Plus bieden: Horizon (voorheen Avenier), De Hoenderloo Groep, Horizon Jeugdzorg en Onderwijs. Er zijn alleen gegevens beschikbaar over 2011. In 2011 waren er 110 trajecten Jeugdzorg Plus voor jeugdigen uit Rotterdam. Het gaat hierbij om 92 jeugdigen. Deze cijfers zijn niet uitgesplitst naar deelgemeenten, omdat het adres van de jeugdige niet altijd het woonadres van de ouders is, maar soms het adres van de instelling.

Op basis van *Tabel 28* zou men verwachten dat er 180 trajecten Jeugdzorg Plus (72+108) zouden zijn in 2011. Een deel van deze jeugdigen met een beschikking voor gesloten plaatsing is echter in een open residentiële voorziening opgenomen.

Ruim twee derde van de trajecten in de gesloten jeugdzorg wordt bezet door jongens (69%). Bijna alle kinderen behoren tot de leeftijdscategorie van 12 t/m 17 jaar (95%). Slechts 5% heeft de basisschoolleeftijd (4 t/m 11 jaar). Een derde van de jeugdigen in de gesloten jeugdzorg heeft de Nederlandse herkomst (34%). Dit is vergelijkbaar met het aandeel autochtonen in de leeftijdsgroep 12-17 jaar in de bevolking (37%). Eén op de vijf heeft een Antilliaanse/ Arubaanse achtergrond (20%), 15% een Marokkaanse (zie *Figuur 15*). Dit is een oververtegenwoordiging t.o.v. het aandeel Antilliaans/Arubaanse en Marokkaanse jeugdigen van 12-17 jaar in de bevolking (resp. 4% en 12%). Jeugdigen met een Turkse achtergrond zijn ondervertegenwoordigd in Jeugdzorg plus (14% van de bevolking 12-17 jaar).

Figuur 15 Verdeling (%) van herkomst van 4 t/m 17 jarigen woonachtig in Rotterdam (4 t/m 17 jaar) in gesloten jeugdzorg in 2011

2.3.6 Financiering

De Stadsregio Rotterdam ontvangt twee doeluitkeringen van het rijk voor haar taken op het terrein van de jeugdzorg. Daarnaast kan de Stadsregio uit eigen middelen bijdragen. Eén doeluitkering ontvangt de Stadsregio van het ministerie van VWS voor het in stand houden van Bureau Jeugdzorg en het inkopen van het zorgaanbod voor jeugdigen met een jeugdzorgindicatie. Voor de bekostiging van de jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen ontvangt de stadsregio een doeluitkering van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Voor het inkopen van zorgaanbod maakt de Stadsregio gebruik van prognosefinanciering. Deze prognosefinanciering gebeurt op basis van de geleverde output (outputfinanciering) van het voorafgaande jaar. Hiervoor gebruiken de jeugdzorgaanbieders een bekostigingssystematiek op basis van landelijke bekostigingseenheden (BKE's). Deze bekostigingseenheden zijn een indeling die ingericht is op de activiteiten die een hulpverlener aan een jeugdige toekent. In totaal zijn er twintig bekostigingseenheden, die vallen binnen drie functies (verblijf, jeugdhulp en observatiediagnostiek). Een overzicht van de bekostigingseenheden is opgenomen in Bijlage 7.

Tabel 29 toont de kosten van de trajecten van Bureau Jeugdzorg en van overige kosten van de taken van Bureau Jeugdzorg. Deze kosten zijn gebaseerd op het bedrag van de beschikking plus

de Overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling (OVA) en de hardheidsclausule. Hiervoor is de verhouding van trajecten berekend voor Rotterdam en de regio gemeenten. Op basis van deze verhouding is het subsidie bedrag voor de gemeente Rotterdam geschat. Bij Overige kosten is geschat dat 65% van deze kosten voor rekening komt van de gemeente Rotterdam (de overige 35% komt ten laste van de andere regiogemeenten). Voor de Kindertelefoon is dit percentage 100% voor Rotterdam.

Onder Jeugdbescherming vallen de volgende kosten: (voorlopige) OTS en (voorlopige) voogdij. Bij Jeugdreclassering zijn de volgende kosten ingecalculeerd: reguliere jeugdreclassering, samenloop (jeugdigen met JB en JR maatregel), individuele trajectbegeleiding Criem, en individuele trajectbegeleiding harde kern. Individuele Traject Begeleiding (ITB) is een intensieve vorm van jeugdreclassering die vaak wordt opgelegd als alternatief voor detentie. CRIEM is een speciale variant hiervan voor allochtone jongeren. ITB-Harde Kern is voor jongeren die een ernstig strafbaar feit hebben gepleegd en al eerder met politie en justitie in aanraking zijn geweest. Voor jeugdbescherming en jeugdreclassering is er geen een-op-een relatie tussen het aantal cliënten en de kosten. De kosten van de maatregelen zijn namelijk ook op de duur gebaseerd.

Bij AMK gaat het om de kosten van onderzoeken. Casemanagement en geaccepteerde aanmeldingen zijn de activiteiten van BJZ die te maken hebben met aanmelding, indicatiestelling voor vrijwillige jeugdzorg en casemanagement. Gezamenlijk vormen zij de kosten van Toegang.

Bij Overige kosten gaat het om: de Kindertelefoon, inzet van gedragswetenschappers, AMK adviezen/consulten, voorpostfunctionarissen, zorgmeldingen, aansluittaken, steunfuncties, en algemene overhead.

Tabel 29 Totale kosten taken BJZ in 2010 en 2011, op basis van de beschikkingen plus OVA¹⁵ en hardheidsclausule, in euro's

	2010	2011
Jeugdbescherming	12.309.764	12.062.229
Jeugdreclassering	2.919.238	3.160.532
AMK onderzoeken	1.573.040	2.025.178
Casemanagement	1.193.472	1.381.345
Geaccepteerde aanmeldingen	4.768.474	4.935.310
Overige kosten	1.928.054	2.489.603
OVA	345.689	618.952
Hardheidsclausule	-	264.545
Rotterdam Totaal	25.037.731	26.673.148

¹⁵ Overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling

In *Tabel 30* staan de geschatte kosten voor de geïndiceerde jeugd- en opvoedhulp in Rotterdam in 2010 en 2011 per traject. De kosten zijn geschat op basis van de totale subsidie die is toegekend aan de instellingen van de Stadsregio Rotterdam¹⁶, naar type zorg zoals is aangeleverd door de instellingen in hun verantwoording. Op basis van de verhouding van de trajecten in Rotterdam en de andere Stadsregio gemeenten komt naar voren dat de kosten voor de geïndiceerde Jeugd- en Opvoedhulp in Rotterdam in 2010 en 2011 respectievelijk 41 en 40 miljoen euro zijn.

Tabel 30 Geschatte kosten trajecten Jeugd- en Opvoedhulp in Rotterdam in 2010 en 2011, per type zorg, in euro's

			2010	2011
Subsidie Stadsregio*			73.700.975	73.924.967
Verhouding Rotterdam/ andere Stadsregio gemeenten			Kosten per type zorg (€)	
	2010	2011	2010	2011
Ambulant	58% / 42%	58% / 42%	8.129.099	6.421.940
Dagbehandeling	56% / 44%	53% / 47%	6.120.122	8.290.436
Residentieel	54% / 46%	51% / 49%	15.052.700	14.251.982
Pleegzorg	59% / 41%	60% / 40%	7.464.347	8.124.779
Crisisopvang	57% / 43%	63% / 37%	3.310.959	3.160.094
BKE onbekend/ overig	50% / 50%	51% / 49%	1.020.577	244.751
Totaal	57% / 43%	57% / 43%	41.097.803	40.493.982

* Kosten berekend op basis van subsidies die toegekend zijn aan FlexusJeugdplein, Horizon Jeugdzorg en Onderwijs, Stek Jeugdhulp, Stichting Prokino, Timon en Trivium Lindenhof, exclusief terugvorderingen. De Hoenderloo Groep en Horizon (voorheen Avenir) kregen tot en met 2011 subsidies van de provincie en het ministerie van VWS en zijn niet meegenomen in de schattingen

De kosten van landelijk werkende instellingen en voor de kosten van jeugdzorg buiten de regio zijn alleen gegevens voor de hele Stadsregio bekend. We schatten dat 65% van deze kosten voor rekening van de gemeente Rotterdam komen, op basis van de verhouding van het aantal trajecten in Rotterdam en de regio, zie *Tabel 31*.

¹⁶ FlexusJeugdplein, Horizon Jeugdzorg en Onderwijs, Stek Jeugdhulp, Stichting Prokino, Timon en Trivium Lindenhof. De Hoenderloo Groep en Horizon (voorheen Avenir) kregen tot en met 2011 subsidies van resp. de provincie Zuid Holland en het ministerie van VWS en zijn niet meegenomen in de schattingen.

Tabel 31 Schatting kosten landelijk werkende jeugdzorginstellingen en buitenregionaal aanbod, voor de gemeente Rotterdam, in euro's

	2010	2011
Zorgaanbod landelijk werkende instellingen	125.352	161.543
Zorgaanbod buitenregionaal	164.533	114.794
Totaal	289.885	276.337

Bron: Stadsregio Rotterdam

Tabel 32 toont de kosten van de maatregelen Jeugdbescherming (Voogdij en OTS) en Jeugdreclassering voor de Rotterdamse jeugd van de William Schrikker Groep. De kosten zijn een raming, gebaseerd op het aantal maatregelen op 1 januari 2010 en 2011, zoals aangeleverd door de William Schrikker Groep, en de prijsafspraken voor deze maatregelen van de SRR met Bureau Jeugdzorg SRR, zoals vastgelegd in de subsidiebeschikkingen van 2010 en 2011.

Tabel 32 Totale kosten maatregelen William Schrikker Groep in 2010 en 2011 in euro's

	2010	2011
Jeugdbescherming	3.503.958	4.230.483
Jeugdreclassering	826.451	999.613
Totaal	4.330.409	5.230.097

Voor deze maatregelen ontving de William Schrikker groep in 2010 en 2011 financiering van de Stadsregio Amsterdam.

Instellingen voor Gesloten Jeugdzorg/Jeugdzorg Plus worden rechtstreeks gefinancierd door het ministerie van VWS. De instellingen ontvangen een vast bedrag per bed per jaar. Hiervoor moeten ze een jaar lang een kind kunnen verzorgen, behandeling kunnen bieden en beveiliging kunnen verzorgen. Gemiddeld krijgen de instellingen per jaar per bed €115.000 (excl. kapitaallasten, ministerie van VWS). Tabel 33 toont de kosten voor Jeugdzorg Plus in Rotterdam in 2011.

Tabel 33 Kosten Jeugdzorg Plus in Rotterdam in 2011 in euro's

2011	Jeugdzorg Plus
Totale kosten Rotterdam	3.786.737
Gemiddelde kosten per traject	34.425

De kosten zijn berekend door het aantal verblijfdagen van een traject te vermenigvuldigen met de prijs van één verblijfdag ($115.000/365.25 = \text{ca. } 315 \text{ Euro}$). De gemiddelde kosten per traject in Rotterdam zijn 34.425 euro; dit komt neer op een gemiddelde trajectduur van 110 dagen (ruim 3,5 maand). Er is gekozen om het jaar 2011 te presenteren, omdat daarvan de data het meest volledig waren.

Uit informatie van de instellingen blijkt dat de verblijfsduur in 2012 aanzienlijk langer is dan in de eerder genoemde jaren. Momenteel wordt uitgegaan van een gemiddelde behandelduur van 11 maanden in de gesloten jeugdzorg. Deze trend is landelijk. Dit betekent dat de kosten dan zouden verdriedubbelen. Vanwege het grote verschil tussen de kosten in 2011 en 2012 vergt dit wel nader onderzoek.

2.4 Jeugd-GGZ

2.4.1 Inleiding

De jeugd-GGZ is geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen tot 18 jaar met psychische en verslavingsproblemen. Binnen het GGZ werkveld wordt onderscheid gemaakt in de zwaarte van de zorg. In de eerste lijn wordt zorg verleend door (de praktijkondersteuner van) de huisarts, de eerstelijnspsycholoog en de maatschappelijk werker. Deze zorg is snel, makkelijk toegankelijk en van korte duur. Wanneer meer specialistische zorg nodig is, worden jeugdigen met name via de huisarts en soms via Bureau Jeugdzorg verwezen naar de tweede lijn. De tweede lijn bestaat uit geïntegreerde GGZ-instellingen, instellingen voor verslavingszorg en afdelingen kinder- en jeugdpsychiatrie van ziekenhuizen. Hier wordt zowel ambulante als klinische zorg geboden. Bij ambulante zorg verblijft de jeugdige thuis en gaat de jeugdige doorgaans voor zorg naar de instelling. Bij klinische zorg verblijft de jeugdige niet meer thuis, maar in een kliniek. In de eerste en tweedelijns zijn ook vrijgevestigde psychologen, psychotherapeuten en psychiaters werkzaam. Jeugdigen met zeldzame of complexe psychische aandoeningen kunnen terecht bij instellingen die topklinische zorg leveren (GGZ in de derde lijn, universitaire centra). Deze instellingen hebben vaak een landelijk bereik. Wanneer jeugdigen vanwege hun psychiatrische problematiek een bedreiging vormen voor zichzelf of voor hun omgeving kunnen zij gedwongen worden opgenomen op basis van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz). Bij een acute situatie kan de burgemeester een inbewaringstelling (IBS) afgeven. Voor langer verblijf in de instelling is een rechterlijke machtiging nodig.

Van alle jeugdige cliënten in Nederland ontvangt 96% ambulante behandeling en volgt 4% deeltijdbehandeling of verblijft ook 's nachts in de kliniek (www.ggznederland.nl). Naast de hoofdpiënt, de jeugdige die wordt behandeld, onderscheidt men ook nevenpatiënten. Dit zijn de gezinsleden die bij de behandeling worden betrokken.

2.4.2 Zorggebruik jeugd-GGZ

De gegevens betreffende gebruik van de jeugd GGZ zijn op twee manieren verkregen, namelijk via de zorgverzekeraars en via de aan het onderzoek deelnemende GGZ instellingen. Instellingsgegevens zijn opgevraagd van de grootste zorgaanbieders en niet van vrijgevestigden om logistieke redenen¹⁷. De zorg door vrijgevestigden is wel onderdeel van de data van zorgverzekeraars. Eerstelijns GGZ door huisartsen en maatschappelijk werkers is buiten beschouwing gelaten, omdat deze zorg niet wordt gedecentraliseerd.

---

¹⁷ Het gaat hierbij om grote aantallen aanbieders. Het was niet mogelijk in de tijdsspanne van het onderzoek om per vrijgevestigde deze gegevens op te vragen.

In *Tabel 34* is een overzicht te zien van het gebruik van de geneeskundige GGZ door 0 tot en met 17 jarigen in 2010. Het gaat om de jeugd-GGZ die onder de Zorgverzekeringswet valt en niet om het GGZ-deel dat onder de AWBZ valt. Deze gegevens zijn gebaseerd op cijfers van Vektis (eerstelijnspsychologische zorg) en College voor Zorgverzekeringen (CVZ, tweedelijns GGZ). Deze cijfers zijn inclusief de vrijgevestigden in de GGZ. Hier is te zien dat 0.8% van het aantal verzekerden gebruik maakt van eerstelijnspsychologische zorg en 5,3% van tweedelijns GGZ. Een aantal jeugdigen maakt gebruik van zowel eerstelijnspsychologische hulp als tweedelijns GGZ. In totaal maakt 5,9% van de verzekerden onder 18 jaar gebruik van de GGZ.

Tabel 34 Aantal en percentage 0 t/m 17 jarigen woonachtig in Rotterdam in GGZ zorg (ZVW) in 2010

Soort zorg	N	%
Eerstelijnspsychologische zorg	920	0,8
Tweedelijns GGZ	6.334	5,3
Totaal	7.034	5,9

Bron: APE/Vektis en College voor Zorgverzekeringen

In *Tabel 35* is een overzicht te zien van het aantal afgesloten DBC's (diagnose behandel combinatie) per deelgemeente van de geneeskundige GGZ voor 0 tot en met 17 jarigen in 2010. Het gaat om het deel dat in de Zorgverzekeringswet zit. De bron van de cijfers is College van Zorgverzekeringen. Opgemerkt moet worden dat de indeling van de deelgemeenten gemaakt is op 4-cijferige postcode. Door het ontbreken van de letters bij de postcode zit er een kleine foutmarge in de indeling naar deelgemeente, omdat een aantal 4-cijferige postcodes over twee deelgemeenten verdeeld zijn.

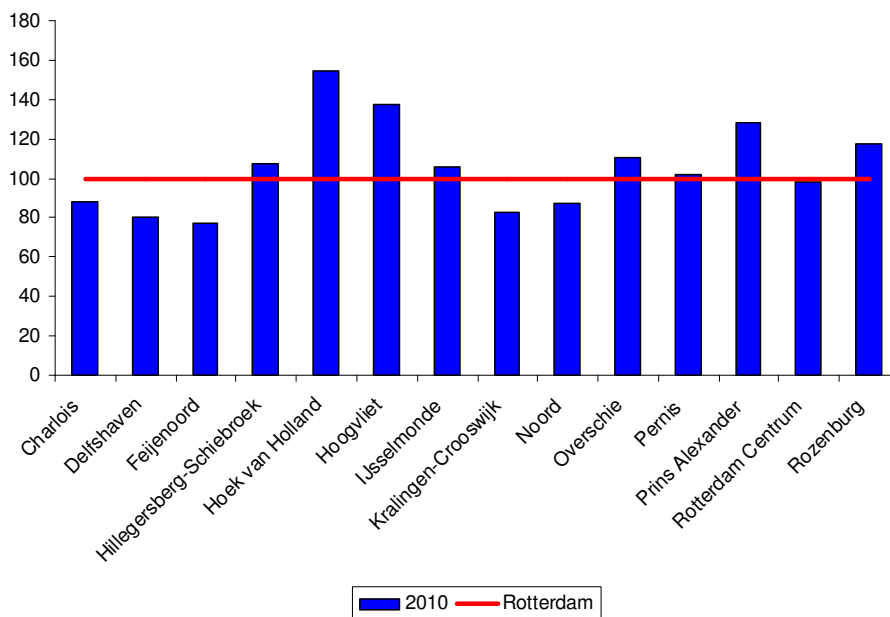
Tabel 35 Aantal en percentage afgesloten DBC's voor 0 t/m 17 jarigen woonachtig in Rotterdam in GGZ zorg (ZVW) in 2010

Gemeente/deelgemeente	2010	
	N	%
Charlois	708	9,7
Delfshaven	776	10,6
Feijenoord	747	10,2
Hillegersberg-Schiebroek	624	8,5
Hoek van Holland	170	2,3
Hoogvliet	561	7,7
IJsselmonde	782	10,7
Kralingen-Crooswijk	412	5,6
Noord	456	6,2
Overschie	203	2,8
Pernis	60	0,8
Prins Alexander	1437	19,7
Rotterdam centrum	199	2,7
Rozenburg	177	2,4
Rotterdam Totaal	7.312	100

Bron: APE/ College voor Zorgverzekeringen

In *Figuur 16* is de verdeling van de afgesloten DBC's over de deelgemeenten vergeleken met de index voor Rotterdam. De basis hiervan zijn de cijfers van het College van Zorgverzekeringen.

Figuur 16 Index van afgesloten DBC's per deelgemeente 0 t/m 17 jaar t.o.v Rotterdam* in 2010

*Index Rotterdam 2010: 60,9 afgesloten DBC's per 1000 jeugdigen.

In *Figuur 16* is te zien dat er in de deelgemeenten Hoek van Holland, Hoogvliet en Prins Alexander in 2010 meer jeugdigen met één of meer afgesloten DBC's wonen per 1000 jeugdigen ten opzichte van het aantal per 1000 jeugdigen in geheel Rotterdam. Dit betekent dat jeugdigen in Hoek van Holland, Hoogvliet en Prins Alexander relatief vaker gebruik maken van de GGZ dan in de andere deelgemeenten.

In *Tabel 36* is een overzicht te zien van het aantal 0 tot en met 17 jarigen met één of meerdere afgesloten DBC's¹⁸ in 2010 en 2011. Deze gegevens zijn gebaseerd op gegevens van Yulius, Lucertis, De Hoop, Viersprong, ErasmusMC en RIAGG Rijnmond. Van het ErasmusMC en het RIAGG waren alleen geaggregeerde gegevens beschikbaar. Deze konden niet herleid worden naar deelgemeente. Er waren geen gegevens beschikbaar van Bouman GGZ en de vrijgevestigden in de GGZ. In de tabel is te zien dat voor 3.875 kinderen een DBC is afgesloten in 2010 en voor 3.303 kinderen in 2011. Meer dan 99% ontving ambulante zorg, minder dan 1% klinische (intramurale) zorg. Ook ontving minder dan 1% GGZ vanuit een gedwongen kader.

Tabel 36 Aantal en percentage 0 t/m 17 jarigen met één of meerdere afgesloten DBC's in 2010 en 2011 (GGZ-ZVW)

Gemeente/deelgemeente	2010*		2011*	
	N	%	N	%
Charlois	353	13,3	269	13,0
Delfshaven	93	3,5	82	4,0
Feijenoord	369	13,9	263	12,7
Hillegersberg-Schiebroek	201	7,6	167	8,1
Hoek van Holland	10	0,4	9	0,4
Hoogvliet	266	10,0	217	10,5
IJsselmonde	357	13,5	306	14,8
Kralingen-Crooswijk	163	6,1	126	6,1
Noord	106	4,0	85	4,1
Overschie	33	1,2	29	1,4
Pernis	26	1,0	22	1,1
Prins Alexander	569	21,4	417	20,1
Rotterdam centrum	39	1,5	30	1,4
Rozenburg	69	2,6	48	2,3
Deelgemeente onbekend**	1221	-	1233	-
Rotterdam Totaal	3.875	100	3.303	100

Bron: Gegevens instellingen

* cijfers exclusief Bouman en vrijgevestigden

** dit zijn geaggregeerde cijfers van het RIAGG en het ErasmusMC

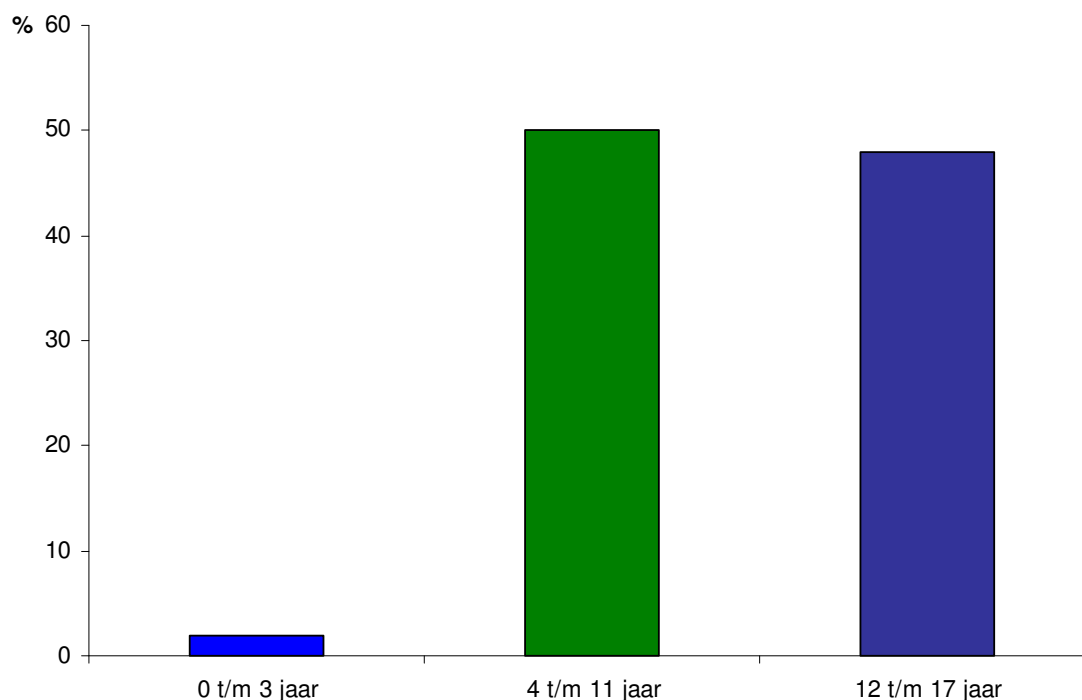
Op basis van *Tabel 36* lijkt er van 2010 naar 2011 een daling te hebben plaatsgevonden van het aantal jeugdigen met één of meer afgesloten DBC's..

¹⁸ Een DBC (diagnosebehandelcombinatie) is een vooraf gedefinieerd gemiddeld zorgproduct passend bij een zorgvraag.

De gegevens van de instellingen uit *Tabel 36* zijn veel lager dan de cijfers van *Tabel 34* en *Tabel 35* (data van het College van Zorgverzekeringen). Dit wordt waarschijnlijk vooral verklaard door het feit dat de cijfers van de instelling Bouman en van vrijgevestigden ontbreken bij de instellingsgegevens. Bovendien missen er instellingen buiten de Stadsregio Rotterdam die mogelijk klinische zorg bieden aan jeugdigen uit Rotterdam, bijvoorbeeld in andere delen van Zuid Holland en Zeeland.

Op basis van de gegevens van instellingen waren er in 2011 meer jongens (67%) met een afgesloten DBC dan meisjes (33%) in de zorg. De grootste twee groepen die gebruik maakten van zorg vallen in de leeftijd van 4 tot en met 11 jaar (50%) en 12 tot en met 17 jaar (48%), zie *Figuur 17*.

Figuur 17 Verdeling van leeftijd in de jeugd GGZ in 2011, op basis van gegevens instellingen

AWBZ gefinancierde GGZ zorg

Na één jaar verblijf wordt de jeugd GGZ gefinancierd vanuit de AWBZ. Van het zorggebruik van AWBZ gefinancierde GGZ zorg van Rotterdamse jeugdigen waren geen cijfers beschikbaar. Wel geeft *Tabel 37* het aantal indicaties weer van Rotterdamse jeugdigen met een aanspraak op AWBZ zorg op basis van een psychiatrische aandoening.

Tabel 37 Aantal 0 t/m 17 jarigen woonachtig in de gemeente Rotterdam met een psychiatrische aandoening en een indicatie voor AWBZ-zorg op 1-1-2010, 1-1-2011 en 1-1-2012

Type zorg	1-1-2010	1-1-2011	1-1-2012
Zorg zonder verblijf			
Activerende begeleiding in dagdelen	<5	-	-
Activerende begeleiding in uren	11	-	-
Begeleiding groep	269	313	310
Begeleiding individueel	298	344	358
Kortdurend verblijf	224	247	170
Ondersteunende begeleiding in dagdelen	26	<5	-
Ondersteunende begeleiding in uren	32	<5	<5
Persoonlijke verzorging	8	<5	<5
Zorg met verblijf¹⁹			
1C Beschermd wonen met begeleiding	<5	<5	-
2B Voortgezet verblijf met lichte behandeling	<5	<5	<5
2C Gestructureerd beschermd wonen met uitgebreide begeleiding	12	10	7
3B Voortgezet verblijf met lichte behandeling	<5	5	7
3C Beschermd wonen met intensieve begeleiding	11	11	15
4B Voortgezet verblijf met behandeling	-	<5	<5
4C Gestructureerd beschermd wonen met intensieve begeleiding	<5	<5	<5
5B Voortgezet verblijf met psychiatrische intensieve zorg	<5	<5	<5
5C Beschermd wonen met intensieve zorg en intensieve begeleiding	<5	<5	<5
Totaal aantal jeugdigen met aanspraak op AWBZ zorg	473	474	488

Tabel 37 geeft het aantal Rotterdamse jeugdigen weer met een psychiatrische aandoening en een AWBZ indicatie (PGB en Zorg in Natura) afgegeven door BJZ Stadsregio Rotterdam, op peildatum 1 januari 2010, 2011 en 2012. Een indicatie geeft het recht op zorg weer en niet het zorggebruik. Het totaal aantal unieke jeugdigen is het aantal jeugdigen dat op de peildatum een indicatie heeft voor AWBZ zorg. Dit is geen optelsom van het aantal jeugdigen per functie, omdat binnen één indicatie sprake kan zijn van meerdere functies.

In bovenstaande tabel is een lichte stijging te zien van het aantal jeugdigen met een AWBZ indicatie voor de GGZ. De daling van het aantal jeugdigen met een indicatie voor Kortdurend Verblijf wordt veroorzaakt door een forse aanscherping binnen de AWBZ²⁰. De functies ondersteunende en

¹⁹ De indicatie voor zorg met verblijf is geformuleerd in zorgzwaartepakketten (ZZP). Deze zijn genummerd. Bij het laagste getal hoort het ZZP met de laagste hulpvraag en het laagste budget. De B-pakketten gaan over voortgezet verblijf (langer dan een jaar) dat nodig is vanwege behandeling. De C-pakketten omvatten een vorm van beschermd wonen met ondersteuning en begeleiding.

²⁰ Vanaf 1 januari 2011 is beroep op Kortdurend Verblijf alleen mogelijk voor mensen met een gedragsprobleem, beperking of aandoening die voor hun zorg permanent toezicht nodig hebben.

activerende begeleiding zijn in 2010 komen te vervallen en herschikt naar de functie begeleiding. Bij zorg met verblijf gaat het met name om jeugdigen met een indicatie voor verblijf in een instelling voor beschermd wonen.

Binnen de AWBZ kan een cliënt met een persoonsgebonden budget (PGB) naar aanleiding van een psychische aandoening ook zelf de zorg inkopen.

2.4.3 Financiering

De jeugd-GGZ werd in 2010 en 2011 bekostigd via de volgende financieringsvormen:

Zorgverzekeringswet (ZVW)

De geneeskundige GGZ wordt gefinancierd vanuit de zorgverzekeringswet (basisverzekering). Deze zorg is ambulant of maximaal één jaar klinisch. Bij de zorgverzekeraar worden consulten gedeclareerd van de eerstelijnspsycholoog en afgesloten DBC's (diagnosebehandeling combinaties) van de tweedelijns GGZ. Een DBC is een vooraf gedefinieerd gemiddeld zorgproduct passend bij een zorgvraag. In de DBC staan de hoofddiagnose vermeld, tijdsgrenzen voor het aantal minuten behandeling per jaar en een tarief. De Nederlands Zorgautoriteit (NZA) stelt maximale tarieven vast voor de DBC's. Voor de gebudgetteerde instellingen zijn de vastgestelde tarieven vaste tarieven (zie NZA beleidsregel CU-5015 op de site van het NZA). Het budget voor de GGZ-instellingen wordt ook door de NZA vastgesteld, echter niet in DBC's maar in oude verrichtingen en parameters. Voor de eerstelijnspsycholoog betalen jeugdigen en volwassenen een eigen bijdrage en worden in 2010 en 2011 maximaal acht consulten (deels) vergoed vanuit de basisverzekering.

In 2010 is er voor jeugd GGZ door cliënten uit Rotterdam een totaal van bijna 22 miljoen euro gedeclareerd bij de ZVW. Dit bestaat uit ruim € 300.000 voor eerstelijnspsychologische zorg en € 21,5 miljoen voor tweede lijnszorg inclusief de vrijgevestigde GGZ. *Tabel 38* geeft de kosten weer per deelgemeente voor 2010.

Tabel 38 Aantal 0 t/m 17 jarigen woonachtig in Rotterdam in GGZ zorg (ZVW) en totale gedeclareerde kosten (in euro's) per deelgemeente in 2010

Gemeente/deelgemeente	2010	
	N	kosten
Charlois	643	2.362.004
Delfshaven	722	1.886.975
Feijenoord	682	1.629.828
Hillegersberg-Schiebroek	722	2.055.216
Hoek van Holland	168	289.626
Hoogvliet	507	1.852.749
IJsselmonde	708	2.796.642
Kralingen-Crooswijk	413	1.369.458
Noord	415	1.506.347
Overschie	192	429.326
Pernis	63	110.994
Prins Alexander	1.455	4.524.040
Rotterdam centrum*	183	720.374
Rozenburg	161	319.659
Rotterdam Totaal	7.034	21.853.238**

Bron: APE/College van Zorgverzekeringen

*Een klein aantal met een postbus in het centrum als adres is bij Rotterdam centrum ingedeeld

**De kosten voor eerstelijnspsychologische zorg zijn € 315.928; voor tweede lijnszorg inclusief de vrijgevestigde GGZ € 21.537.310.

Uit de cijfers van de instellingen blijkt dat er een fors verschil is tussen de kosten van ambulante en residentiële/intramurale zorg. De gemiddelde kosten voor een ambulant GGZ traject liggen rond € 2.350. Voor een residentieel of intramuraal GGZ traject liggen de kosten rond € 100.000.

Forensische zorg

Forensische geestelijke gezondheidszorg binnen het jeugdstrafrecht wordt grotendeels gefinancierd vanuit de JJI budgetten en daarnaast Zorgverzekeringswet. De forensische zorg die binnen Justitiële Jeugdinstellingen (JJIs) wordt aangeboden wordt niet gedecentraliseerd. Voor forensische zorg die buiten JJIs wordt aangeboden is het nog niet bekend of deze gedecentraliseerd wordt naar de gemeenten. Aanbieders van forensische zorg in de Stadsregio Rotterdam zijn onder meer De Kijvelanden (Dock), Palier en Bouman.

AWBZ

In de indicatie voor intramurale zorg worden Zorgzwaartepaketten (ZZP) meegenomen. Een ZZP is een volledig pakket van zorg dat aansluit op de kenmerken van de cliënt en het soort zorg dat deze nodig heeft. Het bepaalt ook hoeveel geld een zorgaanbieder krijgt voor een cliënt. Voor de jeugd tot 18 jaar wordt de indicatie wel in ZZP'en uitgedrukt, maar in de bekostigingssystematiek zijn de ZZP'en niet ingevoerd. De kosten worden weergegeven in budgetparameters (NZA-tarieven) en worden voor de intramurale zorg bepaald door een kostprijs per dag.

Over de kosten van jeugd GGZ gefinancierd vanuit de AWBZ ontbreekt voortsnog de informatie.

2.5 Jeugd-LVB

2.5.1 Inleiding

De LVB-jeugd bestaat uit jeugdigen met een IQ tussen 50 en 85 en een beperkt sociaal aanpassingsvermogen. Dit kan gepaard gaan met bijkomende problematiek zoals leerstoornissen of psychiatrische problemen (De Beer, 2011). Onder deze brede definitie van de LVB-groep vallen ook de zwakbegaafden met een IQ tussen de 70 en 85. Een instelling voor de LVB jeugd waarvoor geen indicatie nodig is, is bijvoorbeeld de MEE-instelling Rotterdam Rijnmond die zich onder andere richt op cliëntondersteuning. Deze instelling wordt gefinancierd vanuit de AWBZ. Dit geldt ook voor het geïndiceerde zorgaanbod voor de LVB-jeugd.

Het Centrum voor Indicatiestelling Zorg (CIZ) geeft de indicaties af voor cliënten met onder andere een verstandelijke beperking. Daarnaast indiceert Bureau Jeugdzorg LVB-jeugd met een niet-dominante grondslag verstandelijke beperking, bijvoorbeeld voor GGZ-voorzieningen.

In de praktijk kan een LVB-jeugdige zowel zorg ontvangen in jeugdzorginstellingen, GGZ-instellingen of instellingen voor gehandicaptenzorg. Sommige instellingen voor gehandicaptenzorg hebben een specifiek aanbod voor de LVB-jeugd, zoals orthopedagogische behandelcentra en multifunctionele centra. Een orthopedagogisch zorgcentrum biedt intensieve hulp en zorg aan gezinnen met kinderen tot 23 jaar met een licht verstandelijke beperking of sterk gedragsgestoorde kinderen. De hulp kan ambulant worden geboden, maar ook in dagbehandeling-, observatie- of leefgroepen. Een Multifunctioneel Centrum is voor jongeren met een LVB en psychiatrische problematiek.

In dit gedeelte worden gegevens gepresenteerd van de MEE-instelling Rotterdam Rijnmond en een grote instelling uit de regio Rotterdam-Rijnmond met een aanbod specifiek voor de LVB-jeugd, dat bestaat uit behandeling, (gezins)begeleiding, dagbesteding, woonvormen en logeerhuizen. In de regio bieden diverse instellingen zorg aan licht verstandelijk beperkten. Dit zijn onder meer Orion, Leger des Heils, Pameijer, ASVZ, Ipse De Bruggen en Zuidwester. Vanwege de tijdsspanne van het onderzoek was het niet mogelijk om de gegevens van al deze instellingen te verzamelen. Het vergt nader onderzoek en/of informatie van het zorgkantoor om de data over het zorggebruik van de jeugd LVB groep van deze instellingen te completeren.

2.5.2 CIZ Indicatie

Het CIZ rapporteert over cliënten met een aanspraak op AWBZ-zorg. Dit is niet de daadwerkelijk geconsumeerde zorg, maar het recht op zorg. Voor AWBZ cliënten worden grondslagen

geregistreerd, zoals Verstandelijke handicap (VG) voor de LVB-groep. Een grondslag is een aandoening, beperking of handicap waardoor de cliënt aanspraak maakt op AWBZ-zorg. De cliënten worden bij het CIZ onderscheiden op basis van hun dominante grondslag. Dit zijn de zwaarst wegende actuele beperkingen in relatie tot de zorgbehoefte. De groep AWBZ-clients met de grondslag Verstandelijke handicap (VG) bestaat zowel uit licht als zwaar verstandelijk beperkten. De LVB groep is dus niet apart te onderscheiden in de rapportages van het CIZ. De zorg wordt geïndiceerd in functies. Bij de extramurale zorg gaat het bij LVB jeugd vaak om de functies begeleiding, behandeling, vervoer of kortdurend verblijf. Een cliënt kan aanspraak maken op meerdere zorgvormen. De intramurale indicaties (zorg met verblijf) zijn geformuleerd in zorgzwaartepakketten (ZZP'en). Er bestaan zes ZZP'en voor de LVB groep. Een uitleg over zorgzwaartenpakketten kan gevonden worden in NZA beleidsregel CA-452 op de website van het NZA. Bij de aanvraag AWBZ-zorg kiest de cliënt voor een persoonsgebonden budget (PGB) of zorg in natura (ZIN) of een combinatie van beiden. Bij een PGB kan de cliënt of zijn/haar ouders zelf zorg inkopen. Deze zorg kan ook worden ingezet bij particuliere voorzieningen. De gegevens in onderstaande tabel zijn afkomstig uit de rapportages van het CIZ en geven het aantal geïndiceerde Rotterdamse jeugdigen weer met een verstandelijke handicap.

Tabel 39 Aantal geïndiceerde cliënten t/m 17 jaar met een verstandelijke handicap in de gemeente Rotterdam uitgesplitst naar intramurale en extramurale zorg

Cliëntgroep	1-1-2010	1-1-2011	1-1-2012
Extramurale cliënten zonder begeleiding	60	110	170
Extramurale cliënten met begeleiding	825	790	685
Intramurale cliënten	360	365	355
Totaal	1.245	1.265	1.210

Bron: CIZ basisrapportage AWBZ (2012)

In *Tabel 39* is te zien dat op 1 januari 2010 1245 Rotterdamse jeugdigen tot en met 17 jaar met een verstandelijke handicap recht hadden op AWBZ-zorg, waarvan 360 jeugdigen op zorg met verblijf en 885 op zorg zonder verblijf. Het aantal cliënten met recht op zorg met verblijf is stabiel gebleven tussen 1 januari 2010 en 1 januari 2012. Gedurende deze periode is het aantal cliënten met recht op begeleiding met 17% gedaald. Van de 685 cliënten met begeleiding op 1 januari 2012 hebben 350 cliënten aangegeven een voorkeur te hebben voor een persoonsgebonden budget (51%).

2.5.3 Zorggebruik preventieve jeugd LVB

De gegevens over het zorggebruik van jeugdigen met een licht verstandelijke beperking zijn onder te verdelen in twee gedeelten: het preventieve ondersteuningsaanbod van MEE Rotterdam Rijnmond en het geïndiceerde aanbod. Het zorggebruik van beide voorzieningen wordt hieronder weergegeven.

MEE Rotterdam Rijnmond biedt informatie, advies en ondersteuning aan mensen die met een beperking te maken hebben. Men kan bij MEE terecht met alle vragen die met de beperking te maken hebben: vragen over wonen, werk en inkomen, onderwijs, opvoeding, vervoer, vrije tijd, sociale voorzieningen, wet- en regelgeving, enzovoort.

Tabel 40 geeft een overzicht van het aantal trajecten bij MEE van 0 tot en met 22 jarigen met een LVB in 2010 en 2011. Hier maakten 898 jeugdigen gebruik van in 2010 en 1133 jeugdigen in 2011.

Tabel 40 Aantal lopende trajecten MEE van 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam met een LVB 2010-2011

Gemeente/deelgemeente	2010		2011	
	N	%	N	%
Charlois	245	13,8	296	12,9
Delfshaven	248	14,0	363	15,8
Feijenoord	265	15,0	352	15,3
Hillegersberg-Schiebroek	59	3,3	80	3,5
Hoek van Holland	-	-	<5	-
Hoogvliet	166	9,4	196	8,5
IJsselmonde	263	14,9	336	14,6
Kralingen-Crooswijk	129	7,3	142	6,2
Noord	76	4,3	109	4,7
Overschie	37	2,1	44	1,9
Pernis	8	0,5	16	0,7
Prins Alexander	222	12,5	262	11,4
Rotterdam Centrum	43	2,4	72	3,1
Rozenburg	8	0,5	27	1,2
Rotterdam totaal	1.769	100	2.296	100

~ percentage niet berekend, want aantal <5.

Tabel 41 geeft een overzicht van het aantal hulpvragen van Rotterdamse 0 tot en met 22 jarigen met een LVB in 2010 en 2011 uitgesplitst naar soort hulpvraag. 'Opvoeding en ondersteuning' hulpvragen kwamen het meest voor. In 2010 stelden de jeugdigen gemiddeld 1,4 vragen per traject, in 2011 gemiddeld 1,6 vragen. Het maximum aantal vragen per traject was 7 in 2010 en 8 in 2011.

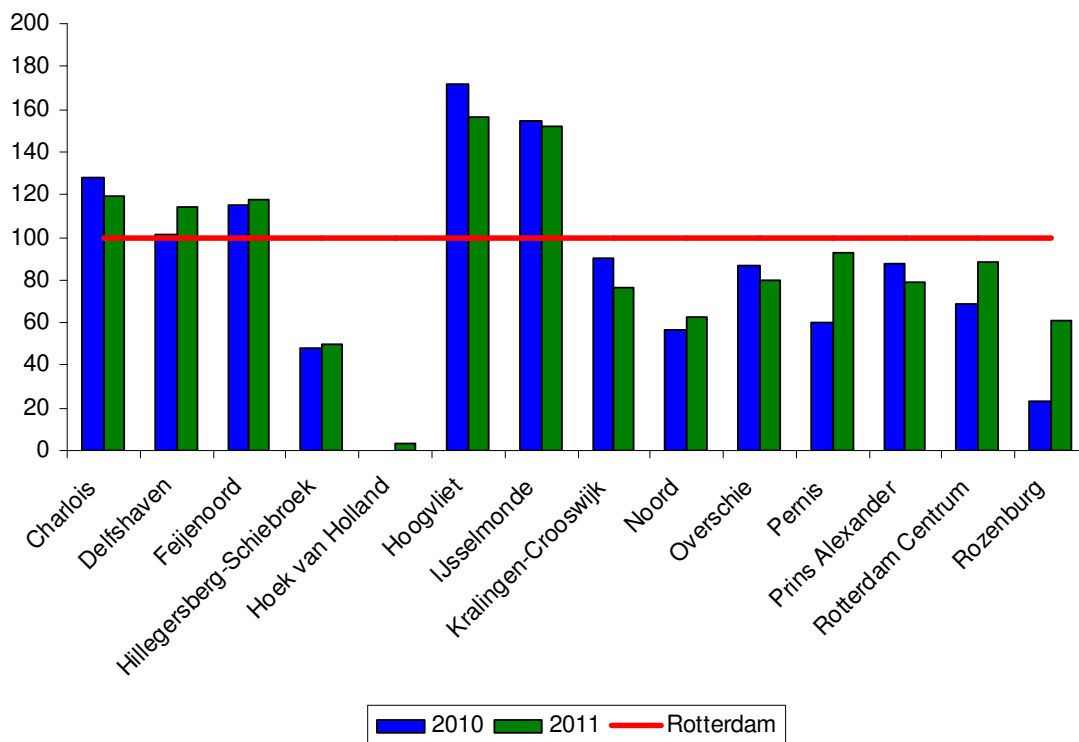
Tabel 41 Aantal hulpvragen van 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam aan MEE in 2010 en 2011, uitgesplitst naar soort hulpvraag

Soort hulpvraag	2010	2011
Dagbesteding	125	168
Financiële regelingen	170	298
Handicap en sociale omgeving	245	326
Onderwijs	258	368
Opvoeding en ondersteuning	894	1126
Overige zorg	852	1256
Onbekend	9	14
Totaal aantal vragen	2553	3556
Aantal trajecten	1769	2296
Gemiddeld aantal vragen / traject	1,4	1,6
Minimum aantal vragen / traject	1	1
Maximum aantal vragen / traject	7	8

Uit *Tabel 40* en *Tabel 41* blijkt dat er meer mensen een beroep op MEE hebben gedaan in 2011, in vergelijking met 2010. Dit is mogelijk te verklaren door het feit dat MEE begonnen is met wijkteams met ingang van 2011. Daardoor zijn zij meer zichtbaar geworden voor cliënten en verwijzers. Een tweede mogelijke verklaring is dat veel andere beroepsgroepen meer aandacht hebben gekregen voor LVB jeugdigen (binnen het strafrecht, criminaliteit in de wijk, op de ROC's enz). MEE is ook in 2011 gestart met trainingen, hetgeen heeft geleid tot meer aanmeldingen voor ondersteuning.

In *Figuur 18* is te zien dat er in de deelgemeenten Charlois, Feijenoord, Hoogvliet en IJsselmonde in 2010 en 2011 meer trajecten bij MEE per 1000 jeugdigen zijn uitgezet ten opzichte van het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in geheel Rotterdam. Dit betekent dat jeugdigen in Charlois, Feijenoord, Hoogvliet en IJsselmonde relatief vaker gebruik maken van MEE dan in de andere deelgemeenten.

Figuur 18 Index van het aantal lopende trajecten bij MEE per deelgemeente t.o.v. Rotterdam*

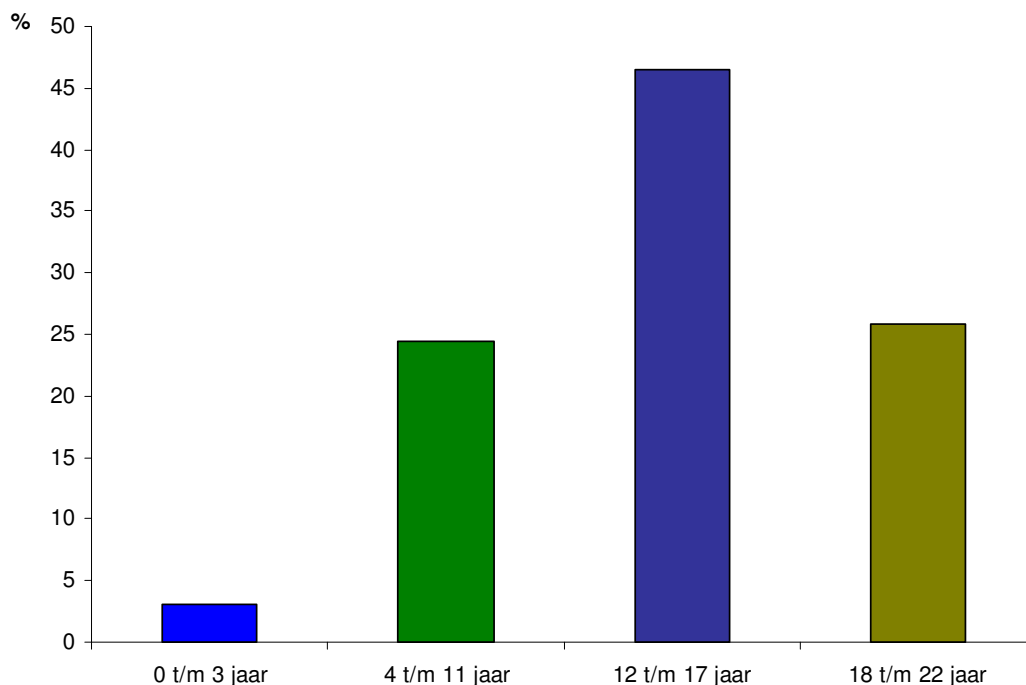

*Index Rotterdam 2010: 10,8 trajecten per 1000 jeugdigen; Index Rotterdam 2011: 14,0 trajecten per 1000 jeugdigen.

Uit de analyses naar achtergrondkenmerken blijkt dat jongens relatief vaker hulpvragen hadden dan meisjes (56%). In de leeftijd van 12 t/m 17 jaar wordt er het meest gebruik gemaakt van MEE (47%); zie *Figuur 19*. Volgens MEE heeft de leeftijdsgroep van 18 jaar en ouder nog steeds zorg nodig, maar is deze moeilijker te bereiken, omdat ze dan niet meer naar school gaan en vaak geen jeugdzorg of jeugdbescherming meer hebben. MEE heeft veel contacten met jeugdigen via het schoolmaatschappelijk werk in het speciaal onderwijs dat zij bieden. Om deze oudere groep toch te bereiken werkt MEE samen met het Jongerenloket.

Over herkomst en leefsituatie waren geen gegevens beschikbaar.

Figuur 19 Verdeling van leeftijd voor 0 t/m 22jarigen woonachtig met een traject bij MEE in 2011

2.5.4 Zorggebruik geïndiceerde jeugd LVB

In deze paragraaf worden de gegevens betreffende zorggebruik gepresenteerd, die zijn ontleend aan het registratiesysteem van één grote instelling.

Tabel 42 geeft een overzicht van het aantal trajecten van geïndiceerde LVB cliënten van 0 tot en met 22 jaar²¹ naar type zorg in 2010 en 2011. Bij de indeling naar type zorg is uitgegaan van de prestatiecodes die de zorgaanbieder gebruikt bij het declareren van de AWBZ-zorg.

Tabel 42 Aantal lopende trajecten geïndiceerde zorg van LVB cliënten van 0 t/m 22 jaar woonachtig in Rotterdam naar type zorg in 2010 en 2011

Type zorg	2010	2011
Begeleiding (H157)	79	74
Behandeling (H325, H331)	129	118
Dagbesteding (H891)	92	90
Kortdurend verblijf (Z993)	46	38
Verblijf incl. toeslagen (Z513, Z523, Z533, Z543, Z553, Z560, Z930, Z979, Z980)	136	161
Vervoer (H620, Z952)*	-	226
Totaal	482	707

* Over 'vervoer' ontbreken de gegevens over 2010.

²¹ Cliënten van 18 jaar en ouder zijn alleen meegenomen als de zorg voor de 18^e verjaardag is gestart.

Het totaal aantal trajecten is circa 1200 in 2010 en 2011 samen. Het verschil in het aantal trajecten tussen 2010 en 2011 wordt hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt door het ontbreken van gegevens over vervoer in 2010. In 2010 maakten 267 jeugdigen gebruik van 482 trajecten. In 2011 maakten 245 jeugdeigen gebruik van 707 trajecten. De meeste jeugdigen ontvingen zorg in zowel 2010 als 2011. Bijna de helft van de kinderen heeft een LVB-zorgzwaartepakket voor verblijf (113 in 2010 en 118 in 2011).

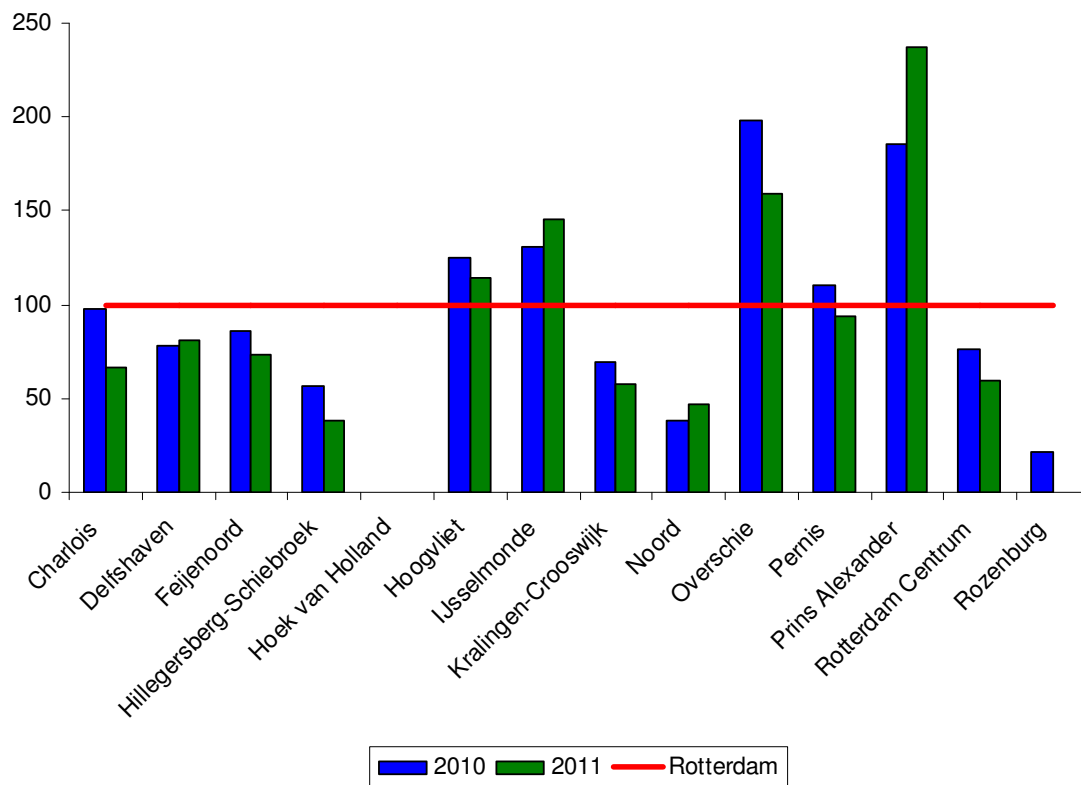
Tabel 43 Aantal lopende trajecten geïndiceerde zorg van LVB cliënten van 0 t/m 22 jaar woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011 naar deelgemeente

Gemeente/deelgemeente	2010		2011	
	N	%	N	%
Charlois	51	10,6	51	7,2
Delfshaven	52	10,8	80	11,3
Feijenoord	54	11,2	68	9,6
Hillegersberg-Schiebroek	19	3,9	19	2,7
Hoek van Holland	-	-	-	-
Hoogvliet	33	6,8	44	6,2
IJsselmonde	61	12,7	99	14,0
Kralingen-Crooswijk	27	5,6	33	4,7
Noord	14	2,9	25	3,5
Overschie	23	4,8	27	3,8
Pernis	<5	~	5	0,7
Prins Alexander	129	26,8	241	34,1
Rotterdam Centrum	13	2,7	15	2,1
Rozenburg	<5	~	-	-
Rotterdam Totaal	482	100	707	100

~ percentage niet berekend, want aantal <5.

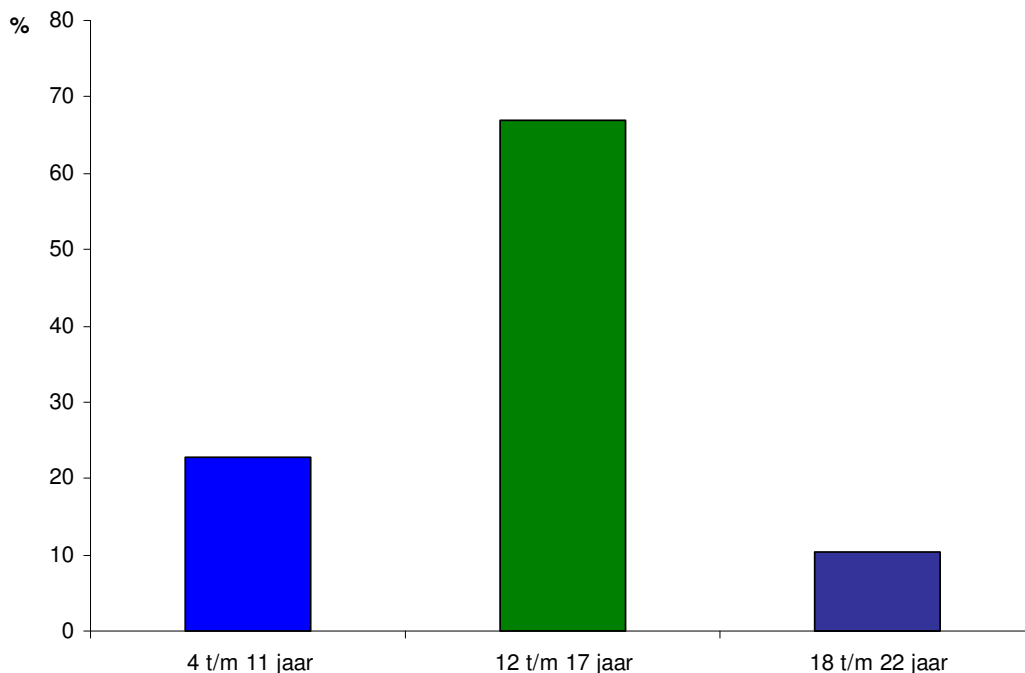
Figuur 20 Index van het aantal lopende trajecten van 0 t/m 22 jarige LVB cliënten woonachtig in Rotterdam per deelgemeente t.o.v. Rotterdam*

*Index Rotterdam 2010: 2,9 trajecten per 1000 jeugdigen; Index Rotterdam 2011: 4,3 trajecten per 1000 jeugdigen.

In *Figuur 20* is te zien dat er in de deelgemeenten Hoogvliet, IJsselmonde, Overschie en Prins Alexander in 2010 en 2011 meer trajecten bij de geïndiceerde LVB zorg per 1000 jeugdigen zijn uitgezet ten opzichte van het aantal trajecten per 1000 jeugdigen in geheel Rotterdam. Dit betekent dat jeugdigen in Hoogvliet, IJsselmonde, Overschie en Prins Alexander relatief vaker gebruik maken van geïndiceerde LVB zorg dan in de andere deelgemeenten. Het hoge aantal in Prins Alexander wordt waarschijnlijk veroorzaakt door de woonvormen die in deze deelgemeente zijn gevestigd. Bij de registratie van woonplaats is namelijk uitgegaan van de verblijfplaats van het kind en niet van het ouderlijk adres. Circa de helft van het aantal kinderen heeft zorg met verblijf.

Figuur 21 Verdeling van leeftijd voor 0 t/m 22 jarige LVB cliënten woonachtig in Rotterdam in 2011

In 2011 waren er binnen de LVB cliëntengroep meer jongens (61%) dan meisjes (39%). In *Figuur 21* is te zien dat de cliëntengroep voornamelijk bestaat uit jeugdigen van 12 tot en met 17 jaar (70%). Jeugdigen van 4 tot en met 11 jaar (21%) en van 18 tot en met 22 jaar (9%) maakten relatief minder gebruik van de zorg. Er waren geen jeugdigen beneden de leeftijd van 4 jaar in zorg. Het relatief lage aantal 18 tot 22 jarigen in zorg wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het zorgaanbod dat deels bedoeld is voor jeugdigen tot 18 jaar. Dit geldt bijvoorbeeld voor kortdurend verblijf (logeerhuizen), gezinsbegeleiding en dagbehandeling in het Multifunctioneel Centrum. Er zijn onvoldoende gegevens beschikbaar over herkomst en de leefsituatie van de jeugdigen.

2.5.5 Financiering

Het specifieke geïndiceerde aanbod voor de LVB-jeugd wordt gefinancierd vanuit de AWBZ. De zorgkantoren kopen AWBZ-zorg in bij de zorgaanbieders. Er gelden volume- en prijsafspraken van prestaties. Een voorbeeld van een prestatie is 'begeleiding' of 'behandeling (j)lgv'. Het NZA heeft maximale tarieven ingesteld voor de zorginkoop. Voor de intramurale zorg zijn dit tarieven per dag waarbij de hoogte van het tarief afhangt van de zorgzwaarte uitgedrukt in ZZP'en. De extramurale zorg wordt uitgedrukt in een tarief per uur voor begeleiding of in dagdelen voor dagactiviteiten en dagbesteding.

De MEE-instelling Rotterdam Rijnmond wordt grotendeels gefinancierd door de AWBZ, uit een apart budget. In 2010 en 2011 bedraagt het AWBZ budget van MEE ruim acht miljoen euro. In 2010 wordt dit aangevuld met ruim één miljoen euro en in 2011 met ruim 600.000 euro aan subsidies van gemeenten en provincies. Tot het werkgebied van MEE Rotterdam Rijnmond behoren behalve de gemeente Rotterdam de volgende gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Ridderkerk en Schiedam (MEE jaarverslag 2010 en 2011). De MEE budgetten vanuit de AWBZ zullen naar verwachting ook gedecentraliseerd worden naar de gemeenten. Daarover is echter nog geen wettelijk besluit genomen.

In *Tabel 44* worden de kosten van MEE trajecten voor LVB jeugdigen in Rotterdam gepresenteerd²². In totaal gaat het om ongeveer 2,5 miljoen euro.

Tabel 44 Kosten MEE trajecten voor LVB jeugdigen in 2010 en 2011, naar deelgemeente, in euro's

Deelgemeente	2010	2011
Charlois	311.063	283.595
Delfshaven	344.993	399.752
Feijenoord	317.607	349.555
Hillegersberg-Schiebroek	89.712	84.836
Hoek van Holland	-	2.131
Hoogvliet	230.048	198.838
IJsselmonde	370.961	423.578
Kralingen-Crooswijk	230.279	173.198
Noord	111.844	123.170
Overschie	47.768	56.351
Pernis	8.801	17.094
Prins Alexander	338.353	283.406
Rotterdam Centrum	45.558	98.044
Rozenburg	24.373	45.338
Totaal gemeente Rotterdam	2.471.360	2.538.886
<i>Gemiddelde kosten per traject</i>	<i>1397</i>	<i>1106</i>
<i>Gemiddeld aantal uur per traject</i>	<i>8.4</i>	<i>9.3</i>

²² Om de gemiddelde kosten per traject per jaar te kunnen berekenen is allereerst het totaal aantal uren per traject berekend. Vervolgens is op het totale subsidiebedrag van de organisatie het gedeelte in mindering gebracht dat de trajecten van jeugdigen betrof die niet tot de doelgroep van dit rapport behoorden, jeugdigen wonend buiten de gemeente Rotterdam, jeugdigen van ouder dan 22 jaar en/of jeugdigen zonder LVB. Vervolgens zijn de gemiddelde kosten per traject berekend door het deel van het subsidiebedrag behorende bij de trajecten van jeugdigen van 0 tot en met 22 jaar met een LVB wonend in de gemeente Rotterdam te delen door het aantal trajecten. Trajecten die zowel in 2010 als 2011 liepen zijn qua uren voor de ene helft aan 2010 toegerekend en voor de andere helft aan 2011.

De kosten van de geïndiceerde jeugd LVB zorg die wordt aangeboden aan cliënten woonachtig in Rotterdam zijn ruim 7 miljoen euro in 2011²³. Voor het berekenen van de kosten is uitgegaan van het maximum NZA-tarief en niet van de werkelijke kostprijs. Het tarief dat zorgaanbieders overeenkomen met het zorgkantoor was in 2011 94% tot en met 100% van dit maximum tarief. Onderstaande tabel toont alleen de kosten van 2011, omdat deze gegevens het meest volledig waren. Verblijf is de grootste kostenpost en de duurste vorm van zorg.

Tabel 45 Totale kosten per traject geïndiceerde LVB zorg naar type zorg in 2011

Type zorg	2011
Begeleiding in uren	455.812
Behandeling in uren	1.116.447
Dagbesteding in dagdelen	1.204.766
Kortdurend verblijf in dagen	26.400
Verblijf in dagen incl. toeslagen	4.330.026
Vervoer	149.869
Totale kosten	7.283.320

²³ Dit bedrag is alleen gebaseerd op het aanbod van één zorgaanbieder. Er zijn echter meerdere aanbieders voor LVB actief in Rotterdam. Voor Jeugd LVB is de "best educated guess" 18-20 miljoen voor het totale aanbod. Deze schatting is gebaseerd op het aantal indicaties en het aandeel van één zorgaanbieder. Daarnaast ontbreken de kosten van de persoonsgebonden budgetten (PGB's) voor de jeugd GGZ en de jeugd LVB. De schatting op basis van landelijke cijfers is 23 miljoen.

3 Bespreking

In dit hoofdstuk presenteren we de samenvattende tabellen van het zorggebruik en de zorgkosten. In de Conclusies gaan we nader in op de consequenties van deze gegevens.

3.1 Overzicht zorggebruik

De preventieve zorg is een zeer divers veld met een zorggebruik van 8.000-9.000 trajecten. De meeste trajecten binnen de preventieve zorg vinden plaats binnen het schoolmaatschappelijk werk. Hierin is niet het schoolmaatschappelijk werk meegenomen op het voortgezet onderwijs en de regionale onderwijs centra. Naar schatting zullen dit nog 1500 tot 3000 trajecten zijn, waarmee het totale preventieve zorg gebruik rond de 10.000-12.000 trajecten zal liggen.

Tabel 46 Preventief zorggebruik in aantallen trajecten van jeugdigen woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011

Vorm van zorg	Aantal trajecten 2010	Aantal trajecten 2011
Gezinscoaching	1.350	1.774
Jongerentrajecten	734	813
Trajecten Jongerenloket (zorg en re-integratie)	585	624
Schoolmaatschappelijk werk, basisonderwijs	3.800	3.700
SMIK/Plusopvang	596	524
DOSA*	1.257	1.681
Totaal	8.322	9.116

*Exclusief Charlois; voor Charlois zijn geen gegevens beschikbaar vanwege registratie in een ander systeem

Het zorggebruik in de geïndiceerde jeugdzorg wordt weergegeven in *Tabel 47*.

Tabel 47 Zorggebruik in de geïndiceerde jeugdzorg van jeugdigen woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011

Vorm van zorg	2010	2011
Toegang (aantal jeugdigen met vrijwillige jeugdzorg)	1.991	2.032
Jeugd- en opvoedhulp (aantal jeugdigen met een vorm van zorg) excl. gesloten	3.068	3.245
Jeugd- en opvoedhulp door landelijk werkende instellingen (schatting)	110	120
Jeugdzorg Plus (aantal jeugdigen)	-	92

Binnen Jeugd en opvoedhulp kunnen jeugdigen verschillende vormen van zorg ontvangen. Ambulante hulpverlening wordt het meest verleend. Er zijn 350-400 residentiële jeugdigen en 92 jeugdigen jeugdzorg plus (gesloten jeugdzorg). Dit laatste is een klein aantal jeugdigen, maar de kosten zijn hoog (34.000 euro per traject). Uit informatie van de instellingen voor gesloten jeugdzorg blijkt dat de verblijfsduur in 2012 aanzienlijk langer is dan in de eerder genoemde jaren en dat de kosten fors zullen stijgen. Het aantal jeugdigen met jeugd- en opvoedhulp is hoger dan het aantal jeugdigen met Toegang tot vrijwillige jeugdzorg. Dit komt, doordat sommige cliënten met jeugd- en opvoedhulp deze hulp krijgen in verband met een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel.

Tabel 48 Aantal machtigingen voor uithuisplaatsing en opnames Jeugdzorg Plus van jeugdigen (oorspronkelijk) woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011

Rotterdam	2010	2011
Lopende machtiging	100	91
Nieuwe machtiging	83	92
Reeds geplaatst	71	72
Nieuw geplaatst	100	108

Bron: Bureau jeugdzorg SRR

Bij opname in een residentiële voorziening gaat het om jongeren met een geldige rechterlijke beschikking voor een gesloten plaatsing. Het is mogelijk dat de plaatsing toch een 'open' karakter heeft.

Tabel 49 Aantal jeugdigen met een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel, woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011

Maatregel	Aantal jeugdigen 2010	Aantal jeugdigen 2011
OTS	1.785	1.795
Voogdij	396	430
Jeugdreclassering	820	884
LWIs (jeugdbescherming en jeugdreclassering samen)	532	640
Totaal	3.533	3.749

Binnen het gedwongen kader komt OTS het meeste voor. Jeugdigen met een maatregel ontvangen ook vaak zorg. Veel kinderen met een OTS of voogdij wonen bijvoorbeeld in een pleeggezin.

Het overgrote deel van de jeugd-GGZ is ambulante zorg en wordt gefinancierd via de zorgverzekeringswet. Het aantal jeugdigen dat in 2010 gebruik maakte van eerstelijnspsychologische zorg was 920 en van tweedelijnszorg was 6.334 (GGZ zorgverzekeringswet). Het gebruik van tweedelijnszorg is hoger dan van eerstelijnspsychologische

zorg. Dit kan met een verschil in financiering en eigen bijdrage te maken hebben. Voor de eerstelijnspsychologische zorg betaalt de cliënt een eigen bijdrage, voor de tweedelijns GGZ niet. Niet alle eerstelijns GGZ wordt bovendien door eerstelijnspsychologen gegeven. Ook huisartsen en praktijkondersteuners in de huisartsenpraktijk spelen hierin een rol.

Tabel 50 Overzicht gebruik GGZ zorg door jeugdigen woonachtig in Rotterdam in 2010, 2011 en 2012

	2010	2011	2012
GGZ-ZVW:			
Aantal jeugdigen in eerstelijnspsychologische zorg	920	-	-
Aantal jeugdigen in tweedelijnszorg	6.334	-	-
Aantal afgesloten DBC's	7.312	-	-
GGZ-AWBZ:	1-1-2010	1-1-2011	1-1-2012
Aantal jeugdigen met een psychiatrische aandoening en een indicatie voor AWBZ zorg	473	474	488

Van de AWBZ gefinancierde GGZ zorg is alleen informatie beschikbaar over het aantal aanspraken (indicaties) voor extramurale ABWZ zorg afgegeven door Bureau Jeugdzorg, niet over het zorggebruik. Volgens BJZ vraagt 80-90% van deze cliënten een PGB aan.

Wat de zorg voor LVB jeugdigen betreft, waren voor deze Startfoto de gegevens van twee aanbieders beschikbaar: MEE Rotterdam Rijnmond (preventieve ondersteuning) en een groot aanbieder van geïndiceerde zorg (extramuraal en intramuraal).

Tabel 51 Overzicht LVB zorggebruik door jeugdigen woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011

	2010	2011
Aantal trajecten preventieve ondersteuning (MEE)	1.769	2.296
Aantal trajecten geïndiceerde LVB zorg	482	707

Het aantal preventieve LVB trajecten was ongeveer 2000. Bij geïndiceerde LVB zorg gaat het in Rotterdam om 482 trajecten in 2010 en 707 in 2011, waarvan behandeling en verblijf de grootste categorieën zijn. Bij intramurale LVB zorg gaat het om 113 trajecten in 2010 en 118 in 2011. Een deel van de jeugdigen uit Rotterdam ontvangt echter geïndiceerde LVB zorg bij andere instellingen.

Er waren onvoldoende gegevens om inzicht te geven in het aantal PGBs voor de LVB zorg.

3.2 Overzicht zorgkosten

Binnen de preventieve zorg zijn er veel verschillende bronnen van financiering: de GGD, JOS, afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Directie Veiligheid, deelgemeenten, schoolbesturen.

Tabel 52 Gerealiseerde subsidies en kosten van de preventieve zorg, gemeente Rotterdam, in euro's

Financier	Totaal gerealiseerde subsidies en kosten	
	2010	2011
GGD (jeugdgezondheidszorg, gezinscoaching, jongerentrajecten en ander preventief aanbod)	38.086.846	35.625.859
JOS – SMW PO/VO/speciaal onderwijs ^a	2.363.956	2.477.293
JOS – Jongerenloket ^a	7.308.851	3.828.785
SoZaWe – sociale teams ^{a*}	1.440.000	2.880.000
Directie Veiligheid – DOSA ^{a**}	2.274.315	2.379.340
Totaal	51.473.968	47.191.277

Bron: Gemeente Rotterdam (2012) Herziening interventies jeugd, OGOR notitie, mei 2012.

^a Bij JOS, SoZaWe en Directie Veiligheid is slechts een deel van de preventieve activiteiten meegenomen, met name het deel dat rechtstreeks betrekking heeft op zorg. Daarnaast wordt naar schatting nog ca. 37-40 miljoen anderszins besteed aan preventief jeugdbeleid. Ook vanuit de deelgemeenten is er nog een aanvullende inzet op preventief jeugdbeleid die hier niet is meegenomen.

*schatting op basis van cijfers 2011

**personele kosten plus schatting van kosten trajecten (€ 900.000, intensief case management, nazorg na detentie).

In *Tabel 52* zijn alle subsidies voor en kosten van het preventieve aanbod van zorg voor jeugd weergegeven. Hierin is bij JOS, SoZaWe en Directie Veiligheid slechts een deel van de preventieve activiteiten meegenomen, met name het deel dat rechtstreeks betrekking heeft op zorg. Daarnaast wordt naar schatting nog ca. 37-40 miljoen anderszins besteed aan preventief jeugdbeleid. Ook vanuit de deelgemeenten is er nog een aanvullende inzet op preventief jeugdbeleid die hier niet is meegenomen. De GGD geeft het meeste uit aan zorg voor jeugd met 38 miljoen euro in 2010 en 36 miljoen in 2011. Binnen de subsidies van de GGD is de jeugdgezondheidszorg de grootste post (29 miljoen euro in 2010, 25 miljoen euro in 2011²⁴).

Van het onderzochte preventieve individuele aanbod zijn de kosten in 2010 het hoogst voor het Jongerenloket en in 2011 het hoogst voor Gezinscoaching. De kosten zijn in beide jaren het laagst voor Jongerentrajecten.

²⁴ In 2010 werd een deel van de subsidie voor jeugdgezondheidszorg ingezet in de Rijnmond regio.

De kosten van jeugdzorg vallen uiteen in kosten van Bureau Jeugdzorg en kosten van de zorgaanbieders (jeugd- en opvoedinstellingen). De kosten van Bureau Jeugdzorg zijn weergegeven in *Tabel 53*. De grootste kostenpost is jeugdbescherming.

Tabel 53 Totale kosten taken BJZ in 2010 en 2011, op basis van de beschikkingen plus OVA en hardheidsclausule, in euro's

	2010	2011
Jeugdbescherming	12.309.764	12.062.229
Jeugdreclassering	2.919.238	3.160.532
AMK	1.573.040	2.025.178
Casemanagement	1.193.472	1.381.345
Geaccepteerde aanmeldingen	4.768.474	4.935.310
Overige kosten	1.928.054	2.489.603
OVA	345.689	618.952
Hardheidsclausule	-	264.545
Rotterdam Totaal	25.037.731	26.673.148

Tabel 54 Geschatte kosten trajecten Jeugd- en Opvoedhulp in Rotterdam in 2010 en 2011, per type zorg, in euro's

Kosten per type zorg (€)	2010	2011
Ambulant	8.129.099	6.421.940
Dagbehandeling	6.120.122	8.290.436
Residentieel	15.052.700	14.251.982
Pleegzorg	7.464.347	8.124.779
Crisisopvang	3.310.959	3.160.094
BKE onbekend/ overig	1.020.577	244.751
Totaal Rotterdam	41.097.803	40.493.982

Zoals *Tabel 54* laat zien waren voor Jeugd- en opvoedhulp de kosten in 2010 en 2011 rond 41 miljoen. De grootste kostenpost is residentiële zorg.

De kosten van landelijk werkende instellingen worden getoond in *Tabel 55* en *Tabel 56*.

Tabel 55 Totale kosten maatregelen gedwongen kader William Schrikker Groep in 2010 en 2011 in euro's

	2010	2011
Jeugdbescherming	3.503.958	4.230.483
Jeugdreclassering	826.451	999.613
Totaal	4.330.409	5.230.097

Tabel 56 Schatting kosten jeugdzorg door landelijk werkende jeugdzorginstellingen en buitenregionaal aanbod, voor de gemeente Rotterdam

	2010	2011
Kosten van landelijk werkende en buitenregionale jeugdzorginstellingen	289.885	276.337

De kosten van Jeugdzorg Plus (gesloten jeugdzorg) zijn 3,8 miljoen euro (2011). Gemiddeld krijgen de instellingen per jaar per bed €115.000 (excl. kapitaallasten, ministerie van VWS).

Het totaal gedeclareerde bedrag van de GGZ (Zorgverzekeringswet) was in 2010 voor jeugdigen woonachtig in Rotterdam bijna € 22 miljoen. Dit bestaat uit €315.928 voor eerstelijnspsychologische zorg en €21.537.310 voor tweede lijnszorg, inclusief de vrijgevestigde GGZ. Uit de cijfers van de instellingen blijkt dat er een fors verschil is tussen de kosten van ambulante en residentiële/intramurale zorg. De gemiddelde kosten voor een ambulant GGZ traject zijn rond €2350. Voor een residentieel of intramuraal GGZ traject zijn deze rond €100.000.

Over de kosten van jeugd GGZ gefinancierd vanuit de AWBZ ontbreekt vooralsnog de informatie.

De kosten van de preventieve ondersteuning aan LVB jeugdigen door MEE is rond € 2,5 miljoen. De kosten van de geïndiceerde zorg voor LVB jeugdigen van één grote zorgaanbieder bedragen € 7 miljoen ²⁵, zie *Tabel 57*. Verblijf is de grootste kostenpost en de duurste vorm van zorg. Hierbij ontbreken de kosten van andere instellingen voor LVB zorg.

Tabel 57 Kosten van zorg voor LVB jeugdigen in 2010 en 2011, in euro's

	2010	2011
Preventieve ondersteuning van LVB jeugdigen (MEE)	2.471.360	2.538.886
Geïndiceerde zorg voor LVB jeugdigen (één aanbieder)	-	7.283.320

²⁵ Dit bedrag is alleen gebaseerd op het aanbod van één aanbieder. Er zijn echter meerdere aanbieders voor LVB actief in Rotterdam. Voor Jeugd LVB is de "best educated guess" 18-20 miljoen voor het totale aanbod. Deze schatting is gebaseerd op het aantal indicaties en het aandeel van één zorgaanbieder. Daarnaast ontbreken de kosten van de persoonsgebonden budgetten (PGB's) voor de jeugd GGZ en de jeugd LVB. De schatting op basis van landelijke cijfers is 23 miljoen.

4 Conclusies

In dit hoofdstuk trekken we conclusies uit de uitkomsten van de Startfoto en geven de onderwerpen aan die nader onderzoek vergen. Ook plaatsen we enkele kanttekeningen bij de uitkomsten en geven we de beperkingen van de gepresenteerde gegevens aan.

De hoofdvragen van de Startfoto waren:

1. Hoeveel jeugdigen woonachtig in de gemeente Rotterdam zijn in zorg bij de jeugdzorginstellingen en maken gebruik van het preventieve en geïndiceerde zorgaanbod?
2. Van welk type zorgaanbod maken de jeugdigen gebruik en welke budgetten zijn hieraan gekoppeld? (bijv. ambulante zorg, dagbehandeling, pleegzorg, residentiële zorg, crisisopvang).
3. Welke financieringsstromen zijn gekoppeld aan de jeugdzorginstellingen en wat is het financieringsbudget?

4.1 Vormen van zorg met hoogste zorggebruik

Het totaal aantal jeugdigen van 0 t/m 22 jaar in de gemeente Rotterdam in 2011 was 164.296. Concluderend kunnen we stellen dat er door jeugdigen woonachtig in Rotterdam in 2010 en 2011 gebruik werd gemaakt per jaar van zo'n 9.000 preventieve zorgtrajecten. Er zijn 3.000-3.200 jeugdigen die geïndiceerde jeugd- en opvoedhulp ontvangen, 3.500-3.700 jeugdigen met een maatregel jeugdbescherming en jeugdreclassering, 7.000 jeugdigen in de jeugd GGZ en tenminste 200-300 jeugdigen in de (geïndiceerde) jeugd-LVB zorg.

Uit deze Startfoto blijkt dat de belangrijkste vorm van zorg voor jeugd wat betreft het aantal zorggebruikers de jeugd-GGZ is. Het aantal jeugdigen dat GGZ zorg ontvangt was 7.000 in 2010. Binnen de preventieve zorg valt het grote aantal jeugdigen en trajecten binnen het schoolmaatschappelijk werk op (in 2011 3.700 trajecten en 3.570 jeugdigen).

Tabel 58 Aantal jeugdigen naar type zorg

Type voorziening	2010	2011
Preventieve voorzieningen		
Jongerentrajecten	472	696
Jongerenloket	430	433
Schoolmaatschappelijk werk	3.610	3.570
Sociaal Medische Indicatie Kinderopvang	426	364
Plusopvang	170	160
DOSA*	1.246	1.669
Geïndiceerde voorzieningen		
Bureau Jeugdzorg	6.138	6.400
• Toegang vrijwillige jeugdzorg	1.991	2.032
• OTS	1.785	1.795
• Voogdij	396	430
• Jeugdreclassering	820	884
OTS, Voogdij en jeugdreclassering WSG	532	640
Jeugd- en opvoedhulp	3.068	3.245
Gesloten jeugdzorg	32	92
Eerstelijnspsychologische zorg	920	-
Tweedelijns GGZ	6.334	-
Jeugd - LVB MEE	898	1.133
Jeugd LVB	267	245
Recht op AWBZ zorg met grondslag psychiatrie	473	474
Recht op AWBZ zorg met grondslag verstandelijke handicap	1.245	1.265

*Exclusief Charlois; voor Charlois zijn geen gegevens beschikbaar vanwege registratie in een ander systeem

De aantallen jeugdigen uit *Tabel 58* kunnen niet bij elkaar opgeteld worden, omdat het deels om cijfers van zorggebruik, deels van indicaties gaat. Ook gaat het soms om standgegevens (aantal jeugdigen op een peildatum), soms om stroomgegevens (aantal jeugdigen in zorg in een bepaald jaar). Verder zitten er dubbelingen in. Bijvoorbeeld jeugdigen met een traject Toegang bij BJZ hebben ook zorg via een Jeugd- en Opvoedhulpinstelling of een GGZ-instelling. Deze dubbelingen zullen in het verdiepend vraagontwikkelingsonderzoek nader worden onderzocht.

4.2 Vormen van zorg met de hoogste kosten

Op basis van de gegevens van dit onderzoek waren de kosten van zorg van Rotterdamse jeugdigen in 2011 ongeveer 190 miljoen, 50 miljoen voor preventieve zorg en 140 miljoen voor geïndiceerde zorg. De kosten van een deel van de ABWZ-gefinancierde jeugd GGZ ontbreekt hierbij echter. Daarnaast is hierin bij JOS, SoZaWe en Directie Veiligheid slechts een deel van de preventieve activiteiten meegenomen, met name het deel dat rechtstreeks betrekking heeft op zorg. Daarnaast wordt naar schatting nog ca. 37 tot 40 miljoen anderszins besteed aan preventief jeugdbeleid. Ook vanuit de deelgemeenten is er nog een aanvullende inzet op preventief

jeugdbeleid die hier niet is meegenomen. Het werkelijke bedrag dat besteed wordt aan zorg voor Rotterdamse jeugdigen ligt daarmee waarschijnlijk boven de 200 miljoen euro.

De vorm van zorg met de hoogste kosten is de Jeugd- en opvoedhulp (41 miljoen). Jeugd- en opvoedhulp bestaat uit ambulante zorg, dagbehandeling, pleegzorg, crisisopvang, en residentiële zorg. Residentiële zorg is binnen de Jeugd- en opvoedhulp de duurste vorm van zorg. Als tweede in kosten komen de kosten van Bureau Jeugdzorg en dan met name de kosten van jeugdbescherming (OTS, voogdij).

Binnen de preventieve zorg gaat het grootste deel van het budget naar de jeugdgezondheidszorg. Bij de preventieve individuele zorg (coaching, cliënttrajecten) zijn de grootste kostenposten gezinscoaching en de kosten van re-integratie/zorgtrajecten via het Jongerenloket. Bij de preventieve individuele zorg is soms moeilijk een relatie te leggen tussen de kosten en het aantal trajecten, omdat het vaak om capaciteitsfinanciering gaat.

De kosten van de jeugd-GGZ zijn relatief laag vergeleken met het hoge aantal jeugdigen dat hiervan gebruik maakt. De gemiddelde kosten van een ambulant GGZ traject zijn € 2350.

Tabel 59 geeft een totaaloverzicht van de kosten. Het is goed hierbij op te merken dat dit een overzicht van de kosten op basis van verschillende bronnen is. Het is daarmee geen verantwoording van de subsidies vanuit de gemeentebegroting.

In *Tabel 59* is voor de kosten van PGB's gebruik gemaakt van schattingen van het Nederlands Jeugdinstituut voor 2009²⁶. De kosten van jeugd GGZ voor de zorg in natura gefinancierd door de AWBZ ontbreken. Naar de kosten van Jeugdzorg Plus is nader onderzoek nodig, want deze zijn waarschijnlijk te laag. Jeugd-LVB is geschat op basis van de gegevens van één zorgaanbieder en het aantal indicaties voor AWBZ zorg VG.

---

²⁶ Bron: Yperen, T.A. van & Woudenberg, A. van (2011). *Werk in uitvoering. Bouwen aan het nieuwe jeugdstelsel*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Tabel 59 Kosten van zorg voor jeugd voor de gemeente Rotterdam in 2010 en 2011

Zorgaanbod	Kosten (miljoen euro)	
	2010	2011
Preventieve zorg vanuit GGD gefinancierd ²⁷	38	35,5
Preventieve zorg gefinancierd vanuit JOS/Dir Veiligheid/ SoZaWe ²⁸	13	11,5
Preventieve LVB ondersteuning (MEE)	2,5	2,5
Totaal preventief	53,5	49,5
Bureau Jeugdzorg, waarvan:		
• Toegang (indicatiestelling, casemanagement)	6	6,3
• Jeugdbescherming	12,3	12
• Jeugdreclassering	2,9	3,2
• AMK onderzoeken	1,5	2
• Overige kosten	1,9	2,5
Landelijk werkende instellingen	4,6	5,5
Jeugd- en opvoedhulp	41,1	40,4
Jeugdzorg plus*	4	3,8
Jeugd GGZ**, waarvan:	22	21
1 ^e lijns psycholoog (ZVW)	0,3	
2 ^e lijns GGZ (ZVW)	21,5	
Jeugd GGZ AWBZ (zorg in natura)	na ²⁹	na
Jeugd-LVB (geïndiceerd), deels schatting	18	20
PGB Jeugd GGZ en jeugd LVB, schatting	23	23
Totaal geïndiceerde zorg	137,3	139,7
Totaal (preventief en geïndiceerd)	190,8	189,2

* schatting voor 2010 op basis van data 2011

**schatting voor 2011 op basis van instellingscijfers 2011

²⁷ Bij deze kosten zijn alle vormen van preventieve zorg opgenomen, dus ook jeugdgezondheidszorg, voorlichting, individuele coaching, etc. Het gaat grotendeels om zorg ten behoeve van Rotterdamse jeugdigen. Een klein deel van de jeugdgezondheidszorg in 2010 is in de regio Rijnmond uitgevoerd.

²⁸ Bij JOS, SoZaWe en Directie Veiligheid is slechts een deel van de preventieve activiteiten meegenomen, met name het deel dat rechtstreeks betrekking heeft op zorg. Daarnaast wordt naar schatting nog ca. 37-40 miljoen anderszins besteed aan preventief jeugdbeleid. Ook vanuit de deelgemeenten is er nog een aanvullende inzet op preventief jeugdbeleid die hier niet is meegenomen.

²⁹ na = niet aanwezig. Deze cijfers waren ten tijde van het onderzoek niet op het niveau van Rotterdamse jeugdigen beschikbaar.

4.3 Verschillen tussen deelgemeenten

De indexfiguren in Hoofdstuk 2 laten opvallende verschillen in zorggebruik zien tussen deelgemeenten, in verhouding tot het aantal jeugdigen in elke deelgemeente. *Tabel 60* geeft een samenvatting. De drie deelgemeenten met het relatief hoogste zorggebruik worden in deze tabel per type zorg weergegeven. De conclusies in deze paragraaf moeten wel met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, omdat de verschillen niet statistisch getoetst konden worden.

Schoolmaatschappelijk werk is weggelaten, omdat een deel van de aanbieders ontbreekt, waardoor het beeld mogelijk vertekend wordt. Voor SMIK en Plusopvang zijn geen gegevens op deelgemeenteniveau beschikbaar.

Tabel 60 Deelgemeenten met relatief hoog zorggebruik, in verhouding tot het aantal jeugdigen in een deelgemeente

Type voorziening	Deelgemeenten met relatief hoog zorggebruik
Preventieve voorzieningen	
Gezinscoaching	Charlois, Delfshaven, Noord
Jongerentrajecten	Feijenoord, Noord
Jongerenloket	Charlois, Delfshaven, Feijenoord
Schoolmaatschappelijk werk	-
Sociaal Medische Indicatie Kinderopvang	-
Plusopvang	-
DOSA*	Delfshaven, Hoek van Holland, Hoogvliet
Geïndiceerde voorzieningen	
Bureau Jeugdzorg	Charlois, Hoogvliet, IJsselmonde, Rotterdam Centrum
Jeugd- en opvoedhulp	Charlois, Feijenoord, IJsselmonde, Rotterdam Centrum
Jeugd-GGZ	Hoek van Holland, Hoogvliet, Prins Alexander
Jeugd-LVB preventief (MEE)	Charlois, Hoogvliet, IJsselmonde
Jeugd LVB geïndiceerd	IJsselmonde, Overschie, Prins Alexander

*Exclusief Charlois; voor Charlois zijn geen gegevens beschikbaar vanwege registratie in een ander systeem

De voorlopige conclusie uit *Tabel 60* is dat relatief hoog zorggebruik bij zowel de preventieve voorzieningen als de geïndiceerde vooral voorkomt in de lagere inkomenswijken met meer sociale problemen zoals Charlois, Delfshaven, Feijenoord, Hoogvliet en IJsselmonde. Alleen voor de jeugd GGZ en jeugd LVB (geïndiceerd) lijkt dit minder op te gaan. In het verdiepend vraagontwikkelingsonderzoek zal het verband tussen zorggebruik en sociaal-economische status getoetst worden.

4.4 Achtergrondkenmerken jeugdigen in zorg

In deze paragraaf gaan we nader in op de achtergrondkenmerken van de jeugdigen in zorg, zoals geslacht, leeftijd, herkomstland van ouders en leefsituatie. De conclusies in deze paragraaf moeten wel met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, omdat de verschillen niet statistisch getoetst konden worden. *Tabel 61* geeft een overzicht van de verdeling van geslacht en leeftijd van de jeugdige cliënten naar type voorziening in 2011.

Tabel 61 Verdeling geslacht en leeftijd naar type voorziening in 2011, in percentages van totaal aantal cliënten

Type voorziening	Geslacht		Leeftijd			
	Jongen	Meisje	0 t/m 3	4 t/m 11	12 t/m 17	18 t/m 22
Preventieve voorzieningen						
Jongerentrajecten	76	24	-	24	61	15
Jongerenloket					1	99
Schoolmaatschappelijk werk (basisonderwijs)	54	46	-	-	-	-
SMI kinderopvang			-	-	-	-
DOSA*	67	33	6	19	37	38
Geïndiceerde voorzieningen						
Bureau Jeugdzorg	61	39	11	32	51	7
• Toegang	59	41	16	36	48	1
• OTS	52	48	17	37	46	-
• Voogdij	56	44	11	44	45	-
• Jeugdreclassering	79	21	-	-	76	24
Jeugd- en opvoedhulp	55	45	12	35	49	4
Gesloten jeugdzorg	69	31	-	5	95	-
Jeugd GGZ	67	33	2	50	48	-
Jeugd LVB - MEE	56	44	3	24	47	26
Jeugd LVB - geïndiceerd	62	38	-	23	67	10
Rotterdam (bevolking)	51	49	18	32	23	27

*Exclusief Charlois; voor Charlois zijn geen gegevens beschikbaar vanwege registratie in een ander systeem

Uit *Tabel 61* blijkt overduidelijk dat jongens meer gebruik maken van zorg dan meisjes. Dit geldt voor alle typen zorg, waar gegevens over het geslacht van cliënten beschikbaar waren. Het valt vooral op voor jongerentrajecten, DOSA, jeugdreclassering, jeugdzorg plus en jeugd GGZ.

De verdeling naar leeftijd per type voorziening is afhankelijk van de doelgroep. Dit geldt met name voor het preventieve aanbod, bijvoorbeeld voor DOSA en het Jongerenloket. Bij alle geïndiceerde voorzieningen is het zorggebruik bij de leeftijdsgroep 12-17 jaar meer dan verwacht op basis van de bevolkingsopbouw. Dit betekent daarom ook dat er mogelijk nog gelegenheid is voor preventie bij jeugdigen in de leeftijd 4-11 jaar. Bij jeugd GGZ zijn relatief meer jongere zorggebruikers (4 t/m 11 jaar) dan bij jeugdzorg.

Tabel 62 geeft een overzicht van de verdeling van herkomst naar type voorziening in 2011 voor zover de gegevens beschikbaar waren. Autochtone jeugdigen zijn oververtegenwoordigd in de trajecten van Jeugd- en opvoedhulp en Bureau Jeugdzorg. Dit moet echter wel met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden, omdat bij 20% van de kinderen het geboorteland van de ouders mist. De gesloten jeugdzorg betreft relatief vaak jeugdigen met een Antilliaanse/Arubaanse en Marokkaanse achtergrond. Jeugdigen met een Turkse achtergrond zijn ondervertegenwoordigd in de meeste typen geïndiceerde zorg. Er is nader onderzoek nodig om deze verschillen te verklaren. Voor sommige typen zorg wordt herkomst te weinig geregistreerd om daarover betrouwbare uitspraken te doen. De tabel laat zien dat het herkomstland van jeugdigen ertoe doet en dat er een wezenlijke verschillen in zorggebruik zijn tussen groepen. De vrijwillige jeugdzorg lijkt niet-westers allochtone jeugdigen minder goed te bereiken. Daarnaast is een oververtegenwoordiging te zien van niet-westers allochtonen in het gedwongen kader (OTS, Voogdij, jeugdreclassering).

Over leefsituatie zijn te weinig gegevens opgenomen om hier conclusies aan te verbinden; daarvoor verwijzen wij naar de desbetreffende hoofdstukken in het rapport. Bij cliënten van Bureau Jeugdzorg met een OTS en jeugdreclassering lijkt een oververtegenwoordiging van eenoudergezinnen. Dit is echter niet statistisch getoetst. Een proactieve preventieve aanpak voor eenoudergezinnen is dan ook een mogelijke strategie om later zorggebruik terug te dringen.

Tabel 62 Verdeling van herkomst naar type voorziening in 2011, in percentages van totaal aantal cliënten

Type voorziening	Herkomst								
	Nederlands	Surinaams	Antilliaans /Arubaans	Marokkaans	Turks	Kaap-verdiaans	Overig niet-westers	Overig westers	Overig allochtoon
Preventieve voorzieningen									
Schoolmaatschappelijk werk	35	-	-	-	-	-	38	21	6
Geïndiceerde voorzieningen									
Bureau Jeugdzorg	49	10	10	8	6	3	9	5	-
• Toegang	60	7	8	7	5	2	8	4	-
• OTS	41	13	10	9	6	3	11	7	-
• Voogdij	38	16	16	4	2	5	12	7	-
• Jeugdreclassering	28	12	11	20	12	3	9	5	-
Jeugd- en opvoedhulp	51	10	10	6	5	4	9	6	-
Gesloten jeugdzorg	34	8	20	15	5	6	5	7	-
Rotterdam (bevolking)	<i>41</i>	<i>10</i>	<i>5</i>	<i>11</i>	<i>11</i>	<i>3</i>	<i>10</i>	<i>9</i>	-

4.5 Zorggebruik landelijk vergeleken

Naast de totaal aantallen en totale kosten is het ook belangrijk om inzicht te krijgen in hoe Rotterdam zich verhoudt tot landelijke cijfers. Hiervoor is gekeken naar voorspellers van zorggebruik en landelijke cijfers van zorggebruik.

Belangrijke voorspellers voor zorggebruik in de jeugdzorg uit literatuur zijn o.a. mannelijk geslacht, gezinsproblematiek, lage sociaal economische status, éénoudergezinnen en een niet-Nederlandse herkomst (m.n. in de zwaardere vormen van jeugdzorg). Helaas waren niet voor alle voorspellers gegevens voor handen, wel voor geslacht en etnische herkomst. Uit de resultaten in dit rapport komt duidelijk naar voren dat jongens oververtegenwoordigd zijn in de jeugdzorg, maar ook in de preventieve voorzieningen (zie *Tabel 61*). Daarnaast komt duidelijk naar voren dat in de zwaardere vormen van jeugdzorg, zoals de jeugdreclassering en gesloten Jeugdzorg jeugdigen van allochtone herkomst over vertegenwoordigd zijn (zie *Tabel 62*). Ook dit komt overeen met onderzoek naar jeugdzorggebruik elders in het land.

In *Tabel 63* wordt een vergelijking gemaakt van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van zorg in Rotterdam en landelijk. In deze tabel is goed te zien dat jeugdigen woonachtig in Rotterdam per 1000 jeugdigen van 0 t/m 17 jaar meer gebruik maken van de Jeugd- en Opvoedhulp en jeugdbescherming dan landelijk. Bij de Jeugd GGZ is juist het omgekeerde te zien. Van de Jeugd GGZ wordt door jeugdigen woonachtig in Rotterdam juist minder gebruik gemaakt dan landelijk.

Tabel 63 Vergelijking aantal jeugdigen in zorg en budget per jeugdige Rotterdam met landelijke cijfers

	Landelijk ¹			Rotterdam ²		
	aantal jeugdigen in zorg	per 1000 jeugdigen ³	budget per jeugdige 2009 (euro)	aantal jeugdigen in zorg ⁴	per 1000 jeugdigen ³	budget per jeugdige 2010 (euro)
BJZ						
Toegang	63.810	18,1	41	1.991	16,6	50
Jeugd- bescherming	51.014	14,5	78	2.181	18,2	103
Jeugd- reclassering	23.193	6,6	16	820	6,8	24
Jeugd GGZ ZVW						
Jeugd- en Opvoedhulp						
Jeugdzorg Plus	75.323	21,4	260	3.068	25,6	343
	3.209	0,9	45	92	0,8	32

¹ gebaseerd op cijfers uit 2009, bron: Yperen, T.A. van & Woudenberg, A. van (2011). *Werk in uitvoering. Bouwen aan het nieuwe jeugdstelsel*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.;

² gebaseerd op gegevens uit 2010;

³ gerekend over aantal 0 t/m 17 jarigen (Landelijk n=3.527375, Rotterdam n=119.962);

⁴ Bij BJZ en Jeugd- en Opvoedhulp gaat het om jeugdigen in zorg van 0 t/m 22 jaar. Voor de groep 18 t/m 22 jaar zijn alleen jeugdigen meegenomen waarvan de zorg voor hun 18^e is begonnen. De groep 18 t/m 22 jaar is klein (behalve bij jeugdreclassering): 5% bij BJZ Toegang, 0% bij jeugdbescherming, 20% bij jeugdreclassering en 1% bij Jeugd- en opvoedhulp.

Uit Tabel 63 is af te leiden dat het daadwerkelijke zorggebruik bij jeugd- en opvoedhulp en bij GGZ respectievelijk iets hoger is (26 vs 21) en veel lager dan landelijk (59 vs 75).

Het lagere GGZ zorggebruik is waarschijnlijk te verklaren door het grote aandeel allochtonen in de Rotterdamse populatie. Uit ander onderzoek (Wierdsma 2011 en Gezondheidsraad 2012) blijkt dat allochtone jeugdigen minder GGZ zorg consumeren dan op basis van hun aandeel in de bevolking verwacht kan worden. In het verdiepend onderzoek zullen achtergrondkenmerken van cliënten getoetst worden op hun relatie met zorggebruik. Ook worden in Rotterdam wellicht meer psychische problemen door de huisarts of het maatschappelijk werk behandeld en is er mogelijk sprake van minder directe doorverwijzing door de huisarts naar de jeugd GGZ.

Het zorggebruik in Rotterdam is in een aantal domeinen groter dan landelijk, maar door het lagere GGZ zorggebruik lijkt het zorggebruik in Rotterdam overall kleiner.

Uit *Tabel 63* blijkt ook dat de kosten per jeugdige voor jeugdzorg en voor jeugd GGZ in Rotterdam hoger zijn dan landelijk. Dit kan samenhangen met de intensiteit en de duur van de zorg. Dit moet nader onderzocht worden.

4.6 Nader onderzoek

Uit de Startfoto komt een aantal opvallende zaken naar voren, waarvoor nader onderzoek nodig is.

Residentiële zorg

Bij residentiële zorg (in jeugd- en opvoedhulp, jeugdzorg plus, jeugd GGZ en LVB zorg) is het niet 100% zeker dat alle jeugdigen die geregistreerd zijn als woonachtig in Rotterdam, ook werkelijk oorspronkelijk uit Rotterdam komen. Soms wordt niet het adres van de ouders, maar het adres van een instelling als woonadres geregistreerd. Het vergt nader kwalitatief onderzoek om te bepalen of de jeugdigen in residentiële zorg inderdaad Rotterdamse jeugdigen zijn. Dit is ook een aandachtspunt voor het Verdeelmodel. Het SCP kan ook niet met zekerheid zeggen of jeugdigen in residentiële zorg uit een bepaalde gemeente afkomstig zijn.

Jeugdzorg Plus

Bij de Jeugdzorg Plus lijkt de duur van de zorg –en daarmee de kosten- in 2011 relatief laag. Het ministerie van VWS en de instellingen gaan uit van een gemiddelde duur van 11 maanden in 2012. Nader onderzoek is nodig om de achtergrond voor dat verschil in duur en kosten te bepalen.

Dubbelingen

Nader onderzoek naar dubbelingen tussen cliënten uit de verschillende vormen van zorg is gewenst. Er zijn aanwijzingen dat LVB jeugdigen ook veel in de jeugd GGZ en in de jeugdzorg voorkomen. Tussen DOSA en jongerentrajecten vermoeden we veel dubbelingen. Nader onderzoek naar de dubbelingen tussen gezinscoaching en SMIK zou interessant zijn om te zien in hoeverre de gezinnen die SMIK ontvangen ook ondersteund worden.

Jeugd GGZ (ZVW)

In de Startfoto kunnen we het gat tussen de instellingscijfers voor jeugd GGZ (Zorgverzekeringswet) en de cijfers van de zorgverzekeraars niet met volledige zekerheid verklaren. Hiervoor zijn data per zorgaanbieder nodig van het zorgkantoor om precies te weten bij welke instellingen jeugdigen uit Rotterdam zorg ontvangen. Een totaal overzicht van het aantal zorgaanbieders ontbreekt vooralsnog. Ook is het aantal jeugdigen dat intramurale GGZ zorg ontvangt onbekend.

AWBZ gefinancierde zorg

Nader onderzoek is ook nodig om het zorggebruik en de kosten van de jeugd GGZ en jeugd LVB gefinancierd door de AWBZ in beeld te brengen. Er is onvoldoende zicht op welke zorgaanbieders AWBZ gefinancierde zorg bieden aan Rotterdamse jeugdigen. Het zorgkantoor kan ook hierin een grote rol spelen.

Het ministerie van VWS heeft tijdens informatiebijeenkomsten over de concept jeugdwet aangekondigd om de zorg voor jeugdigen van 0 t/m 17 jaar die recht op AWBZ zorg hebben de functies begeleiding, persoonlijke verzorging, vervoer en kortdurend verblijf **voor alle grondslagen** (dus bijv. ook lichamelijke beperking) over te hevelen naar de nieuwe jeugdwet. Daarnaast heeft VWS aangegeven dat ook de gehele zorg voor verstandelijk beperkten overgeheveld wordt van de AWBZ naar de Jeugdwet (met uitzondering van levenslange verblijfszorg) en niet alleen voor licht verstandelijk beperkten. Cijfers voor jeugdigen met andere dan verstandelijke beperkingen en psychiatrische aandoeningen zijn echter niet in deze Startfoto opgenomen. Voor meer inzicht in het aantal indicaties voor deze (uitgebreidere) groep is nader onderzoek bij het CIZ nodig en voor zorggebruik en zorgkosten medewerking van het zorgkantoor.

4.7 Kanttekeningen bij de uitkomsten

Deze Startfoto richt zich op zorggebruik en zorgkosten. Het gaat over aantallen en euro's. Het rapport zegt niets over de kwaliteit van de geleverde zorg noch over de effectiviteit. Vanuit de noodzaak een algemeen beeld te geven zijn verschillende vormen van zorg bij elkaar opgeteld die niet altijd precies hetzelfde zijn, bijvoorbeeld verschillende vormen van gezinscoaching of van ambulante hulpverlening. Methodieken en doelgroepen van deze vormen van zorg kunnen verschillen.

De gegevens die gepresenteerd worden in dit rapport zijn historisch. Ze hebben betrekking op 2010 en 2011. Door bezuinigingen, met name in preventieve zorg zoals gezinscoaching in 2012, ligt het zorggebruik nu waarschijnlijk lager. Bij de AWBZ is door een aanscherping in de wetgeving het aantal jeugdigen met een indicatie kortdurend verblijf inmiddels fors gedaald.

De cijfers over zorggebruik zeggen niets over de prevalentie of de behoefte aan zorg. Zo bestaan er voor verschillende vormen van zorg wachtlijsten. Ook is bijvoorbeeld uit literatuur bekend dat slechts een deel van mensen met psychische problematiek in de geestelijke gezondheidszorg terecht komt.

Bij de LVB groep was het lastig om een totaalbeeld te krijgen via het aantal indicaties, omdat het CIZ indicaties afgeeft met grondslag Verstandelijk Gehandicapt. Dit kan zowel zwaardere als

lichtere vormen van een verstandelijke beperking bevatten. Voor het precieze zorggebruik van ABWZ cliënten is nader onderzoek nodig.

Met name bij preventieve zorg wordt vaak niet gewerkt met een kostprijs, maar met lump sum bedragen. Daardoor bleek het lastig om zorggebruik te relateren aan kosten.

Zorgaanbieders bleken sommige gegevens die nodig waren voor dit onderzoek niet of inconsistent te registreren. Sommige instellingen registreren geen BSN nummers, sommige geen postcode, andere registreren niet op individueel niveau, maar houden alleen cliëntendossiers bij. Dit heeft met de eisen wat betreft verantwoording te maken.

Wat betreft woonplaats zijn we uitgegaan van het adres van de ouders. Bij jeugdigen die in een instelling verbleven (bijv. LVB, jeugdzorg) was dit in veel gevallen echter niet voorhanden, waardoor voor sommige jeugdigen de residentiële voorziening het woonadres is.

4.8 Beperkingen van de gegevens

De Startfoto is opgesteld aan de hand van gegevens van zorginstellingen en indicatiestellende instellingen, aangevuld met schattingen op basis van beschikbare kennis. Het is de 'best educated guess' van het zorggebruik en de zorgkosten die we nu hebben. Het gaat echter om voorlopige cijfers. In de loop van 2013 is het de bedoeling de schattingen te onderbouwen met reële cijfers.

De analyse van het gebruik en de kosten van zorg voor jeugd bleek een hele opgave vanwege het verzamelen van gegevens bij een groot aantal instellingen, de verschillende manieren van registreren, en het veelvuldig ontbreken van kostengegevens. Ook de combinatie van vragen over de inhoud van zorg, zorggebruik en kosten bleek gecompliceerd. Vaak moesten drie of vier verschillende bestanden van een organisatie aan elkaar gekoppeld worden. Het onderzoek heeft ook zijn beperkingen:

- Een groot aantal instellingen heeft zijn medewerking verleend aan het onderzoek. Toch geeft het onderzoek geen volledig beeld. Voor het preventieve veld ontbreekt bijvoorbeeld het algemeen maatschappelijk werk en het maatwerkdeel van de jeugdgezondheidszorg. De jeugdreclassering is niet volledig in beeld. Ook de verzamelde cijfers voor de klinische jeugd GGZ lijken erg laag.
- Getracht is alle zorggebruik in aantallen trajecten te presenteren. Dit was echter niet altijd mogelijk, vanwege de manier van registreren of het gebrek aan gegevens.
- Er komen dubbelingen voor in de gepresenteerde cijfers, in die zin dat cliënten zorg kunnen ontvangen bij verschillende instellingen of verschillende vormen van zorg gebruiken binnen één instelling.

4.9   Verdiepend vraagontwikkelingsonderzoek

Na deze Startfoto zal de GGD Rotterdam Rijnmond de cliëntgegevens verder analyseren in een verdiepend vraagontwikkelingsonderzoek, waarbij verzamelde gegevens op uniek cliëtniveau zullen worden samengevoegd. Daarbij zullen de relatie tussen risicofactoren en zorggebruik, de ontwikkeling van zorggebruik, stapeling van zorg, de relatie tussen zorgvraag en zorggebruik, en 'zorgcarrières' centraal staan.

De resultaten van de Startfoto en van het vraagontwikkelingsonderzoek zullen verder worden gebruikt voor de inrichting van het nieuwe stelsel zorg voor jeugd. Zo geeft het rapport aanknopingspunten voor de zorginkoop, informatie over gemiddelde kosten van trajecten, informatie over zorgaanbieders en typen zorg die geboden worden. Daarmee kan de gemeente in de toekomst het nieuwe stelsel beter inrichten.

Literatuur

Bams, J.W.K., Essen, A.M. van, Jacobs, M.E. Nienhuis, T., Plug, A.M. (2011). *Monitor jeugdbeleid en jeugdzorg in de stadsregio Rotterdam*. Den Haag: Tympaan Instituut.

Beer, Y. de (2011). *De kleine gids: Mensen met een licht verstandelijke beperking*. Deventer: Kluwer.

Berg- de Ruiter, R. van den, Einde- Bus, A. van den, Dikken, J. den, Jansen, W. (2012). *Monitor Zorg voor Jeugd, Rotterdam 2012. Een nulmeting*. Rotterdam: GGD Rotterdam-Rijnmond.

CIZ basisrapportage AWBZ (2012). *Gemeente Rotterdam. 1 juli 2012, 1 januari 2012, 1 juli 2011*. Driebergen: CIZ.

De Jeugdzaak (2012). *Zorg en voorzieningen voor kinderen en gezinnen*. Den Haag: De Jeugdzaak.

Deloitte (2008). *Integraal instructiedocument invoering uniforme bekostigingseenheden*. Rotterdam: Deloitte.

Gemeente Rotterdam (2012). *Herziening interventies jeugd, OGOR notitie*. Mei 2012. Niet gepubliceerd.

MEE Rotterdam Rijnmond. *Het jaar van de MEEgaMOVE en daarna....* Jaarverslag 2010. Beleidsvisie 2011-2014.

MEE Rotterdam Rijnmond. *Jaarbeeld MEE Rotterdam 2011*

Servicepunt SMW (2011). *SMW in een notendop. Basiskennis over het SMW*.

Yperen, T.A. van & Woudenberg, A. van (2011). *Werk in uitvoering. Bouwen aan het nieuwe jeugdstelsel*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Geraadpleegde websites:

www.nza.nl van de Nederlandse zorgautoriteit

www.nji.nl/jeugdsector van het Nederlands Jeugdinstituut

www.ciz.nl van het Centrum Indicatiestelling Zorg

www.jeugdzorgnederland.nl van de branchevereniging voor jeugdzorgorganisaties

www.ggz nederland.nl van de vereniging van instellingen voor GGZ en verslavingszorg

www.rijksoverheid.nl/regering/regeerakkoord/zorg-dichtbij over het regeerakkoord.

Bijlagen

Bijlage 1 Overzichtstabel met aantal lopende trajecten per type zorg

Tabel I Overzicht van het aantal lopende trajecten voor 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam in de preventieve jeugdzorg in 2010

Deelgemeente	Gezinscoaching*	Jongerentrajecten**	Jongerenloket	SMW***	SMI en Plusopvang	DOSA
Charlois	328	81	99	471	-	****
Delfshaven	252	50	110	319	-	374
Feijenoord	150	173	111	410	-	113
Hillegersberg-Schiebroek	34	34	12	230	-	30
Hoek van Holland	12	14	<5	-	-	75
Hoogvliet	46	38	31	<5	-	152
IJsselmonde	189	129	53	276	-	146
Kralingen-Crooswijk	58	26	52	206	-	106
Noord	125	103	43	198	-	94
Overschie	13	<5	12	41	-	16
Pernis	-	<5	<5	62	-	-
Prins Alexander	55	36	41	353	-	74
Rotterdam centrum	29	6	18	159	-	75
Rozenburg	9	12	<5	-	-	<5
Onbekend	50	30	-	57	-	-
Rotterdam Totaal	1.350	734	585	2.785	596	1.257

*2010: FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn, Humanitas, 3e en 4e kwartaal SoZaWe; **2010: FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn, Humanitas; ***alle cijfers zijn exclusief gegevens van FlexusJeugdplein en PCBO; ****Voor Charlois zijn geen gegevens beschikbaar vanwege registratie in een ander systeem

Tabel II Overzicht van het aantal lopende trajecten voor 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam in de preventieve jeugdzorg in 2011

Deelgemeente	Gezinscoaching*	Jongerentrajecten**	Jongerenloket	SMW***	SMI en plusopvang	DOSA
Charlois	302	74	85	480	-	****
Delfshaven	296	83	134	240	-	500
Feijenoord	278	187	97	381	-	175
Hillegersberg-Schiebroek	59	33	21	256	-	39
Hoek van Holland	15	10	<5	-	-	94
Hoogvliet	109	31	26	<5	-	175
IJsselmonde	186	44	65	261	-	198
Kralingen-Crooswijk	78	52	52	216	-	139
Noord	159	132	57	194	-	142
Overschie	33	10	17	53	-	19
Pernis	-	<5	<5	56	-	-
Prins Alexander	119	31	46	360	-	118
Rotterdam centrum	67	11	20	130	-	79
Rozenburg	<5	7	<5	-	-	<5
Onbekend	70	107	-	45	-	-
Rotterdam Totaal	1.774	813	624	2.673	524	1.681

*2011: FlexusJeugdplein, Humanitas, SoZaWe, CJG; **2011: FlexusJeugdplein, Bureau Frontlijn, Humanitas, SWF; ***alle cijfers zijn exclusief gegevens van FlexusJeugdplein en PCBO; ****Voor Charlois zijn geen gegevens beschikbaar vanwege registratie in een ander systeem

Tabel III Overzicht van het aantal 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam in de jeugdzorg in 2010

Deelgemeente	BJZ *		Jeugd en opvoedhulp		Jeugdzorg Plus **		Landelijke instellingen	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Charlois	681	718	470	511	-	-	-	-
Delfshaven	760	790	382	373	-	-	-	-
Feijenoord	739	722	445	507	-	-	-	-
Hillegersberg-Schiebroek	205	203	159	170	-	-	-	-
Hoek van Holland	52	61	50	58	-	-	-	-
Hoogvliet	334	348	186	180	-	-	-	-
IJsselmonde	593	695	424	451	-	-	-	-
Kralingen-Crooswijk	306	285	172	195	-	-	-	-
Noord	352	354	176	191	-	-	-	-
Overschie	108	93	68	62	-	-	-	-
Pernis	19	22	12	12	-	-	-	-
Prins Alexander	599	613	354	361	-	-	-	-
Rotterdam centrum	171	163	116	111	-	-	-	-
Rozenburg	73	74	54	63	-	-	-	-
Rotterdam Totaal	4.992	5.141	3.068	3.245	-	92	612	763

* exclusief AMK; **wanneer het adres van de ouders niet bekend was, is het adres van de instelling gehanteerd.

Tabel IV Overzicht van het aantal jeugdigen met 1 of meer afgesloten DBC voor 0 t/m 17 jarigen woonachtig in Rotterdam in de GGZ zorg (ZVW) in 2010 en 2011

Gemeente/deelgemeente	2010*	2011*	2010 (op basis van declaraties zorgverzekeraars)**
	N	N	N
Charlois	353	269	708
Delfshaven	93	82	776
Feijenoord	369	263	747
Hillegersberg-Schiebroek	201	167	624
Hoek van Holland	10	9	170
Hoogvliet	266	217	561
IJsselmonde	357	306	782
Kralingen-Crooswijk	163	126	412
Noord	106	85	456
Overschie	33	29	203
Pernis	26	22	60
Prins Alexander	569	417	1437
Rotterdam centrum	39	30	199
Rozenburg	69	48	177
Deelgemeente onbekend	1221	1233	
Rotterdam Totaal	3.875	3.303	7.312

* cijfers exclusief Bouman en vrijgevestigden; ** bron APE/College van Zorgverzekeringen

Tabel V Aantal 0 t/m 17 jarigen woonachtig in Rotterdam met een psychiatrische aandoening en een indicatie voor AWBZ-zorg op 1-1-2010, 1-1-2011 en 1-1-2012

Gemeente/deelgemeente	1-1-2010	1-1-2011	1-1-2012
	N	N	N
Rotterdam Totaal	473	474	488

Tabel VI Overzicht van het aantal trajecten voor 0 t/m 22 jarigen woonachtig in Rotterdam in de LVB zorg in 2010 en 2011

Deelgemeente	LVB preventief		LVB geïndiceerd	
	2010	2011	2010	2011
Charlois	245	296	51	51
Delfshaven	248	363	52	80
Feijenoord	265	352	54	68
Hillegersberg-Schiebroek	59	80	19	19
Hoek van Holland	-	<5		-
Hoogvliet	166	196	33	44
IJsselmonde	263	336	61	99
Kralingen-Crooswijk	129	142	27	33
Noord	76	109	14	25
Overschie	37	44	23	27
Pernis	8	16	<5	5
Prins Alexander	222	262	129	241
Rotterdam centrum	43	72	13	15
Rozenburg	8	27	<5	-
Rotterdam Totaal	1.769	2.296	482	707

Bijlage 2   Lijst met deelnemende zorgaanbieders

Lokale preventieve voorzieningen:

- Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond
- Humanitas Jeugdhulpverlening
- FlexusJeugdplein
- Stichting Welzijn Feijenoord
- Directie Veiligheid/ DOSA
- Sociale Zaken en Werkgelegenheid/sociale teams
- Jongerenloket/JOS
- GGD Jeugd/ SMI
- Bureau Frontlijn

Schoolmaatschappelijk werk:

- Centrum voor Dienstverlening Noord
- Thermiek
- SMDC
- MDA
- SMDD
- St. Dock IJsselmonde/Kralingen-Crooswijk
- SMOOR
- FlexusJeugdplein
- Stichting Welzijn Feijenoord

SMIK/Plusopvang:

- KindeRdam
- Van Veldhuizen Stichting

Geïndiceerde zorginstellingen

Jeugdzorg:

- Stek Jeugdhulp
- Stichting Prokino
- Timon
- FlexusJeugdplein
- Horizon
- Trivium Lindenhof
- William Schrikker Groep
- SGJ
- Pluryn/ De Hoenderloogroep
- Avenier

Jeugd-GGZ:

- De Viersprong
- Lucertis
- Yulius
- De Hoop
- Riagg Rijnmond
- Erasmus MC

Jeugd-LVB:

- Grote zorgaanbieder
- Stichting MEE Rotterdam-Rijnmond

Indicatiestellende organisatie:

Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam

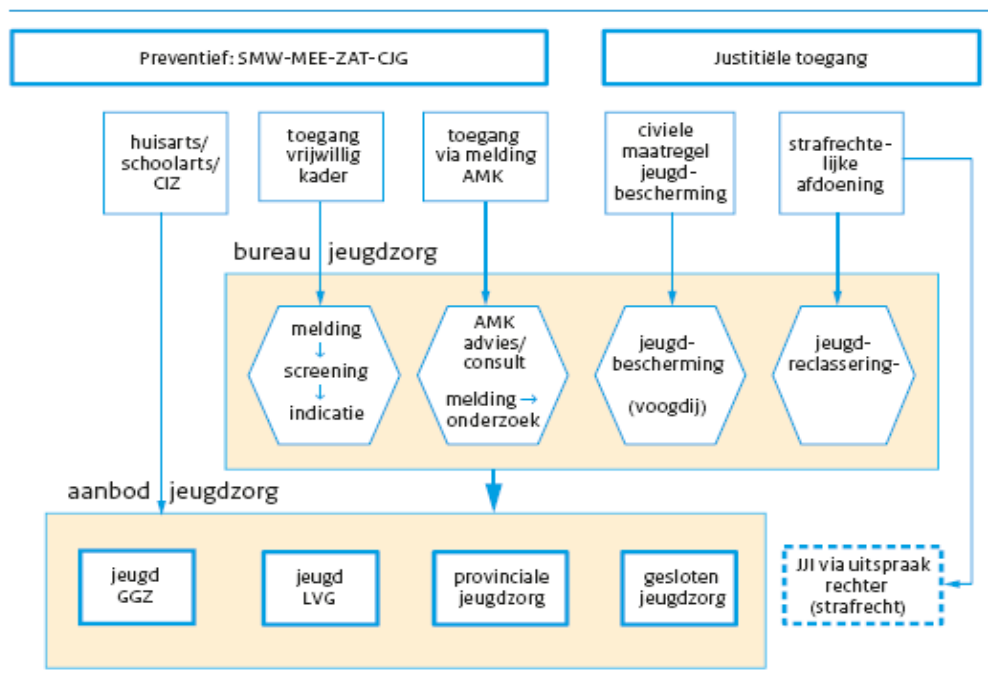
Bijlage 3   Lijst met afkortingen

AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BKE	bekostigingseenheid
COJ	Centraal Onthaal Jongeren
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJG	Centrum voor jeugd en gezin
DBC	Diagnosebehandelcombinatie
DOSA	Deelgemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
JB	Jeugdbescherming
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JR	Jeugdreclassering
LVB	Licht Verstandelijk Beperkt
LWI	Landelijk Werkende Instelling
MFC	Multifunctioneel centrum
NZA	Nederlandse Zorgautoriteit
OBC	Orthopedagogisch behandelcentrum
OTS	Ondertoezichtstelling
OVA	Overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling
PGB	Persoonsgebonden Budget
RIAGG	Regionale instelling voor ambulante geestelijke gezondheidszorg
SMIK	Sociaal Medische Indicatie Kinderopvang
SMW	School Maatschappelijk Werk
SRR	Stadsregio Rotterdam
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
ZVW	Zorgverzekeringswet

Bijlage 4 Het stelsel van de jeugdzorg in Nederland

Figuur 1.1

Het stelsel van jeugdzorg in Nederland

SMW: School Maatschappelijk Werk; MEE: Vereniging voor Ondersteuning bij Leven met een Beperking; JGZ: Jeugdgezondheidszorg; ZAT: Zorg- en Adviesteam; CJG: Centra voor Jeugd en Gezin; CIZ: Centrum Indicatiestelling Zorg; AMK: Advies- en Meldpunt Kindermishandeling; jeugd-GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg); Jeugd LVG (Licht Verstandelijk Gehandicaptenzorg); JJI: Justitiële Jeugdinrichtingen

Bijlage 5 Jeugdzorg in Nederland: Sectoren, financiering en aanbieders

Sectoren	Financiering	Aanbieders
Preventieve jeugdzorg	Gemeente	- JGZ-instellingen, thuiszorginstellingen (JGZ) - (School)maatschappelijk werk - Opvoedondersteuning - Stichting MEE - Huisartsen - Verloskundigen - GGD'en - Preventie door jeugd-GGZ - Eerstelijns psychologische zorg - Kindertelefoon (Bureau Jeugdzorg) - Welzijnswerk - Vrijwilligersprojecten
Toegang tot geïndiceerde zorg	Stadsregionaal/Provinciaal	- Bureaus Jeugdzorg (BJZ) en Landelijke Werkende Instellingen (LWI's) ³⁰ / Toegang voor Provinciale Jeugdzorg, Jeugd GGZ, Jeugd-GGZ langdurig verblijf, jeugdbescherming en jeugdreclassering.
Toegang tot geïndiceerde zorg	Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport	- Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) / Toegang voor Jeugd-LVB en Jeugd-GGZ langdurig verblijf.
Toegang tot geïndiceerde zorg	Zorgverzekeringswet	- Huisarts en jeugdarts / Toegang voor Jeugd-GGZ.
Provinciale zorg	Stadsregionaal/Provinciaal	- Jeugd & Opvoedhulp instellingen - Bureaus Jeugdzorg - Landelijk Werkende Instellingen
Jeugdbescherming	Ministerie Veiligheid en Justitie	- Bureaus Jeugdzorg - Landelijk Werkende Instellingen
Jeugdreclassering	Ministerie Veiligheid en Justitie	- Bureaus Jeugdzorg - Landelijk Werkende Instellingen
Jeugd-GGZ	Zorgverzekeringswet (geneeskundig) Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (langdurig)	- GGZ-instellingen - Particuliere praktijken - Psychiatrische afdelingen ziekenhuis
Jeugd-LVB	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	- Orthopedagogische behandelcentra (OBC's)³¹ - MultiFunctionele Centra (MFC's) - Instellingen voor Verstandelijk beperkten
Gesloten Jeugdzorg	Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport	- Jeugd & Opvoedhulp organisaties - Landelijk Werkende Instellingen

Bronnen: o.a. De Jeugdzaak, 2012; SCP, 2012 / Groen=preventieve zorg, Geel=indicatiestelling en Rood=geïndiceerde zorg

³⁰ Naast Bureau Jeugdzorg kunnen ook Landelijk Werkende Instellingen (LWI's) indicatiestellingen uitvoeren. LWI's zijn jeugd en opvoedhulp organisaties die zowel taken van Bureau Jeugdzorg uitvoeren, zoals de indicatiestelling, jeugdbescherming- en jeugdreclassering, en aanbod Jeugdzorg verzorgen in geheel Nederland. Deze vier landelijke instellingen zijn: De William Schrikker Groep, het Leger des Heils, SGJ christelijke jeugdzorg, Nidos, en het Joods Maatschappelijk Werk (De Jeugdzaak, 2012).

³¹ Instellingen die behandeling bieden aan jeugdigen met een LVB zijn Orthopedagogische behandelcentra (OBC's) en MultiFunctionele Centra (MFC's). De OBC's bieden behandeling aan jeugdigen met een LVB en gedragsproblematiek. MFC's zijn samenwerkingsverbanden tussen een OBC en een GGZ-instelling. De MFC's bieden jeugdigen een combinatie van psychiatrische behandeling en orthopedagogische zorg. Daarnaast bieden instellingen voor gehandicaptenzorg en zorgboerderijen begeleiding aan jeugdigen en ouders (De Jeugdzaak, 2012).

Bijlage 6   Afbakening en beperkingen van het onderzoek

De gegevensverzameling in dit onderzoek was sterk afhankelijk van de medewerking van instellingen of zorgaanbieders. Niet alle gewenste gegevens waren (tijdig) beschikbaar of leverbaar en soms was de wijze van aanlevering niet optimaal. Toch is het gelukt om gegevens te verzamelen van meer dan 30 instellingen of zorgaanbieders. Dit zijn zowel instellingen die lokale preventieve zorg aanbieden als aanbieders van geïndiceerde zorg.

Preventief

In dit rapport ligt de nadruk op individuele zorg voor jeugd in het kader van opvoeden en opgroeien door professionals, waarover ook individueel cliëntregistraties worden bijgehouden. Vanwege deze inhoudelijk afbakening van het onderzoek zijn niet meegenomen:

- Groepsvoorlichting en cursussen
- Zorgcoördinatie
- Aanbod door vrijwilligers, bijvoorbeeld coaching en maatjesprojecten
- Voor- en vroegschoolse educatie, ontwikkelingsstimulering (bijv. Instapje, Opstapje)
- Het maatwerkdeel van de jeugdgezondheidszorg: interventies zoals Prezorg, Voorzorg, en de inzet van de interventieverpleegkundige

De gegevens van FlexusJeugdplein over het schoolmaatschappelijk werk (SMW) ontbreken, omdat de aangeleverde gegevens niet herleidbaar zijn tot individuele kinderen. Vanwege de tijdspanne van het onderzoek ontbreken vooralsnog de SMW-gegevens van de organisaties PCBO en MEE.

Jeugdzorg

Van Prokino jeugdzorg zijn er geen gegevens over kosten (bekostigingseenheden) ontvangen. Van Trivium Lindenhof ontbreken deze gegevens over 2010 en in de data van Stek Jeugdhulp is bij circa 10% van de trajecten de bekostigingseenheid onbekend.

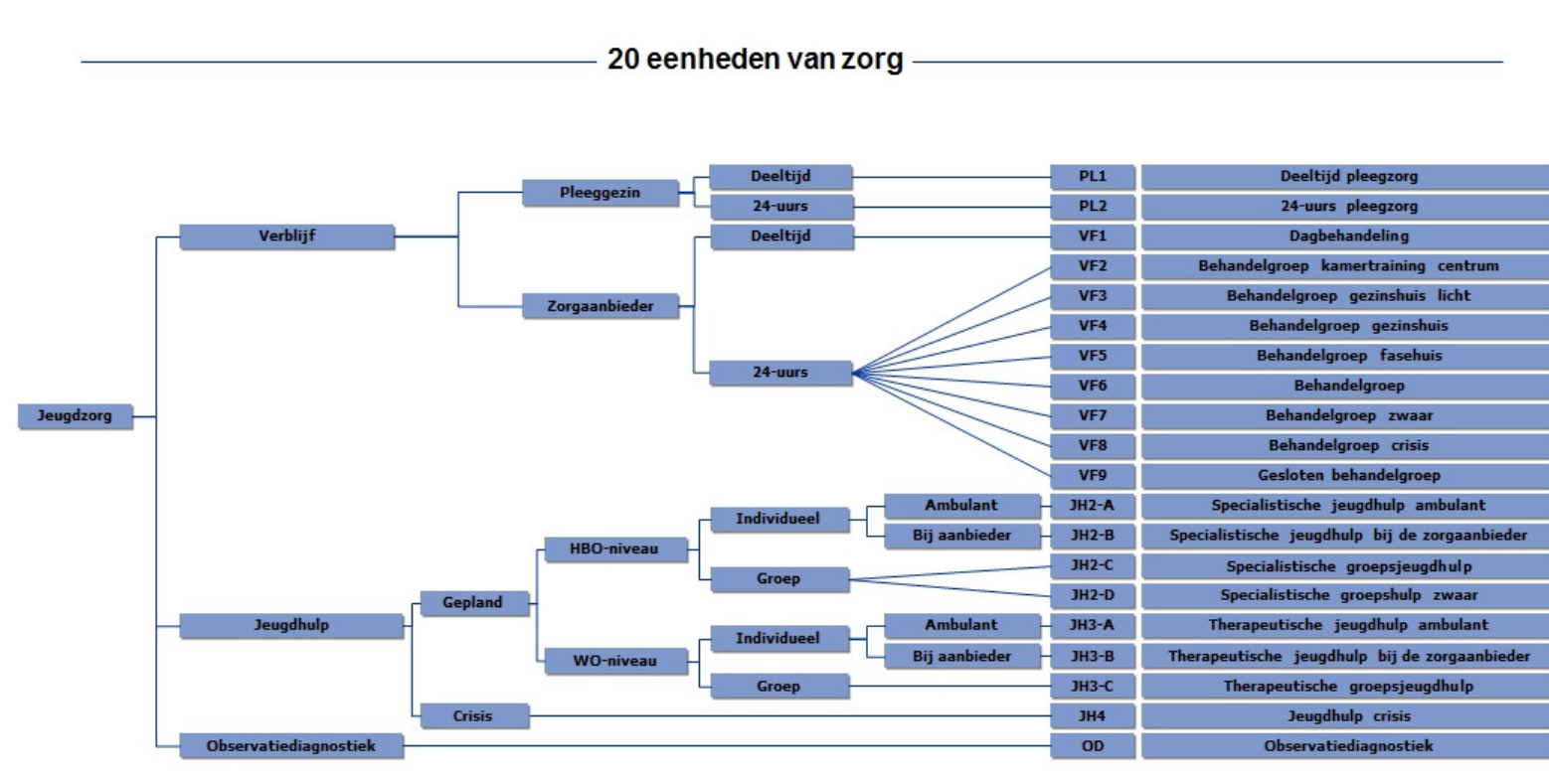
Jeugd-GGZ

Om logistieke redenen was het niet mogelijk om gegevens op te vragen van particuliere zorginstellingen en vrijevestigden zoals eerstelijnspsychologen, psychiaters of orthopedagogen. Wel worden de gegevens van eerstelijnspsychologen en vrijevestigden gerapporteerd over 2010 op basis van de administratie van zorgverzekeraars. De gegevens over zorggebruik en zorgkosten die via de GGZ-instellingen zijn aangeleverd zijn gebaseerd op zes instellingen. De gegevens van Bouman GGZ ontbreken. Over de kosten van jeugd-GGZ gefinancierd vanuit de AWBZ ontbreekt vooralsnog de informatie.

Jeugd-GGZ en LVB:

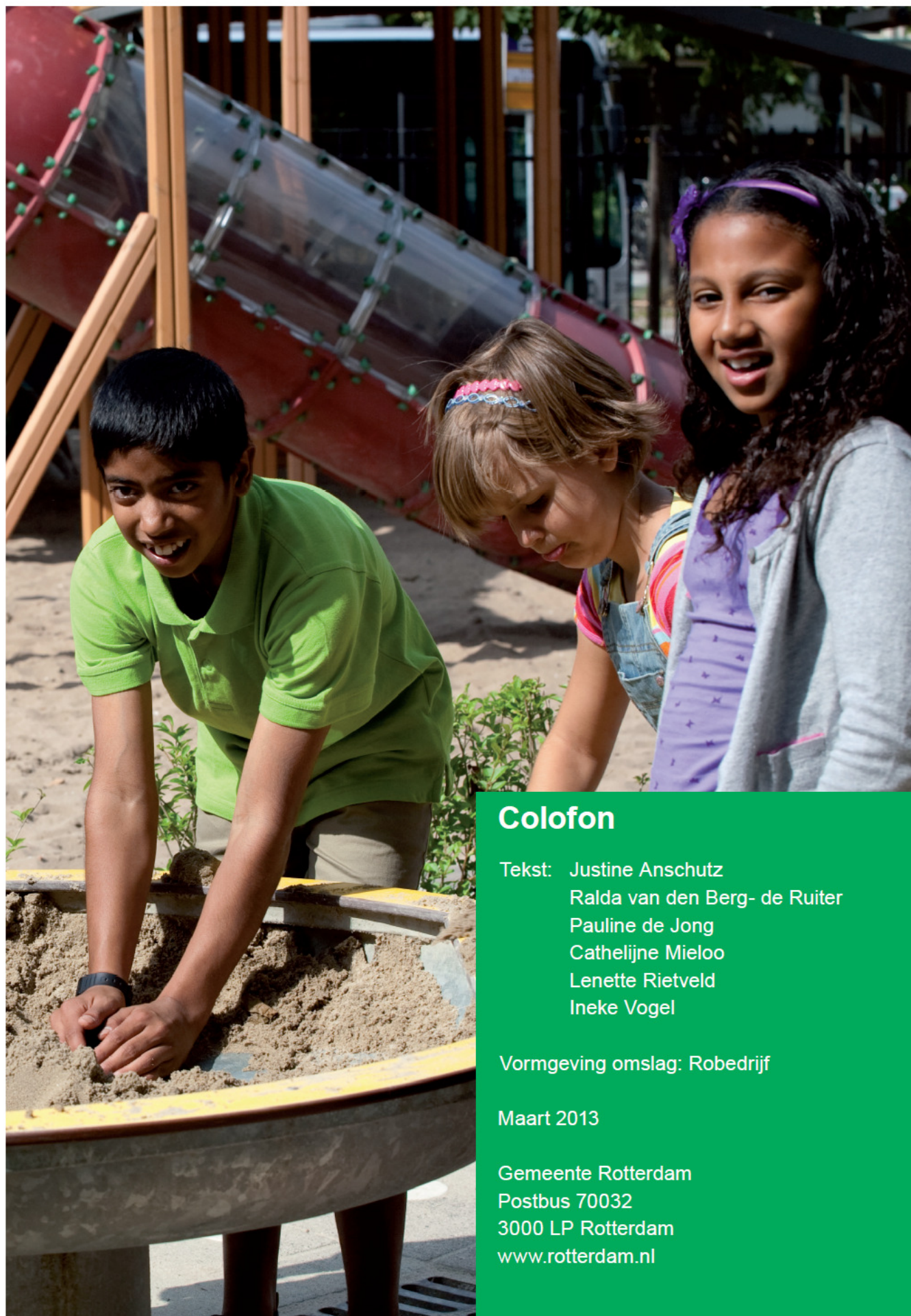
Voor dit rapport hadden we geen toegang tot gegevens over het totaal aantal cliënten met AWBZ zorg met een persoonsgebonden budget (PGB) die zelf zorg inkopen bij particuliere zorginstellingen voor bijvoorbeeld begeleiding of weekendopvang. Hierover zal in een later stadium worden gerapporteerd.

Bijlage 7 Stroomschema bekostingssystematiek geïndiceerde jeugdzorg

Uit 'Integraal instructiedocument invoering uniforme bekostigingseenheden', Deloitte, juni 2008

Colofon

Tekst: Justine Anschutz
Ralda van den Berg- de Ruiter
Pauline de Jong
Cathelijne Mieloo
Lenette Rietveld
Ineke Vogel

Vormgeving omslag: Robedrijf

Maart 2013

Gemeente Rotterdam
Postbus 70032
3000 LP Rotterdam
www.rotterdam.nl